

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2020/2023

28. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2020/2023

**mesjamna, ils 10 da matg 2023 allas 20.00 uras
ella Sala Cristalla a Sedrun**

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol nr. 27 dils 15 da mars 2023
3. Project archiv cultural Tujetsch – contribuziun unica supplementara
4. Rendaquens 2022
 - a) Vischnaunca Tujetsch
 - b) energia alpina
5. Lescha da pumpiers e statuts pumpiers Sursassiala
6. Orientaziuns
7. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Guido Monn

Vischnaunca
Tujetsch

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 27-2020/23 dils 15 da mars 2023

Protocol dil cussegl da vischnaunca Tujetsch

Nr. 27/2020/23 dils 15 da mars 2023

allas 20.00 uras entochen allas 21.50 uras ella Aula dalla scola Sedrun

Presidi: Sabrina Flepp

Actuara: Corina Flury

Dumbravuschs: Reto Schmid e Simon Beer

Presents: 10 cusseglierAs,
total 10 votantAs (*absolut pli 6*)

Aspectaturs: 8

Cusseglers/as:	Arno Berther, Surrein Gebharda Berther, Rueras Simon Beer, Rueras Toni Cathomen, Rueras Patric Deragisch, Gionda	Sabrina Flepp, Sedrun Guido Friberg, Sedrun Ignazi Monn, Sedrun Reto Schmid, Sedrun Cyril Steiger, Zarcuns
----------------	--	--

Suprastonza:	Martin Cavegn, president communal Renato Decurtins, genau	Nicole Giossi, geraua Guido Monn, genau
--------------	--	--

Cumissiuun da gestiun: Primus Deragisch, cumissiuun da gestiun
Baseli Huonder, cumissiuun da gestiun

Officials: Simon Collenberg, menader center communal
Simon Caduff, menader uffeci da baghegiar
Adrian Deragisch, menader menaschi tecnic

Perstgisas: Otto Curschellas, cusseglier da vischnaunca
Daniel Schmid, genau
Severin Solèr, cumissiuun da gestiun

Tractandas:

1. Avertura
2. Approbaziun dil protocol dils 15 da fevrer 2023
3. Dissoluziun dalla Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi
4. Lescha davart ils dretgs politics dalla vischnaunca Tujetsch
5. Lescha davart l'indemnisaziun dallas autoritads communalas e cumissiuuns dalla vischnaunca Tujetsch
6. Orientaziuns
7. Varia

1. Tractanda Avertura

Sabrina Flepp, presidenta dil cussegl da vischnaunca:

Suenter in unviern plein sulegl e fetg pouca neiv ei quel vegnius spuentaus tradiziunalmein. Ni han ins forsa spuenta la primavera?

Jeu sai buca seregurdar dad in unviern cun aschi pouca neiv, grazia als cundrezs d'enneiver eis ei stau pusseivel da far bialas pistas e schizun ina cuorta loipa da cuorsa liunga. Mo nua meina quei? Sch'ins teidla sin la glied dil fatg, vegnan tals unviarns ad esser ils unviarns dil futur. Ins auda dapertut adina puspei ch'ei hagi gia dau daquels unviarns. Quei ch'jeu mettel buca en damonda – na – anzi, era jeu hai viu fotografias da pli baul. Mo stuein nus era esser pertscharts ch'igl entir clima ei semidaus. Da quels onns havevan nus aunc glatschers intacts e dapli dis da plievgia. El present ei quei buca pli diltut aschia. Sil pli tard ussa suenter quei unviern plitost migeivel, duessen ils gronds critichers arver ils eglis e veser la realitad.

Sco dunna en in gremi politic sesentel jeu obligada da menziunar questa sera il di mundial dallas dunnas che ha giu liug l'jamna vargada. Ordavon less jeu metter clar ch'jeu sesentel buca discriminada – mo l'egualitad dad um e dunna ei buca aunc diltut cuntenteivla. Mirar anavos gida nuot. Na, nus stuein mirar el futur per aunc saver influenzar certas caussas. Mo tuttina less jeu cuort dar in sguard anavos en la politica federala e cantunala dallas dunnas. Ils 7 da fevrer 1971 han ils umens decidu -sin plaun federal- che la aschinumada schlatteina fleivla survegni il dretg da votar. In crap da migliaia sch'ins ponderescha che la Svizra ei stada ina dallas davosas tiaras en l'Europa che ha surdau quei dretg allas dunnas. In onn pli tard ha lu era il cantun Grischun tratg cun e lubiu quei dretg sin plaun cantunal. Igl Appenzell dadens ha spitgau aunc pli ditg e pér lubiu allas dunnas il dretg da votar igl onn 1990. Sch'jeu patratgel che quei ei schabegiau pér avon 33 onns, fa quei ponderar ins l'entira situaziun auter. Jeu mezza sundel carschida si cun quei dretg e per mei ei quei adina stau normalitad

Mo co sto quei esser stau avon quei temps? Co eran ils sentiments dallas dunnas da lezs temps? Jeu s'imagineschel che quels eran per las biaras normals perquei ch'ellas enconuschevan nuot auter. E forsa ughegiavan ellas era buca da seriscuder. Tochen ch'ei ha dau in moviment da dunnas ch'ei seriscudidas pils dretgs humans e surtut era per l'emancipaziun dallas dunnas.

Ins duess gie buca adina metter tut sin la stadera e pesentar giu mintga daguot, mo en quella caussa hai jeu stediamein il maletg dad ina stadera d'avon onns el tgau. E quella ha dad ina vart dapli pendenza che da l'otra. Jeu vi buca ir en detagls mo ei dat posiziuns nua che l'egualitad ei aunc oz buca diltut ulivada. Nus essan sin buna via, ed jeu sperel fetg che quella stadera vegn el futur ballantschada. Sut il streh essan nus tuts tuttina, tutas e tuts da nus – nus essan humans.

Mintg'entschatta ha enzacu ina fin, ed ina finiziun stat avon esch:

Cun fin da quei meins banduna il menader dil center communal Simon Collenberg nossa val. El num dil cussegl da vischnaunca less jeu engraziar a ti per tia collaboraziun. Ils messadis, adina fetg detagliai, han buca mo survegniu en val Tujetsch resuns positivs.

Per tiu futur el cantun Turitg less jeu giavischar a ti mo il meglier, ed jeu sperel sin in seveser en nossa val. Jeu creiel che Simon ha fadigliau in applaus.

Pil decuors dalla radunonza supplicheschel tuts da risguardar il regulativ da fatschenta.

2. Tractanda Approbaziun dil protocol dils 15 da fevrer 2023

Il protocol dils 15 da fevrer 2023 vegn approbaus unanimamein.

3. Tractanda Dissoluziun dalla Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi

Nicole Giossi, geraua:

Jeu sun dapi il december 2021 delegada dalla Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi (CSSC). Il president dalla corporaziun Walter Deplazes ha giu detg a mi'emprema sesida ch'els hagien giu da sligiar ils emprems onns massa problems technics, inagada mava cheu enzatgei buca e lu leu, aschia ch'ei era da mirar tgei far e co sligiar quei. Tier la problematica dil fried ein els buca vegni d'anflar ina sligiazion che stat en rama pertuccont ils cuosts e che migliura la situaziun dallas immissiuns da friads. Jeu sai capir ils vischins, ch'els acceptan buca ni san buca acceptar quei pli. Cura ch'ins sa buca pli seser ordaviert ni gnanc pli dar aria en casa, eis ei veramein uras ch'ei sto vegnir midau enzatgei ed igl ei buca dad acceptar quellas mulestas da friads.

La suprastonza dalla coporaziun ha contactau il marcau da Cuera e sclariu giu co vinavon.

Tenor scriver dils 13 da schaner 2023 dil marcau da Cuera san las vischnaucas dalla Cadi furnir lur gliet alla TRAC (Klärschlamm-trocknungsanlage) naven dad immediat.

Il contract corrispudent vegn fatgs denter las singulas vischnaucas ed il marcau da Cuera. Ils termins da furnir il gliet a Cuera vegnan fixai denter las sereneras e la TRAC. Il prezi per tonna gliet furnius ella TRAC munta per 2023 frs. 147.00 per tonna (senza tpv). Vitier vegn il transport naven da mintga serenera entochen ella TRAC. Il termin exact dalla dissoluziun definitiva ei buca aunc enconuschents, cunquei ch'ei sto vegnir tractau en mintga vischnaunca e pér cu tuttas vischnaucas han la decisiun, lu va ei vinavon.

Planisadas ein las suandontas mesiras:

- La Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi duei vegnir sligiada si.
- Il gliet vegn dismiss entras la TRAC a Cuera.
- Pils singuls indrezs e baghetgs dalla schigentera duei vegnir tschercau ina sligiazion cun vender ni surschar quels alla serenera Zavràgia ni autruisa.
- Ils cuosts finals inclusiv eventuels recavs per indrezs e baghetgs vegnan reparti sillas sereneras respectiv las vischnaucas dalla CSSC tenor la media dils pagaments fatgs dallas sereneras ils davos tschun onns per la dismissa da lur gliet, gest tuttina sco tier la repartiziun dils cuosts annuals d'entochen ussa.

Proposta per mauns dil cussegl da vischnaunca:

D'approbar la proposta dalla radunonza da delegai da dissolver la Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi e dad incaricar la radunonza da delegai cullas lavurs necessarias.

Debatta d'entrada:

Negina damonda da prender il plaid.

Tractaziun:

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

La schigentera da gliet Cadi ei ina dallas sulettas ovras purtada dalla vschnaunca ch'ei buca situada en la val Tujetsch. Ord quei motiv han ins buca propi priu ver quei menaschi. Nus havein stuiu ed astgau fidar ch'ei vegni fatg buna lavur e tut il pusseivel da mantener quell'ovra. Ed entras nossa geraua, Nicole Giossi sco delegada, havein nus ina buna envesta en caussa. Per nus eis ei numnadamein grev da giudicar ord quella distanza e nus vesin era buca tut.

Cun quella sligiazion vegnin nus empau dependents da Cuera, mo la TRAC ei segiramein in fideivel partenari. Tuttina eis ei da tener en egl che las cundiziuns restien bunas era a liunga vesta. Cheu vegn la suprastonza segiramein ad haver in egl sisu. Jeu sai pia cumpleinamein sustener la proposta.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca approbescha unanimamein da dissolver la Corporaziun schigentera solara da gliet Cadi e dad incaricar la radunonza da delegai cullas lavurs necessarias.

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

4. Tractanda Lescha davart ils dretgs politics dalla vischnaunca Tujetsch

Martin Cavegn, president communal:

Tier la nova lescha davart ils dretgs politics setracta ei dad ina pintga revisiun sin fundament dalla revisiun totala dalla constituziun communal. Ils puncts impurtonts dalla revisiun ein ils suandonts:

- Adattaziun dalla lescha tenor las determinaziuns dalla nova constituziun communal.
- Regulaziun dallas votaziuns ed elecziuns sin radunonza da vischnaunca.
- Completaziun dalla lescha cun la nova cumissiun per la tscherca da candidats.
- Amplificaziun dalla cumissiun da verificaziun (incarica e cumposiziun).

La nova structura dalla lescha ei tenuta fetg cumprimida:

- I. Determinaziuns generalas
- II. Votaziuns ed elecziuns all'urna
- III. Votaziuns ed elecziuns sin radunonza da vischnaunca
- IV. Elecziuns dallas autoritads communalas
- V. Determinaziuns finalas

Nus havessen era saviu parter si pli fetg e detagliau ils artechels, mo cun quei che la lescha cumpeglia sulettamein 30 artechels essan nus dil meini che quella structura tonscha per survegnir ina buna survesta.

Debatta d'entrada:

Negina damonda da prender il plaid.

Tractaziun:

La presidenta dil cussegl da vischnaunca, Sabrina Flepp, dat la pussevladad da prender posiziun tier ils singuls artechels:

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Art. 9

Tenor la lescha vegn il rapport dalla cumissiun da verificaziun sulettamein communicaus alla suprastanza communal. Tenor mei s'udess quei denton da publicar quei pareri en la Tuatschina per che l'entira populaziun hagi envesta.

Jeu fetsch la proposta dad amplificar Art. 9 alinea 2 suandontamein:

“... e publicaus egl organ da publicaziun official.”

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein dad amplificar igl Art. 9 alinea 2 tenor la proposta fatga.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Art. 10

Cun igl art. 10 alinea 4 arva la Vischnaunca la porta per pussibilitar el futur votaziuns electronicas. Quei ei ina fetg buna caussa. Tier alinea 5 hai jeu denton buca capiu tgei ch'ei manegiau cun “La suprastanza communal regla las formalitads davart las modalitads dalla votaziun.”

Martin Cavegn, president communal:

Quei ei manegiau che la suprastanza decida co las votaziuns vegnan menadas atras. A scret ni electronic, cun tgei mied electronic ed aschia vinavon.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

En quei cass fetsch jeu la proposta da rescriver igl art. 10 alinea 5 sco suonda:

“La suprastanza communal regla las modalitads dalla votaziun.”

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da surprender igl Art. 10 alinea 5 sco proponuiu.

Conclus:

Il cussegl da vischnaunca approbescha unanimamein la lescha davart ils dretgs politics dalla vischnaunca e duas adattaziuns vid tala lescha:

Artechel 9 alinea 2: Il rapport dalla verificaziun vegn communicaus alla suprastanza communal e publica egl organ da publicaziun official. (Amplificaziun.)

Artechel 10 alinea 5: La suprastanza communal regla las modalitads dalla votaziun. (Nova formulaziun).

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

5. Tractanda Lescha davart l'indemnisaziun dallas autoritads communalas e cumissiuns dalla vischnaunca Tujetsch

Martin Cavegn, president communal:

La revisiun dalla lescha davart l'indemnisaziun dallas autoritads communalas e cumissiuns dalla vischnaunca Tujetsch ei necessaria per adattar ella alla nova costituziun communal. Il regulativ vertent ei bunamein 30 onns vegls e basegna ina adattaziun al temps ed allas pretensiuns dad oz. Era la cumissiun da gestiun ha pliras gadas fatg attenta la suprastanza communal che las indemnisaziuns sco praticadas ein buca definadas claramain el regulativ. Aschia ha la suprastanza priu la decisiun da luvrar ora ina lescha detagliada che regla tut las damondas en connex cun las indemnisaziuns e spesas.

En connex cun il post dil president communal ein las midadas impurtontas las suandontas:

- Niev duei il pensum da lavur dil president variar denter 40% e 80%. Definaus vegn il pensum da lavur entras la suprastanza communal sin fundament dil program da lavur pigl onn vegnent. Il president communal ha da mussar si exactamein tgei lavurs ch'ei previdas e tgei temps ch'el basegna per exequir quellas lavurs. Aschia sa la suprastanza haver in'investa dallas lavurs e decider annualmein schebein il pensum ei d'augmentar ni da sbassar. Tier in pensum naven da 60% van las indemnisaziuns pils mandats officials en cassa communal.
- Las indemnisaziuns entochen igl onn 2022 dil president communal semettan ensemen ord ina paga meinsila per in pensum da 50% à frs. 5'553.00, spesas effectivas frs. 1'104.00 e spesas da viadi frs. 1'287.00.

La paga dil president communal vegn alzada naven dil scalem 8 sin il scalem 14, la paga resta denton en la la classa 23, quei tenor la tabella da pagas dil cantun Grischun. La paga munta aschia a

frs. 12'397.00 per in pensum da 100%. Las spesas vegnan quintadas giu effectiv e buca pli pauschal. Il scalem e la classa ein las medemas sco per exempel ella vischnaunca da Disentis/Mustér.

Per inagada dar in'investa el mintgadi d'in president communal hai jeu empruau da metter ensemen ina survesta sur da tut las lavurs che vegnan exequidas en in onn:

- 912 uras Administraziun generala
- 64 uras Segirtad publica
- 48 uras Scolaziun e formaziun
- 62 uras Cultura, sport e temps liber, baselgia
- 40 uras Sanadad
- 24 uras Ovras socialas
- 200 uras Traffic
- 176 uras Ambient e planisaziun dil territori
- 320 uras Economia publica
- 176 uras Finanzas e taglias
- 156 uras Vacanzas

Il total dallas uras da lavur annualas ei ella media rodund 2'178 uras. Tier in pensum da lavur da 100% fussen quei en media 2'120 uras da lavur. Tier in pensum da 60% dess quei 1'695 uras, ni rodund 1'700 uras da lavur. Sin fundament da quella calculaziun ed il pensum da lavur acutal seresultan 483 ni rodund 500 sururas, pia in surpli da 28.5%. Quei ei denton buca pusseivel per la situaziun actuala dil president communal. Era vegnan las sururas buca indemnadas, schebein ch'il president communal ha in contract da lavur sco tut ils auters luvrers e luvreras. Il sulet ch'ei pusseivel da far ei d'organisar fetg bein la lavur e las incumbensas. Surdar bein las lavurs als commembers ed alla commembra dalla suprastanza communal, delegar clar las lavurs allas collaboratruas ed als collaboratus dall'administraziun communal e lavurar effizient e cun aulta qualitat. Sco davos ston ins metter las prioritads tenor las pretensiuns dadas.

Tier las indemnaziuns dalla suprastanza communal eis ei previu dad alzar il fixum dils geraus sin frs. 14'000.00. La pauschala cumpeglia sedutas cun tut las lavurs preparativas, preventiv, rendaquen, visar quens e.a.v. Lavurs supplementaras ed extraordinarias astgan vegnir registradas supplementarmein. Quintau giu supplementar vegnan sedutas dalla sera, ir cun l'urna la dumengia sco era scriver protocol. Lavurs extraordinarias ston vegnir sancziunadas dil president. Cheu setracta ei da lavurs che la vischnaunca savess era surdar ordeifer. Savens eis ei denton pli favoreivel ed efficient d'exequir talas lavurs internamein, enstagl da stuer surdar ellas ad externas firmas. Las spesas dils gerai vegnan niev pagadas ora tenor ils cuosts effectivs, ei dat neginas pauschalas pli.

Naturalmein vegnan tuttas lavurs rapportadas, quei che garantescha ina buna survesta e controlla. Tut en tut vegn ei a dar pli paucs cuosts suenter l'adattaziun dalla lescha. Las lingias ein claras e la controlla bia megliera.

Ina midada che vegn d'engrau ad emploiai dalla vischnaunca cun in pensum parzial ei che la barriera da segirar la paga sur la cassa da pensiun vegn sbassada sin frs. 18'000.00.

Ella nova lescha davart l'indemnisaziun dallas autoritads communalas e cumissiuns dalla vischnaunca Tujetsch havein nus era adattau al temps e fixau niev las suandontas tariffas:

- president dil cussegl da scola frs. 4'000.00
- president dalla cumissiun da baghegiar frs. 4'000.00
- president dalla cumissiun da gestiun frs. 2'000.00
- president dalla cumissiun da verificaziun frs. 200.

Niev ein era las tariffas per sedutas, scriver protocols ed uras da lavur.

L'adattaziun dallas pagas e tariffas ei giustificada e cun quella nova lescha creein nus era ina buna basa per successurs.

Debatta d'entrada:

Neginas damondas da prender il plaid.

Tractaziun:

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Jeu hai ina damonda da capientscha. El vegl regulativ ei menziunau ch'ei seigi includiu la 13avla ella paga dil president. Co ei quei previu en la nova lescha?

Martin Cavegn, president communal:

La paga ei ga 13. Quei ei adina vegniu praticau aschia ed ei era usanza normala. Quei ei era in dils motivs daco che la cumissiun da gestiun ha pliras gadas fatg attenta la suprastanza communal ch'ei seigi impurtont ed urgent dad adattar quella lescha. Diversas applicaziuns ein semidadas els davos 30 onns, mo il regulativ ei mai vegnius adattaus.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Art. 4 alinea 2

Jeu sai ir d'accord cun las adattaziuns da pagas ed ils alzaments da tariffas. Las indemnisaziuns duein esser ina reconuschientscha per la lavur dallas autoritads politicas. Cheu hai jeu neginas objecziuns. Jeu sai era capir ch'il pensum da lavur dil president sa variar dad onn tier onn denter 40% ed 80%. Jeu hai denton miserias che la suprastanza sezza duei saver decider l'altezia dil pensum. Quei ei buca objectiv. Tgei suprastanza sa dir "na" al president? Aschia dess ei negina controlla ed ei fuss era buca

propi democratic. Jeu sun dil meini da metter il pensum dil president communal sin 60%. Sch'ei drova tenor il program da lavur in pli ault pensum lu duei quei vegnir fixau mintgamai per in onn entras in conclus dalla radunonza da vischnaunca en connex cun la tractaziun dil preventiv. Pia midar il mecanissem per che in'otra istanza sappi sancziunar la decisiun, ei drova quella controlla.

Reto Schmid, cusseglier da vischnaunca:

Jeu hai era fatg mes patratgs. Ei dat nuota damemia glied che vul surprender posts politics. Quels che sorprendan quella lavur duein era vegnir indemnissai endretg e corrispundent al temps.

Mes patratgs ein denton i en la medema direcziun sco quels da cusseglier Arno Berther. Sch'ei drova in onn ni l'auter in pensum dad 80% lu ei quei aschia, mo quei duess vegnir approbau dalla radunonza da vischnaunca. Il pensum da lavur dil president communal sa vegnir presentaus ensemen cun il preventiv, la radunonza sa lu decider sur d'in alzament dil pensum per mintgamai in onn.

Guido Friberg, cusseglier da vischnaunca:

Jeu partel dil tutfatg ils meinis da mes dus concussegliers e vi buca repeter quels. Jeu hai aunc fatg in patratg pertuccont il pensum dil president. Sper la flexibilitad dil pensum da lavur dat ei aunc lavurs extraordinarias che vegnan indemnissadas supplementarmein. Igl ei endretg da fixar la rama denter 40% ed 80%. Cun las lavurs extraordinarias dat ei denton aunc inagada in instrument cun il qual ins sa giugar. Nua ei cheu la lingia, tgei vala sco includiu el pensum dil president communal e tgei va sut lavurs extraordinarias?

E sco secund sedamondel jeu tgei che quei munta "duront las uras da biro". Il president communal ei savens aunc engaschus en autras funcziuns e lu sedat ei automaticamein che diversas lavurs ein dad exequir la sera, sondas e dumengias. Va quei lu tut sut uras supplementaras? Ei tuna sco sche tut quei che vegn luvrau ordeifer las 08:00 uras e las 17:00 uras vala sco extraordinari.

Martin Cavegn, president communal:

Forsa stueis lubir a mi da menziunar in punct: Jeu sundel era engaschus en l'economia privata ed en cumparegliaziun ein las pagas dalla suprastonza buca bunas. Denton fa negin quella lavur per l'indemnissaziun mobei per la caussa, e quei ei bien aschia.

Lavurs extraordinarias sa il president da vischnaunca buca far valer, quei vala mo per ils geraus ni cumissiuns. El pensum da lavur dil president ei tut cumpriu. Quei ei buca diltut gest, mo jeu saiel sustener quella pratica. La motivaziun d'in president communal sto esser da segidar cul pievel e buca la paga.

Cun uras da biro eis ei buca manegiau las 08:00-17:00 uras. Cheu va ei per sedutas dalla sera. Quei vegn buca avon aschi savens, cunquei che las sedutas da suprastonza ein pil pli il gliendisdis suentermiezdi. Jeu sai sustener il meni da schar sancziunar il pensum da lavur entras ina istanza supplementara. Enstagl dalla radunonza da vischnaunca fuss denton forsa la cumissiun da gestiun la megliera sligiazion.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Jeu mettes buca fix il pensum ella lescha. Jeu schess en la giugadira da 60% entochen 80%. La radunonza da vischnaunca survegn denton la pusseivladad da fixar il pensum dad onn tier onn cun in conclus. Pia agir onn per onn el rom dalla lescha. Tenor mei ei la radunonza da vischnaunca la suleta dretga istanza, cunquei che lezza ei sur il president communal.

Ei fa forsa era senn ed ei forsa era bien sch'il president communal sa ina gada ad onn presentar siu pensum el detagl. Quei dat ina buna envesta ed augmenta la capientscha per quei post.

Jeu fetsch pia la suandonta proposta per igl artechel 4 alinea 2:

“Il temps d'engaschament dil president communal munta a 60%. Entras conclus dalla radunonza da vischnaunca sa quei pensum vegnir alzaus mintgamai per la durada d'in onn tochen sin maximalmein 80%, sche las fatschentas pretendan quei.”

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da surprender igl Art. 4 alinea 2 sco proponuiu.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Art. 7

Igl ei da beneventar che las spesas vegnan pagadas ora effectiv e buca pauschal pli. Jeu sundel denton dil meini ch'ei fagess senn da setener vid il regulativ da spesas dil cantun Grischun e buca far sez in uorden da spesas.

Reto Schmid, cusseglier da vischnaunca:

Ella nova lescha eis ei mess en cefras fixas per las spesas. Mo ils prezis semidan cul temps e lu eis ei puspei d'adattar la lescha. Jeu sundel dil meini da visar vi sin il dretg cantunal, lez vegn adina puspei adattaus.

Arno Berther, cusseglier da vischnaunca:

Jeu fetsch la proposta da formular igl art. 7 sco suonda:

“Per viadis, cuost e loschi ordeifer la vischnaunca vegn restituiu las spesas tenor l'ordinaziun per il persunal dil cantun Grischun e per cuosts supplementars ils cuosts effectivs.”

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da surprender igl Art. 7 sco proponuiu.

Guido Friberg, cusseglier da vischnaunca:

Art. 6

La 3 e 4 lingia digl art. 6 alinea 1 numna exempels per lavurs extraordinarias. Per mei s'udessen exempels plitost en in'ordinaziun e buca en ina lescha.

Jeu fetsch la proposta da strihar lingia 3 e 4 digl art. 6 alinea 1.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da formular igl Art. 6 alinea 1 sco proponuiu.

Reto Schmid, cusseglier da vischnaunca:

Art. 12

Daco vegn visau vi sin igl index da 2020 e buca sin igl index pils 01.01.2023? Igl index ei aschia gia midaus sin che la lescha va en vigur.

Simon Collenberg, menader center communal:

Sco basa vala adina la davosa gada ch'igl index ei vegnis fixaus sin 100 puncts.

Guido Friberg, cusseglier da vischnaunca:

Quei cun igl index dil december 2020: 100 puncts ei clar. Ei fuss d'amplificar ch'ei vegn quintau cun il stan dils puncts dil datum cu la lescha va en vigur.

Reto Schmid, cussegleir da vischnaunca.

Jeu fetsch la proposta da formular art. 12 sco suonda:

Las indemnizaziuns vegnan adattadas alla carischia, sch'igl index naziunal dils cuosts da consumers semida per 10 puncts. Termin ei mintgamai igl emprem da schaner (index december 2020: 100 puncts / basa da quintar: stan dils puncts pil datum d'entrada en vigur dalla lescha). La tariffa vegn rundada sin francs entirs.

Votaziun:

Il cussegl da vischnaunca decida unanimamein da formular igl art. 12 sco proponuiu.

Conclus:

Il cussegl da vischnaunca approbescha unanimamein la lescha davart l'indemnizaziun dallas autoritads communalas e cumissiuns dalla vischnaunca Tujetsch e quater adattaziuns vid tala:

Artechel 4 alinea 2: Il temps d'engaschament dil president communal munta a 60%. Entras conclus dalla radunonza da vischnaunca sa quei pensum vegnir alzaus mintgamai per la durada d'in onn tochen sin max. 80%, sche las fatschentas pretendan quei. (Nova formulaziun ed adattaziun dil cuntegn).

Artechel 6 alinea 1: Sco lavurs extraordinarias valan sulettamein lavurs che vegnan prestadas sin incarica speciala d'organs, da cumissiuns ed autoritads communalas sco era el rom da projects. (Nova formulaziun respectiv - striaus duas davosas lingias dall'alinea).

Artechel 7: Per viadis, cuosts e loschi ordeifer la vischnaunca vegn restituiu las spesas tenor l'ordinaziun per il personal dil cantun Grischun e per cuosts supplementars ils cuosts effectivs. (Nova formulaziun).

Artechel 12: Las indemnizaziuns vegnan adattadas alla carischia, sch'igl index naziunal dils cuosts da consumers semida per 10 puncts. Termin ei mintgamai igl emprem da schaner (stan december 2020: 100 puncts / basa da quintar: stan dils puncts pil datum d'entrada en vigur dalla lescha). La tariffa vegn rundada sin francs entirs. (Amplificaziun).

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

6. Tractanda Orientaziuns

Martin Cavegn, president communal:

Bogn Sedrun

Alla davosa radunonza hai jeu giu informau che nus havein survegniu ina calculaziun da cuosts per la sanaziun dil bogn ch'era memia aulta. Nus havein lu giu discuers e sesidas cun igl architect ed ussa vi jeu bugen presentar a vus las cefras.

La calculaziun da cuosts munta a frs. 12'285'000.00. Cumpriu en quella summa ein honorars da 70'000.00 ch'ei gia pagai egl onn 2022, aschia che quels san vegni subtrahai. Plinavon ei cumpriu ina reserva da frs. 350'000.00 che nus targein era giu dalla summa totala. La taxa dalla domonda da baghegiar vegn era striaada, cun quei che nus mettin buca a quen quell'as taxas per agens projects. Ulteriur mein nus da quei ano ch'ei manca aunc offertas per rodond frs. 1'000'000.00. Da quella summa vegn quintar vitier 10%. Rodond frs. 200'000.00 ein investiziuns che la cumissiun ha mess en supplementar suenter ch'il credit era vegnius daus. Quellas lavurs vegnan buca exequidas. In punct che nus savessen era striaar ord la calculaziun dil project e metter sut manteniment ei l'illuminaziun dil wellness che cuosta frs. 110'000.00. Cunquei che l'illuminaziun ch'ei installada actualmein ei vegnida scumandada, stuein nus el decuers dalla sanaziun midar ora quella. Nus schein la summa da quels cuosts en la calculaziun dil project era sche quei va plitost sut manteniment. Sin fundament dallas calculaziuns actualas ein ils cuosts cun rodond 1% sur ils 15% dil credit d'impegn.

Sin fundament dalla gronda carischia dil davos onn havein nus sclariu giu ulteriurmein la situaziun dalla finanziaziun da quei project. En la lescha da finanzas dil cantun Grischun ei denter auter francau che sch'in project vegni pli cars entras la carischia senza haver midau enzatgei vid il project sco tal, lu sa l'executiva decider da conceder quei surpli da cuosts. Quei ha igl uffeci per vischnauncas dil cantun Grischun confirmau a nus en in scriver dils 17 da fevrer 2023. La carischia tier il project dil bogn ei tier

13%. Fetg clar vesin nus quei tier la tecnica dil bogn. Calculada era quella posiziun cun rodund frs. 800'000.00. La pli bassa offerta inoltrada munta a rodund frs. 1'900'000.00. In fatg che ha menau tier quei ein per exempel pumpas da circulaziun dall'aua, da quellas drova ei pliras che custavan avon in onn aunc rodund frs. 7'000.00 ed ussa rodund frs. 17'000.00. Las posiziuns cun ina tala differenza vegnan aunc intercuretgas el detagl.

Sin fundament da tut quellas ponderaziuns e sin fundament dalla lescha numnada ha la suprastonza communal decidu ils 8 da mars 2023 da surdar las lavurs dalla sanaziun dil Bogn Sedrun. Ils termins planisai san aschia vegni teni en. Plinavon havein nus decidu dad incaricar il gerau Guido Monn davart dalla suprastonza communal d'accumpignar las lavurs davart la vischnaunca.

Prime elements

Oz ei la decisiun dalla dertgira federala pertuccont il baghegiar anavos il baghetg entschiet sin la parcella dil hotel Oberalp arrivada. La suprastonza aveva decidu ch'il patrun da baghetg stoppi baghegiar anavos la construcziun avon maun. Prime Elements AG sco patruna dil baghetg ha lu tratg vinavon quella decisiun avon la dertgira administrativa, spiars e lu era tratg vinavon quei cass tier la dertgira federala. La dertgira federala ha ussa refusau il recuors e dau dretg alla vischnaunca cun terminar l'execuziun dallas lavurs da spazzar il baghetg existens sin ils 30 da zercladur 2023.

7. Tractanda Varia

Reto Schmid:

Ella Tuatschina dils 10 da mars eis ei publicau ina damonda da baghegiar per metter in scamond da carrar cun vehichels a motor per la via da Sedrun a Nalps. Jeu patratgel cheu sco turisticher ed igl ei donn ch'ei vegn puspei serraun ina val per carrar. Ha quei dau ina discussiun ni ha la vischnaunca da dir nuot en caussa cun quei che quella via ei privata?

Martin Cavegn:

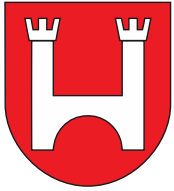
Quei ei ina liunga historia che ha entschiet cun il scamond da sittar ella Val Maighels. L'Arma Suisse ha sina quei decidu da sittar daniev ella Val Nalps. Era leu ha l'armada in contract cun in dretg da sittar gia dapi biars onns. L'armada Svizra ha in cotract cun la corporaziun d'alp da Segnas. Cunquei che la via naven da sisum il plat entochen enta Serengia sto vegnir sanada ha l'armada decidu da metter si in scamond da carrar. La vischnaunca da Tujetsch ha il dretg dad utilisar la via entochen la casa sur il mir da fermada. Leu vegn lu pustau il scamond da carrar. La vischnaunca ei era buca obligada da separticipar als cuosts per la sanaziun dalla via naven da leu entochen Serengia. Dalla val en pon ins pia tuttina aunc cun vehichels a motor, denton mo pli entochen tier il mir. Jeu vegnel denton aunc a sclarir co il scamond duei vegnir executius.

Actuara:

Corina Flury

Presidenta:

Sabrina Flepp

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
28-2020/2023

Project Archiv cultural Tujetsch ***contribuziun unica supplementzara***

Messadi

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Prezai cussegliers

1. Situaziun da partenza e ponderaziuns pertuccont la fatschenta

Cun l'approbaziun dil quen annual digl onn 2022 entras il cussegl da vischnaunca ils 11 da matg 2022 ha la vischnaunca susteniu la contribuziun unica da frs. 500'000.00 per la realisaziun digl archiv cultural - in fetg impurtont project. Suenter quei sustegn finanziel ein ils responsabels dil Forum cultura Tujetsch semess alla lavur per aunc saver garantir ina summa da finanziaziun da rondund frs. 588'000.00.

La situaziun per la finanziaziun se presenta actualmein sco suonda:

Total cuosts da construcziun	frs.	1'630'000
Donaziun da Norbert Berther p.m.	frs.	539'000
Contribuziun unica dalla vischnaunca da Tujetsch	frs.	500'000
Donaziuns da privats e firmas privatas entochen oz	frs.	325'200
Summa restonta actuala	frs.	265'800

Sin fundament dil bien quen annual 2022 dalla vischnaunca da Tujetsch ha la suprastanza communal decidu - suenter divers discurs culs responsabels dil Forum cultural Tujetsch - da contribuir aunc inaga ina summa unica da frs. 175'000. Sin fundament da quella decisiun ha il Forum cultural Tujetsch danovamein saviu contactar persunas e firmas privatas cun la damonda per alzar lur donaziun gia confirmada ni - tier novas persunas ni firmas - da contribuir ina summa pli aulta. Igl argument che era la vischnaunca da Tujetsch ha alzau sia contribuziun dat ina clara posiziun anovians per la realisaziun da quei project fetg impurtont.

Cunquei ch'il project vegn realisau cun lenna indigena san ils cuosts vegnir reduci corrispudentamein. Tala reduziun ei buca risguardada ella summa menziunada sura. Vinavon ei da menziunar che beinenquala risposta pertuccont ina donaziun ei aunc pendent e quei d'oravontut grondas firmas nua che la vischnaunca ha bunas relaziuns. Ins spetga da quella vart in segn da sustegn.

Cun la contribuziun unica supplementara da frs. 175'000 sa il project vegnir realisau resp. san las lavurs da construcziun vegnir entschevidas el temps dalla stad 2023.

Duess il Forum cultural Tujetsch cun saver reducir ils cuosts da baghegiar -cunzun cun duvrar lenna indigena - ed ulteriuramein saver financiar il project cun recaltgar ulteriuras donaziuns, aschia sereducess la contribuziun unica supplementars corrispudentamein.

Per la cumpleinadad da quest messadi vegnan las explicaziuns per quella fatschenta dil messadi nr. 18 dalla radunonza dil cussegl da vischnaunca dils 11 da matg 2022 aunc inaga publicadas.

Explicaziuns ord messadi nr. 18 dils 11 da matg 2022 dil cussegl da vischnaunca

Tujetsch ha ina immensa ierta culturala. Quella s'auda ei da carezar cun tgirar e conservar ella en in archiv cultural. Las proximas generaziuns vegnan ad engraziar a nus.

1.1 Patratgs introductivs

La Val Tujetsch ei documentada sco quasi negina autra vischnaunca dil Grischun, cun excepziun dils marcaus. Quei grazia e sia posiziun geografica sisum la Surselva, serrada en cun la stretga da Garmischeras ed il Pass Alpsu; era grazia a siu special svilup enteifer quei ambient empau lontan e serrau; forsa era grazia alla porta alla Svizra centrala e forsa era pervia da siu uncat prezius, il patua da Tujetsch.

La retscha da studis, tractats historics e litteratura ei numerusa. Davontier stattan pader Placi a Spescha cun sia descripziun dall'entschatta dil 19avel, lu suonda G. Casper Muoth cun la historia ord vesta dils documents vegls e suenter pader Baseli Berther cun ses profunds tractats historics, lavurs screttas d'in dils nos, cull'olma per cultura e patria. Silsuenther suondan numerus auturs che han schau fascinar nosa

val cun sia historia e cultura. Era numerusas persunas da lungatg tudestg ha la val fascinau. Aschia in Walter Leemann cun siu studi dils anno 1929. La retscha da cudischs che dattan spirontamein perdetga da cultura e historia dumbra la biala summa da ver 200 tocs. Vitier vegnan tractats cuorts en numerusas ovras cumparidas el 20 e 21avel tschentaner. Medemamein fa la retscha da litteratura da nos scribents gronda honor alla val, ordavon cun nies caposcribent Vic Hendry.

Spegl aspect cultural nudaus a scret dat ei las fotos ed ils films. Il grond diember da fotos ord il relasch da Teofil Schmid documentetscha la val sur 30 onns ora. Ils films da Lucas Berther dils anno 1930 muossan a moda sorprendenta la veta da lezs onns che ha cuzzau tochen ils 1950, lu cu la gronda midada ha priu sia entschatta. Ina midada che ha era giu consequenzas per la cultura dalla val.

Il temps dil film super 8 ha possibilitau da filmar era a laics ed amatur. Oz possibilitescha la digitalisaziun da filmar a mintgin – ed ei vegn magari da memia! Las scartiras da famiglia, aschia diaris, brevs, scartiras da vendas e cumpras, notizias, testaments ein ulteriurs documents culturals da pli baul. La cultura sacrala cun las cartas da morts e quellas da sontgas e sogns documenteschan la cultura religiosa en nossa val.

1.2 Tgei ei in archiv cultural

Igl archiv communal ei quel dalla documentaziun administrativa e politica; igl archiv cultural ei quel dil pievel, dalla cultura populara dalla val el senn dils patratgs introductivs da quest scriver.

Las directivas per in archiv cultural ein semeglientas a quellas d'in archiv communal: davontier stattan la segirtad encunter fiug, encunter enguladetsch e donns d'aua. Per ordinari cumpeggia in tal archiv ina partiziun cun las actas, fotos e la biblioteca libra en ina „stiva“ da consultaziun cun tuts mieds tecnics actuals. Lu dat ei la partiziun serrada cun tut ils auters documents ch'ins sa consultar tenor giavisch. In register digital ed in program ella reit possibiliteschan d'anflar tut igl archivau egl archiv cultural.

1.3 La situaziun dad oz

La part culturala dalla val ei oz integrada egl archiv communal e dumbra:

- 260 scatlas cun documents, scartiras, fotos, films, testaments, brevs, cartas da morts e da sogns, documents dallas uniuns tuatschinas, artechels da gasettas e bia bia auter. (mira <https://www.archiv-communal.ch/images/galerien/tujetsch/22Cultura.pdf>)
- 703 cudischs ella biblioteca documentara dalla val
- Biblioteca Vic Hendry, Cavorgia/Schaffusa
- Biblioteca da frar Silvio Deragisch, Sedrun/Tumegl
- Biblioteca dalla litteratura romontscha digl archiv cultural cun partiziun da cudischs religios, da cudischs da scola ed aunc d'autras tematicas
- Biblioteca documentara tudestga
- Documentaziun tuatschina da Norbert Berther, Zarcuns, (actualmein 38 scatlas da bananas)
- Gronda collecziun da dublettas

Nus duvrein localitads per saver “mussar” al pievel tuatschin, a nossas vischinas e nos vischins, mo era a nos hosps, nossa cultura. Ord quei motiv eisi previu da realisar in archiv cultural.

Ils acts digl archiv communal restan vinavon en Tgèsa communal.

2. Project digl archiv cultural

2.1 Descripziun dil baghetg

Presentaziun dil project entras igl architect Gion Caminada, Vrin

Igl archiv cultural duei esser preservaus d'influenzas exteriuras sco ina truasch. Ils fundaments schurmegian il lenn dalla humiditad e las alastetg dalla plievgia. L'architectura lai parer la casa sco in scazi. Igl archiv ei ni casa ni clavau. La moda e maniera dallas finiastras accentueschan quei. L'entrada ei encunter cuolm. In spazi clar ei il preludi dalla casa. Cheu segrupeschan biro ed igl archiv serrau. In liung corridor enserraus da cudischs accentuescha la casa da cudischs e meina en sala, il local principal digl archiv. Era en sala domineschan cudischs e documents. Il plantschiu su cun segns iconografics sutlingian la funcziun dalla casa. Segns e scartiras ein ornaments. La sala posseda ina accustica ruasseivla e migeivla. Igl ei in local dils eveniments, mo era da contemplaziun.

Igl archiv cultural duei esser in cural dalla hierarchia dils edificis el vitg da Sedrun. In liug cun capacitad da dar senn per basegns pratics ed immaterials – in auter mund d'ina outra realitad dil liug.

Igl intern digl archiv

In vast foyer beneventa ils visitaders e las visitadras el mund dil scartiram e dils documents. Il corridor ei in passadi atras cudischs. Enamiez sesanfla il local cullas archivalias, dretg ina sala multifunziunala cun la biblioteca publica. Ina scala meina el sutterranean en ina local plurivalent, in magazin ed in local per la tecnica.

2.2 Plans dil niev archiv cultural

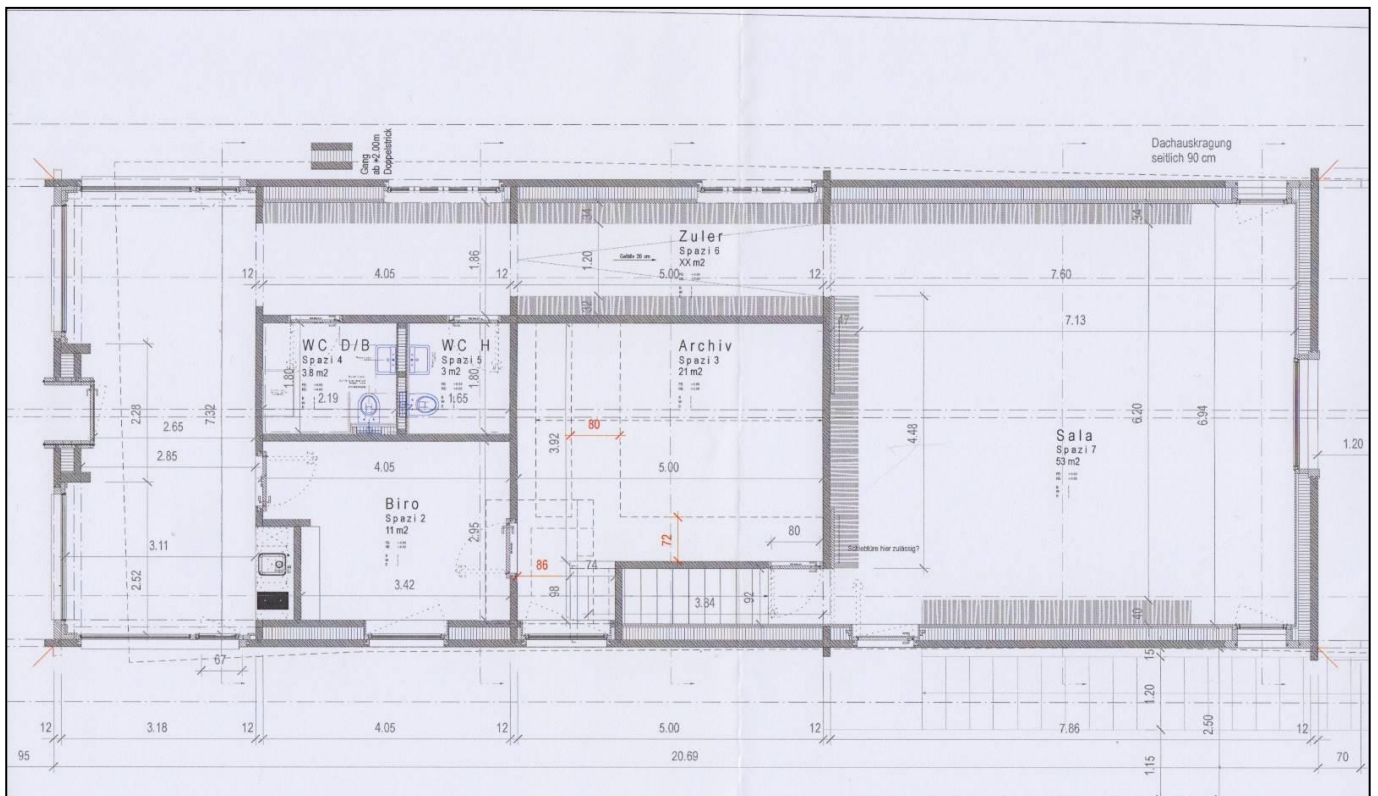
Plan da situaziun

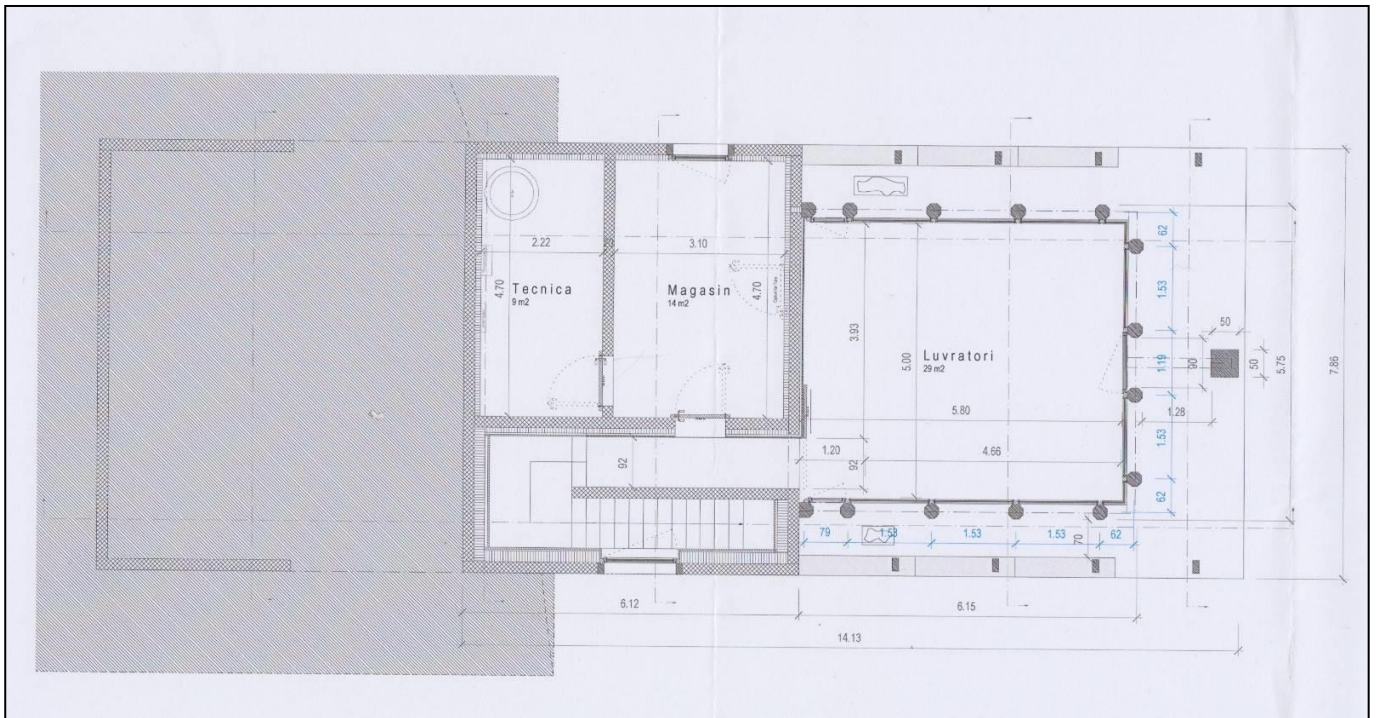
Visualisaziun dalla vosta sid ed encunter sera

Plaunterren

Plaun sutterran

esta ost e nord

Encunter sera e sid

2.3 Cuosts da construcziun

Total cuosts da construcziun sin fundament dil preventiv digl architect Gion Antoni Caminada

frs. 1'627'000

2.4 Finanziaziun

Cuosts totals da construcziun
- contribuziun vischnaunca da Tujetsch

frs. 1'627'000

frs. - 500'000

Cuosts restonts per il Forum cultural Tujetsch

frs. 1'127'000

Finanziaziun entras il Forum cultural Tujetsch:

Donaziun/legat da Norbert Berther, Zarcuns e donaziuns supplementaras
Contribuziuns da privats ed instituziuns

frs. 539'000

frs. 588'000

3. Relaziun denter la vischnaunca Tujetsch ed il Forum cultural Tujetsch

La construcziun digl object schai ella responsabladad dil Forum cultural Tujetsch (patrun da construcziun). Medemamein ei quell'organisaziun responsabla per la finanziaziun digl object. Ina contribuziun da frs. 520'000 ha il vischin per miert Nobert Berther concediu en favur dil project, ultra da quei ein ulteriuras donaziuns ella summa da frs. 19'000.- vegnidadas recaltgadas. La vischnaunca duei contribuir ina summa da frs. 500'000.-. Aschia resta aunc ina summa da frs. 588'000.- ch'il Forum cultural Tujetsch vul recaltgar tier sponsurs e fauturs sco era tier differentas fundaziuns eav.

Igl object vegn construius sin la parcella nr. 810 ella vischinonza dil museum La Truaisch. La vischnaunca ha sper la contribuziun unica da conceder in dretg da baghegiar (contract da servitut) per quella parcella. Ei setracta d'in dretg da baghegiar tenor ils artechels 675 e 779 dil dretg civil. Il dretg vegn concedius entochen ils 31 da december 2032. Per la calculaziun dil dretg da baghegiar vegn il medem model applicaus sco tier ils dretgs da baghegiar en zona da mistregn Drun. La surfatscha vegn valetada cun ina summa da frs. 320.- il meter quadrat. Per la calculaziun dil tscheins vegn la valeta dil sulom multiplicada cun il tscheins da referenza (*actualmein* = 1.25%), aschia ch'ei seresulta in tscheins annual da frs. 960.-. Il contract da servitut per quei dretg da baghegiar ei aschuntaus a quest messadi.

La suprastonza communal ha sco tier la parcella dalla Residenza Dulezi decidiu da deliberar il Forum cultural Tujetsch da pagar in tscheins pil dretg da baghegiar. Ei setracta cheu numnadamein d'in object che vegn ad engrau all'entira populaziun sco era als hosps da vacanzas, aschia ch'ina deliberaziun ei senz'auter giustificada. Da l'autra vart vegn il dretg da baghegiar aschia ni aschia abolius, aschiprest sco la construcziun digl object ei terminada. L'intenziun cul dretg da baghegiar ei numnadamein ch'il Forum cultural Tujetsch sa cumparer sco patrun da construcziun. Aschia sa quell'organisaziun recaltgar pli sempel ils daners – quei fuss ord vesta dalla vischnaunca sco patrun da construcziun bia pli grev sche buca nunpusseivel. Suenten la construcziun eisi denton previu che la vischnaunca astga prender igl object Archiv cultural en sia atgna proprietad sco era da parallelmein abolir il dretg da baghegiar. Concludend savein nus dir che la vischnaunca retscheiva aschia senz'indemnisaziun in object ella summa da frs. 1.6 milliuns, cun abstrahar la contribuziun unica davart dalla vischnaunca (frs. 500'000.-) munta la summa a netto frs. 1.1 milliuns.

Plinavon regla la vischnaunca cun il Forum cultural Tujetsch la finanziaziun dils cuosts da menaschi sco era las activitads culturalas pretendidas en ina cunvegna separata (capetel 5). La finanziaziun dils cuosts da menaschi ei descretta detagliadamein el proxim capetel.

4. Cuosts annuals

En connex cun il menaschi pigl archiv cultural seresultan cuosts da menaschi. Quels vegnan purtai entras il Forum cultural Tujetsch sco era entras la vischnaunca Tujetsch.

Ils cuosts annuals che vegnan sorprendi dil Forum cultural Tujetsch, secumponan ord las suandontas posiziuns (*calculaziun approximativa*):

Lavurs da schubergiar (manteniment pign etc.)	frs.	3'000
Material da menaschi e da diever	frs.	1'000
Stampats, publicaziuns	frs.	1'700
Taxas da telefon ed internet	frs.	1'300
Cuosts d'energia e scaldament	frs.	<u>3'000</u>
Total cuosts annuals	frs.	10'000

La vischnaunca da Tujetsch ha da finanziar ils suandonts cuosts en connex cul menaschi digl archiv cultural suenter la suprendida digl object (*calculaziun approximativa*):

Cuosts digl archivar	frs.	3'000
Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	frs.	2'000
Assicuranzas (object e caussas)	frs.	3'000
Manteniment ordinari dil baghetg	frs.	1'000
Manteniment dil contuorn (segar, rumida da neiv)	frs.	5'000
Total cuosts annuals	frs.	14'000

5. Cunvegna cun igl archiv cultural Tujetsch

5.1 Cunvegna da prestaziun e menaschi

Sco gia dilucidau vegn igl archiv cultural Tujetsch menaus ed administraus dil Forum cultural Tujetsch. Cul Forum cultural Tujetsch ha la vischnaunca fixau ils 29 da settember 2021 ina cunvegna da prestaziun. La cunvegna regla las activitads ch'il Forum cultural Tujetsch (program da lavur 2021-2025) ei obligaus da porscher. Persuenter retscheiva il Forum cultural Tujetsch ina contribuziun annuala da frs. 10'000.- dalla vischnaunca Tujetsch.

La suprastanza communal preveda d'amplificar quella cunvegna e da risguardar da niev ils puncts en connex cun igl archiv cultural Tujetsch sco indicau cheusut. La repartiziun dils cuosts da menaschi pigl archiv cultural e las activitads digl archiv cultural Tujetsch ein da reglar supplementarmein en quella cunvegna:

a) survegilar ils dis d'avertura ed organisaziun dad occurrenz (mira 5.2)

b) Ils cuosts da menaschi digl archiv cultural Tujetsch vegnan reparti tenor las calculaziuns aschuntadas (mira capitel 4).

5.2 Activitads digl archiv cultural

- Igl archiv ei accessibels a mintgin e mintgina, el ei publics.
- Ella biblioteca sa mintgin e mintgina far retschercas, sfegliar en cudischs, gasettas, periodicas e tut quei che stat leu libramein.
- Las archivalias piazzadas en scatlas vegnan surdadas entras il survegiler.
- Ord igl archiv van sulettamein cudischs generals, tut auter sto vegnir consultau egl archiv ni vegnir copiau.

Ils responsabels organiseschan:

- dis d'avertura, sin damonda e dis fixs (p. ex. regularmeins la sonda avonmiezdi in di da sentupada cun discussiun e caffè)
- dis da lavur (archivar, digitalisar, ordinar, registrar, ...)
- referats
- presentaziuns da fotografias e films e da temas specials egl archiv
- prelecziuns
- seras da raquintar
- seras tematicas
- discussiuns
- vernissaschas

- exposiziuns ord il mund dallas archivalias
- exposiziuns da fotografias
- exposiziuns d'art
- concerts cun gruppas pintgas
- guidadas atras il mund cultural digl archiv, viadi atras la cultura tuatschina, la
- historia tuatschina e ..
- guidadas per la scola
- exposiziuns ensemen cun auters archivs culturals
- exposiziuns communablas cul Museum La Truaisch ni auters museums dalla regiun
- dis specials pils hosps ed IGTujetsch

5.3 Collaboraziun cun il Museum la Truaisch

La vischinonza promova ina collaboraziun sil sector da cultura. Omisduas purschidas san profitar ina da l'otra cun luvrar communablamein. Igl archiv cultural completescha la cultura tuatschina dil museum cun scartiras e documents, cudischs e litteratura. Igl archiv cultural ha el sutterran ina saletta sco spazi da lavur per gruppas e per far scolaziuns. En quei senn sa era la sala multifunziunala ella alzada principala vegnir duvrada. Igl access ei pusseivels dil museum anora el sid digl archiv cultural. La pusseivladad ei era da crear communablamein exposiziuns specialas, ina vart presenta ils objects, l'otra las informaziuns e documentaziuns cun scartiras, films, fotos ed auter. Referats comunabels ed autras occurrenzas succedan en rama dil program da TujetschVIVAcultura.

5.4 Collaboraziun cun auters archivs culturals

- Sentupadas culs responsabels dad auters archivs culturals e scumiada dad ideas, sco era da material, oravontut cudischs e periodicas.
- Exposiziuns communablas
- Presentaziuns communablas dad archivalias ella regiun (uniu cun rimnadas da material)
- Sil sector da digitalisaziun vegn empruau da far diever dil medem program e scaffir ina plattafuorma egl internet per tuts archivs culturals dalla Surselva ni schizun Grischnun.

6. Resumaziun

- Cun la construcziun digl archiv cultural ei quel igl emprem archiv cultural eregius el cantun Grischnun.
- Igl ambient Museum La Truaisch ed Archiv cultural Tujetsch daventa in center da cultura tuatschina.
- Igl architect Gion Antoni Caminada valetescha il baghetg che daventa aschia sez cultura.
- Igl aspect a liunga vesta, 100 onns, valetescha igl edificci, ton che la cultura semantegn aunc per tschentaners als vegnentsuenter.
- Igl archiv cultural astga e duei esser nossa luschezia ed in exempel per autras regiuns.
- La cultura tuatschina anfla sia via ella publicitad ed ei exempel!

7. Propostas

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas propona la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca:

da conceder ina contribuziun supplementara unica (a-fonds-perdu) da frs. 175'000.00 al Forum cultural Tujetsch per la construcziun dil baghetg «Archiv cultural Tujetsch».

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca cun quei che la summa dalla contribuziun unica survarga cun quella decisiun la summa da frs. 500'000.00 pia total frs. 675'000.00.

Suprastanza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Vicepresident communal
Guido Monn

Cronologia - Archiv cultural Tujetsch

Atun 2015 Il FcT retscheiva la summa da 500 000 frs. unida cun la cundiziun d'ereger in Archiv cultural en Tujetsch (ACT).

11.11.2015 La suprastonza dil FcT cun Anderas Pfister sentaupa cun Gion Caminada el Museum La Truaisch Sedrun.

2016

27.11.2016 Ord il protocol dalla radunonza annuala dil FcT „La situaziun ei semidada anetgamein. Ina persuna simpatisanta per la cultura tuatschina e per l'idea d'in archiv cultural en nosa val, ha schenghegiu al forum ina gronda summa unida cul ferm giavisch ch'il FcT realiseschi in archiv cultural. Nus essan pli che ventireivels e savein bien grau ed ina tala gesta lai buca engraziar avunda. Ussa ein las portas aviartas per nies desideri e nos plans da varga in decenni. Nossas ponderaziuns van en direziun da realisar in local pigl archiv cultural unius cul Museum La Truaisch, numnadamein egl ost da quel. Giavischeivel fuss ord nosa vesta era quei mument l'engrondaziun dalla partiziun da mineralias e dalla sala ed ina nova entrada e quei entras la vischnaunca. Cul sustegn dil forum obteness la val en in liug in center cultural historic, il museum, in archiv cultural, ina biblioteca documentatra ed ina partiziun da mineralias per presentar nosa cultura da cavar cristallas e las mineralias a moda pli intressanta ed efficienta.“

12.02.2016 La Quotidiana rapporta davart quella donaziun. Il medem artechel suonda ella Tuatschina.

08.02.2016 Sentupada da Tarcisi cun Gion Caminada e siu fegl a Mustér. Discussiun e patratgs en caussa.

19.02.2016 Sriver alla suprastonza communal. Informaziun davart la donaziun, nosa incumbensa per realisar in ACT e nossas ideas per ina tala realisaziun.

29.02.2016 Presentaziun da nosa idea all'entira suprastonza commuanla entras president dil FcT Andre Schmid e Tarcisi Hendry.

11.04.2016 La suprastonza communal conceda in credit da 25 000 frs. Il FcT separticipescha cun 5000 frs. La lavur da projectar vegn surdada a Gion Caminada, ils cuosts ein tenor offerta 21 669 frs. Ella cumissiun vegnan eligi: Mario Hitz, genau, (vischnaunca); Ciril Monn, (mineralias); Tumaisch Valier, (FcT); Andre Schmid (FcT) e Tarcisi Hendry (FcT).

30.05.2016 Emprema radunonza dalla cumissiun MLT/ACT.
Incumbensa al plansiader Gion Caminada
- Vasta entrada e tualettas
- Slargiament sutterran dalla partiziun da mineralias viers ost. Engrondaziun dalla surfatscha d'exposiziun da mineralias. Ussa (2 localitads, senza corridor) 46 m², niev: ca. 90 m²
- Engrondaziun dalla sala. Ussa 47 m², niev: ca. 60 m²
- Construcziun d'igl archiv cultural sin l'engrondaziun dalla partiziun da mineralias. Nova partiziun dil MLT: 76 m² - 80 m²

14.07.2016 Sentupada cun Gion Caminada a Glion. Scumiada da patratgs ed ideas.

- 23.08.2016 Gion Caminada, sentupada a Sedrun. Scumiada d'ideas, era en connex cun la Gallaria Alpina. Visitau comunabla in quella e dau ina egliada el MLT.
- 07.10.2016 Secunda radunonza dalla cumissiun MLT/ACT cun Gion Caminada. El vegn buca a persentar in project, mobein ses emprems patratgs e da cuminonza sviluppar vinavon.
- 27.10.2016 Sentupada a Sedrun cun Dosi Venzin. Scumiada da patratgs, ed enconuschientschas da Dosi davart mineralias, museums da mineralias ed auter. Presents Gion Caminada e siu fegl, Mario Hitz e Tarcisi Hendry.
- 2017**
- 20-07-17 3. radunonza dalla cumissiun culla presentaziun dil preproject entras igl architect Gion Caminada.
- 31-07-17 4. radunonza dalla cumissiun el Museum La Truaisch
- 16-08-17 5. radunonza dalla cumissiun cun discussiun dils giavischs e midadas dalla cumissiun cun architect Gion Caminada.
- 19-08-17 Sentupada cugl architect a Vrin/Cons (Tarcisi)
- 09-11-17 Viseta dil Museum d'art e Museum da natira a Cuera. Signur Kunz meina nus atras il Museum d'art e discussionescha cun nus nies project!
- 2018**
- 27-07-18 Presentaziun dil project final culla calculaziun dils cuosts entras il planisader Gion Caminada.
- 29-08-18 Sentupada cun president communal Beat Röschlin pert. ponderaziun davart ereger cun il Museum La Truaisch ina fundaziun.
- 26-11-18 Presentaziun dil project "Truaisch culturala" alla suprastonza communal.
- 2019**
- 16-01-19 Communicaziun dalla suprastonza communal entras president communal Beat Röschlin: Il project "Engrondaziun dil museum, partiziun cristallas e sala, sco era l'erecziun d'in archiv cultural" **vegn buca sustenius** davart las autoritads communalas (finanzas, liug)!
Quei vul dir: Il project **TRUAISCH CULTURALA** ei en quella fuorma buca realisabels!
Ils Forum cultural Tujetsch sto sez anflar la via co realisar in archiv cultural en atgna reschia.
- 30-01-19 Davosa seduta dalla cumissiun. Mario Hitz, genau e president dalla cumissiun orientescha. En vesta dil differents projects ella val e la situaziun finanziaria sa la suprastonza da vischnaunca buca sustener il project Truaisch culturala. Il project sez ha anflau reconuschientscha, cul liug han els sincerau d'haver miseria.
Il Forum cultural Tujetsch vegn ussa a prender sez enta maun l'erecziun d'in archiv cultural per Tujetsch.
La cumissiun vegn cassada!

Plans dil preproject

Visualisaziun dil preproject: seniester igl object existent cun la cultura, enamiez l'entrada cul foyer e dretg, suren igl archiv cultural, enamiez la sala e sut tiara la partiziun da cristallas cun ina grondezia da 150 m².

2019: Dapi il mars 2019 fuorma la suprastanza dil FcT era la cumissiun da baghegiar in archiv cultural en **Tujetsch**. Cun la suprastanza communal essan nus secunvegni el senn da saver far diever dalla parcella dil museum per quei intent, numnadamein la part il pli el nord che cunfina culs parcadis dalla vischnaunca.

Per la planisaziun nova havein nus vinavon engaschau igl architect Gion Caminada da **Vrin**.

El decuors digl onn 2019, cun entginas sedutas ed uatgas el liug da baghegiar, ei seformau ina nova idea ed in niev baghetg pigl archiv cultural. Ord plirs studis ei la finala sesviluppau ina idea definitiva.

Sper la cumissiun da baghegiar dat ei ina gruppa da finanziaziun, tgamunada da nies cassier Tumaish Valier.

Plinavon vein nus encuretg padrins pigl archiv cultural. Quels sustegnan nossa lavur cun plaid e cussegl sco era cun presentar nos interess anoviars.

2020: Cun l'entschatta digl onn ein ils plans deatagliai avon maun. Ussa passein nus ella fasa da preparativas da baghegiar. Era la finanziaziun sto vegnir segirada e silsunter duei succeder ina presentaziun publica.

In baghetg niev pigl archiv cultural

Il baghetg duei vegnir construius silla parcella dil Museum La Truaisch a Sedrun

DA HANS HUONDER/FMR

■ **Il plans per in baghetg pigl archiv cultural da Tujetsch progredesch.** Sco quei ch'il president dalla cumission dil Museum La Truaisch, Tarcisi Hendry, di duei il baghetg vegnir realisau igl onn vegnent. En collaboraziun culla vischnaunca han ils responsabels pil museum e pigl archiv cultural examinau ils davos onns in'engronaziun dil museum. La finamira era da dar dapli spazi alla partiziun da mineralias e da completer la purschida cugl archiv cultural. Leutier füss vegnida ina sala plurivalenta. Sco quei che la suprastonza communal scrieva uss el rapport annual dalla vischnaunca pigl onn 2019 ha quei project farg naufragi. Sin fundament dalla finanziaziun sco tala han las autoritads communalas buca vultu perseguir vinavon il project.

In baghetg separau

«Sunter quella decisiun essan nus sedcidi da perseguir persuls in agen project. Noss'idea da finalmein haver dapli spazi per in archiv cultural havein nus buca vultu schar murir», di Tarcisi Hendry. Per quel stat enconuschentamein a disposiziun ina donaziun d'in miez milliun francs. Enstagl d'engrondir il baghetg existent dil museum duei vegnir realisau in niev silla medema parcella. La projectaziun ei els mauns digl architect Gion A. Caminada da Vrin. «Il mument essan nus el process dils detagls, denter auter sclarir la finanziaziun. Nus quintein cun cuosts da rodun in milliun francs», di Hendry. Per recaltgar il miez milliun francs restonts vegn tschercau

Visualisaziun dil baghetg che duess vegnir realisau spel Museum La Truaisch a Sedrun.

MAD

donatur: «Persuenter havein nus installau ina grappa da lavur. Entgins padrins havein nus gia.» La finamira ei da saver entscheiver a baghegiar igl onn vegnent. Il baghetg consistess d'in sutterran per magasin ed in'alzada pigl archiv cultural sco tal. Davart il baghetg sez existan models.

Uss en casa communal

Igl archiv cultural dalla vischnaunca da Tujetsch sesanfla uss ensemen cugl archiv

communal ella Tgesa communal a Sedrun. «In archiv cultural ei secapescha buca l'obligaziun d'ina vischnaunca», di Hendry. Ella funcziun sco archivar communal eis el secapescha vegnius en contact ils davos onns cun bia material dalla cultura e la historia dalla Val Tujetsch ch'ei digns da vegnir mantenius e conservaus: «Quei ei fotografias, films, mo lu era cudischs ni per exempel era documents dalla pietad. Ina part da quei cin era biars cudischs davart la historia dalla

val e da vischnauncas vischinontas. Leutier haiel jeu giu bia damondas da privats ch'han vultu surschar a nus caussas da pli baul. Igl ei bia rauba ch'ei füss donn da dismetter mo aschia.»

Tut en tut setracta ei da 300 scattas d'archiv. Sin fundament dil basegns da plaz, mo era giavischs dalla cumission, ei igl architect Caminada lundervi da concretisar il project. Avon il baghetg niev pigl archiv cultural duei era vegnir erigiu ina piazza plurivalenta.

2020: Per la fin digl onn retschevein nus da nies architect Gion Caminada ils plans finals per la construcziun da nies archiv cultural. La fasa finala da preparaziun sa definitivamein entscheiver. Quella cumpeglia en emprema lingia la finanziaziun restonta, la damonda da baghegiar ed auter.

2021 Diversas preparaziuns. Studis da finanziaziun.

2022 Ponderaziuns pertuccont la finanziaziun
Creaziun d'in flyer.
Presentaziun dil project, ils 8 d'avrel 2022 en sala Cristalla/Dulezi, Sedrun

Vischnaunca Tujetsch - Quen 2022

Rapport da gestiun e quen 2022

Preziadas convischinas, preziai convischins

Il rapport da gestiun dat allas autoritads communalas la pusseivladad d'informar las convischinas ed ils convischins davart ils pli impurtonts schabetgs digl onn vargau. Ina gronda part dil rapport da gestiun fuorma la presentaziun dil quen annual 2022. Il resultat digl onn 2022 ei fetg buns e ha lubiu alla suprastonza communal da far ina ulteriura remessa per il project digl archiv cultural da Tujetsch. Ultra dallas cefras fuorma il rapport dil president communal sco era dalla geraua e dils geraus ina impurtonta part integrala dil rapport da gestiun. La suprastonza communal tgamuna il menaschi dalla vischnaunca cun la precauziun basignada. Cun il sustegn dils ulteriurs gremis politics vegnan las fatschentas exequidas tenor las leschas vertentas. Tier tuttas decisiuns preveda la suprastonza communal als principis d'examinar la fatschenta sin basa objectiva e cun tractar tuttas personas egualmein. Sin fundament dallas explicaziuns da quest rapport san ins attestar che las autoritads communalas han tgamunau ils affars da vischnaunca fetg bein e quei cul grond sustegn e la cumpetenta lavur da tuttas collaboraturas e tuts collaboraturs dallas diversas partiziuns e dils differents menaschis communalas. Quella lavur ha contribuì ad in fetg bien resultat da gestiun.

Sin la pagina 36 ei l'activitad politica resumada. Quei che ha plaz sin ina pagina, ha denton caschunau ina immensa lavur. Las lavurs preparatoricas per las singulas fatschentas sco era l'elavuraziun dils messadis corrispundents basegnan lavur professiunala e fetg bia temps. Quella lavur vegn sutschazegiada di per di e pretenda beinenqualga da stuschar autras lavurs impurtontas. Cun las publicaziuns dils protocols en nies fegl official dalla vischnaunca – la Tuatschina – han las convischinas ed ils convischins mintgamai la pusseivladad da s'informar bein davart las fatschentas actualas, davart las decisiuns dil cussegl da vischnaunca e dalla radunonza da vischnaunca. Ultra da quei ein era tuts messadis publicai sin nossa pagina d'internet. Vinavon ha la suprastonza communal informau pliras gadas ad ina sera d'informaziun davart tematicas ni fatschentas actualas.

Per quei motiv vegn desistiu en quei rapport dad ina resumaziun da tuttas fatschentas tractadas. Tonaton eis ei impurtont dad informar vus, preziadas convischinas e preziai convischins, davart projects ch'ei vegni tractai el decuors digl onn. La successiun dallas fatschentas ussa dilucidadas ein buca en successiun dil tractament el cussegl da vischnaunca ni sin radunonza da vischnaunca:

Projects da baghegiar dalla vischnaunca da Tujetsch

Sanaziun dil Bogn Sedrun

Il project dalla sanaziun dil Bogn Sedrun ha accumpignau fetg igl uffeci da baghegiar, la cumissiun da baghegiar, la cumissiun da menaschi dil Bogn Sedrun sco era la suprastanza communal durant igl entir onn 2022. Las preparativas per la decisiun dalla radunonza da vischnaunca dils 17 da zercladur 2022 eran gia accumpignadas cun fetg bia lavur e suenter ch'il credit d'impegn da frs. 9.81 milliuns cun ina rama da +15% per la carischia era concedius, ein las lavurs per scriver ora las lavurs concretas vegnidas instradadas immediatamein. La cumissiun da baghegiar ha stuiu decider davart detagls ed era fixar ils termins da baghegiar.

Nova casa Depuoz

La nova casa Depuoz – la staziun externa – vegn realisada igl onn 2023. La radunonza da vischnaunca ha cun l'approbaziun dil preventiv communal 2023 dau glisch verda per quei niev baghetg. Il contract dil dretg da baghegiar ei vegnius suttascrits ils 10 da schaner 2023 ed aschia era dau glisch verda als responsabels davart l'uniun Casa Depuoz a Trun per la realisaziun. Suenter haver retschert il consentiment davart igl Uffeci da sanadad dil Cantun Grischun ei la damonda da baghegiar vegnida inoltrada ils 10 da mars 2023. Las lavurs per la demoliziun dil object han entschiet il mars 2023. La suprastanza communal engrazia a tuts responsabels che han possibilitau in project aschi impurtont per la vischnaunca da Tujetsch che garantescha ina purschida a persunas handicapadas e che porscha biaras bunas plazzas da lavur. Engraziel fetg per vies susteniment.

Sanaziun dalla staziun Sedrun

Il project da sanaziun dalla staziun a Sedrun ei in project che drova in liung flad. Il schaner 2023 ei il preproject vegnius terminaus e tuttas instituziuns, uffecis e planisaders ein i alla lavur per il project da baghegiar. Sin fundament dils numerus projects federals vegnan las lavurs ad entscheiver probablamein per igl onn 2026. La vischnaunca da Tujetsch realisescha tier quei project cun la Matterhorn Gotthard Bahn ina tualetta publica sco era ina rampa che meina dil perron nord directamein sil territori da skis Valtgeva.

Projects da fotovoltaica a Scharinas ed a Nalps

Ils dus projects da fotovoltaica a Scharinas ed enta Nalps ein sedai sin fundament dalla nova lescha d'energia che lubescha da baghegiar ovrar solaras sin surfatschas libras ellas muntognas. L'AXPO ha gia informau baul ch'ella vegli realisar ina tala ovra ella val Nalps cun ina prestaziun da rondund 10 megawatt uras ed ina prestaziun da rodund 13 gigawatt uras per onn e quei en ina grondezia cun rodund 30'000 panels da solar. Quei sin ina surfatscha da rodund 90'000 m² ni 12 plaz da ballapei.

Gest en quei interval ha era la suprastanza communal da Tujetsch decidu dad era nezegiar quella pusseivladad e da realisar in'ovra da solar si Scharinas ed incaricau l'energia alpina cun

las lavurs da project e da realisaziun. L'energia alpina cun la cumpetenza per tuts affars en connex cun l'energia ha surpriu quell'incarica ed ei cun tutta forza lundervi da far tuttas preparativas per saver inoltrar ina damonda da baghegiar aunc igl onn 2023. Cun ina capacita da 10 megawatt uras ed ina prestaziun da rodund 15 gigawatt uras per onn vegness ina surfatscha da rodund 100'000 m2 duvrada. Quella surfatscha ei avon maun a Scharinas e sa vegnir nezegiada.

Las preexaminaziuns dil project ein empermettontas e dattan alla vischnaunca da Tujetsch la pusseivladad da realisar ina ovra che garantescha ulteriuras entradas e novas plazzas da lavur.

Omis dus projects basegnan il consentiment dallas convischinas e convischins dalla vischnaunca da Tujetsch. Quella decisiun sin radunonza da vischnaunca vegn prevedida el decuors dalla stad 2023.

Projects da baghegiar da tiarzas personas ed interpresas

Archiv cultural Tujetsch

Il project digl archiv cultural da Tujetsch ei in project fetg impurtont per garantir allas generaziuns vegnentas da saver preservar las valurs culturalas da nossa val. Dapi l'entschatta 2000 sefatschenta il Forum cultural Tujetsch cul patratg d'ina erecziun d'in archiv cultural per la Val Tujetsch. Cun la donaziun da Norbert Berther p.m. da frs. 520'000.00 e la contribuziun davart la vischnaunca da frs. 500'000.00 ei la via stada aviarta per la realisaziun. Il Forum cultural da Tujetsch ha ussa l'incumbensa da procurar per il rest dalla finanziaziun da rodund frs. 600'000.00. Per il di da quest rapport muncava aunc la summa da rodund frs. 350'000.00. Ils responsabels ein fermamein perschua di d'anflar personas che sustegnan quei project. Igl ei da gronda impurtonza da saver realisar igl archiv cultural che preverescha la gronda e fetg custeivla ierta dalla cultura tuatschina e quei cun haver la cuida ch'il renomau architect svizzer Gion Antoni Caminada detti cun sia architectura la duida reconuschientscha dil baghetg. Cun la decisiun dalla suprastanza communal da far ina ulteriura remessa da frs. 175'000.00 tier il quen annual 2022 dat ella al Forum cultural da Tujetsch la pusseivladad da contactar ils donaturs d'alzar lur contribuziun correspondentamein ni era per contactar novs donaturs ed aschia saver entscheiver cun las lavurs da construcziun aunc duront igl atun 2023.

Resort Dieni

Il project dil resort a Dieni ei per il mument ella procedura dall'approbaziun dalla damonda da baghegiar. Sco enconuschent han treis partidas inoltrau ina protesta. Sco era enconuschent ha era la fundaziun Helvetia Nostra inoltrau ina protesta. Per il mument ein las instanzas lundervi da liquidar las correspondenzas dallas protestas. Suentar haver terminau quellas vegn la suprastanza communal a tractar las protestas, risguardar las posiziuns e prender en emprema istanza ina decisiun dallas protestas. La finamira stuess denton esser che la patruna da baghegiar anflasse ensemen culs recurrents ina sligiazion communal.

Pendenzas revisiun da leschas ed ordinaziuns

Constituziun communal

Il pievel tuatschin ha cun la votaziun dils 27 da november 2022 approbau la nova constituziun communal che va en vigur per ils 1 da fenadur 2023. L'aboliziun dil cussegl da vischnaunca ei segir la gronda midada cun ina gronda influenza sin las proceduras politicas dalla vischnaunca. La suprastanza communal ei lundervi da reveder tuttas leschas, ordinaziuns che pertuccan quella midada. Ina impurtonta midada ei segiramein il fatg che naven dils 1 da fenadur 2023 vegnan expensas che vargan la summa da frs. 1 milliun adina suttamessas all'urna. Ultra da quei vegnan elegi allas elecziuns communalas; il president communal; ils ulteriurs commembers ni commembras dalla suprastanza; la cumissiun da gestiun sco era il cussegl da scola. El decuors dil meins matg vegnan quellas elecziuns examinadas sin basa dallas determinaziuns dalla nova constituziun communal.

Lescha davart l'indemnisaziun dallas autoritads e cumissiuns communalas

Il regulativ da salarisaziun dallas autoritads e cumissiuns communalas datescha dils 1 da schaner 1995 – pia in regulativ ch'ei varga 27 onns vegls. Cunquei ch'il menaschi communal ei semidaus dapi lu considerablamein ei la suprastanza communal stada dil meini da reveder quel dalla basa ensi. Las impurtontas determinaziuns ein segiramein ch'il pensum dil president communal vegn fixaus dalla suprastanza communal onn per onn e quei sin basa dil program da lavur presidial. Quel sa vegnir fixaus naven da 40% entochen 80% dil temps da lavur usitau. Las midadas vegnan a caschun dall'approbaziun dil preventiv era tractai dalla radunonza da vischnaunca. Per il mument munta quel a 60%. Il plan da lavur dat alla suprastanza communal ina survesta davart las lavurs presidialas sco era davart ils projects prevedi. La finamira stuess esser che l'administraziun communal ei occupada cun avunda collaboraturas e collaboratus che san executar las lavurs pretendidas el temps da lavur ed aschia saver reducir il pensum presidial – optimalmein sin 40%. Igl engaschament dils commembers dalla suprastanza communal vegn daniev indemnisaus cun ina pauschala annuala da frs. 14'000.00. El niev regulativ vegnan las lavurs e la paga dil president communal sco era dils consuprastonts definadas exactamein. Sulettamein lavurs supplementaras e lavurs extraordinarias ston ulteriuramein vegnir approbadas ordavon dil president communal.

Vinavon vegnan spesas pagadas sin basa dad effectivas expensas cun ils mussaments correspondents. Spesas pauschalas dat ei tenor la nova lescha buca pli.

Era il daner da seduta ei vegnius concretisaus ed ei dat in'indemnisaziun sin basa dil temps exact dallas uras. Sco davos ein era las pauschalas per ils presidis dil cussegl da scola, dallas cumissiuns da baghegiar, da gestiun e da verificaziun vegnidadas fixadas.

La suprastanza communal ei dil meini d'haver elavurau ora ina lescha che garantescha trasparenza ed era la basa per anflar ed indemnizar persunas che s'engaschan en posts politics gestamein ed adequat al temps.

Revisiun totala dalla planisaziun locala

La revisiun dalla planisaziun locala ei ina lavur monstrusa che para da mai esser a fin. Tonaton ei la suprastonza communal cun las lavurs preparatoricas bunamein alla fin. Sulettamein la lescha da baghegiar che ha stuiu vegnir revedida totalmein ha dau bia pli bia lavur che previu. Senza il sustegn d'ina giurista versada, dalla planisadra dil territori sco era dil menader digl uffeci da baghegiar e sco davos cun il gerau cumpetent ed il president communal fuss ina revisiun totala en in temps adequat buca pusseivla. Ina davosa lecziun ha liug il meins matg. La suprastonza communal vegn a tractar tuts ils acts dalla revisiun totala dalla planisaziun locala immediat suenter e lu decider per la procedura da participaziun (Mitwirkungsverfahren) e quei daniev cun in sistem online "E-Mitwirkung" che la suprastonza communal ha instradau.

Naturalmein ei la gronda damonda tier vischinas e vischins, contas parcelas da baghegiar che vegnien pridas ord la zona da baghegiar e messas ella zona d'agricultura. La suprastonza communal sa sincerar da far tut il pusseivel che aschi paucas parcelas sco pusseivel vegnan pridas ord la zona da baghegiar. Ina pusseivladad da far quei ei da mobilisar parcelas da baghegiar. Quei vul dir ch'ils possessurs da talas survegnan in'obligaziun da surbaghegiar quellas enteifer in temps da 3,5 ni 8 onns.

Quella pusseivladad vulein nus dar sche pusseivel a tuts, denton resta ei lu als possessurs in squetsch dad era surbaghegiar talas parcelas. Il davos plaid ha lu tuttina igl Uffeci dil territori e la Regenza dil cantun Grischun.

En quei connex ha la suprastonza communal era da tractar l'applicaziun dallas damondas da baghegiar da clavaus. Tenor la lescha da secundas habitaziuns san clavaus che vegnan classificai sco baghetgs ch'ei da proteger tenor il schurmetg dil maletg dil vitg vegnir baghegiar entuorn en habitaziuns da vacanzas. Da present han pliras damondas da baghegiar stuiu vegnir sistidas e quei sin fundament d'ina decisiun dalla dertgira administrativa dil cantun Grischun. La dertgira ha decidiu che tals clavaus san pér vegnir baghegiar entuorn sche quels ein inventarisai sco baghetgs che ston vegnir schurmegiai e che quei inventar ei vegnius approbaus dil pievel e dalla Regenza dil cantun Grischun entras ina revisun parciala dalla planisaziun locala.

Dil reminent ha la suprastonza communal decidiu d'instradar ina grupp da lavur che surlavura igl inventari ch'ei avon maun, ch'elaborescha ina directiva co ils clavaus san vegnir baghegiar entuorn e sco davos ina lescha da secundas habitaziuns dalla vischnaunca da Tujetsch. Quella lavur basegna denton ordavon l'approbaziun digl Uffeci da schurmetg da monuments dil cantun Grischun.

Lescha da parcar

Ina fetg gronda lavur ei era l'introducziun d'ina nova lescha da parcar e campar per la Val Tujetsch. La situaziun actuala ei tut auter che cuntenteivla. La nova lescha determinescha tuts parcadis publics e lur taxa da diever. Quella lescha garantescha in clar uorden ed ina administraziun dil parcadis. D'ina vart sa la controlla vegnir exequida sin basa legala e da

l'otra vart generescha la vischnaunca era entradas per cuvierer ils aults cuosts dils parcadis publics. La suprastonza communal quenta da saver suttametter quella lescha al cussegl da vischnaunca el decuors dil meins zercladur.

Lescha per il provediment d'aua e la dismessa dallas auas piarsas

Las duas novas leschas pil provediment d'aua e la dismessa dallas auas piarsas ein per gronda part elavuradas. L'introducziun da quellas novas leschas ei indispensabla, cun quei che la lescha federala pretenda che las taxas da diever vegnien eruidas tenor il diever effectiv dall'aua. Sulettamein las calculaziuns detaglias ein aunc en examinaziun.

Quella midada naven d'ina taxa pauschala sin ina taxa dil diever effectiv pretenda in'installaziun d'uras ni dumbraders d'aua. Da principi va ei per saver calcular il nez dall'aua tschuffa. Suenten l'installaziun dallas uras ni dils dumbraders d'aua vegn era la taxa pil diever dall'aua schubra quintada sin basa dil diever effectiv.

Suenten la votaziun all'urna ch'ei pil mument previda la stad 2023, vegn la suprastonza communal ad instradar la moda dall'installaziun dallas uras d'aua ensemen cun las corporaziuns d'aua. Cun quei ch'igl ei da quintar ch'ei drova igl onn 2023 ed igl onn 2024 entochen che tuttas uras d'aua ein montadas, sa la dumbraziun digl'emprems onn per succeder igl onn 2025 ed il quen dalla taxa tenor il diever effectiv sa lu per vegnius fatgs el decuors dil schaner/fevver 2026.

Activitads politicas

Votaziun all'urna

Ils 27 da november 2022 ha la votaziun communal pertuccont la revisiun dalla constituziun communal giu liug. La participaziun ei stada cun 34.75% ordvart aulta. 224 (73.68%) dad en tut 318 votantas e votants han approbau la revisiun dalla constituziun communal.

Radunonza da vischnaunca

Duront igl onn 2022 han duas radunonzas da vischnaunca giu liug.

Ils 17 da zercladur 2022 ha il pievel approbau unanimamein las novas statutas dil circuit da register funsil Cadi (revisiun parziala). Ultra da quei ha il pievel concediu dus credits d'impegn. Cun tscherna unanima ei il credit ella summa da frs. 9'810'000.00 cun in svari lubiu da +/-15% tier ils cuosts per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun vegnius concedius. Cun 83 vuschs encunter 2 vuschs ha il pievel concediu l'auter credit ella summa da frs. 900'000.00 (+/-15%) per la sanaziun dalla staziun a Sedrun.

A caschun dalla radunonza dils 16 da december 2022 ha il suveran approbau unanimamein il preventiv dil quen da gudogn e sperdita 2023 ed il quen d'investiziuns 2023 dalla vischnaunca. Cun tscherna unanima ein era il pei da taglia d'entrada e facultad pigl onn 2023 (95%) dalla taglia sempla dil cantun ed il pei da taglia sin schischom pigl onn 2023 (1.5%) vegni approbai.

Medemamein han ils votants e las votantas approbau unanimamein la revisiun parziala dalla lescha da santeri.

Cussegl da vischnaunca

Igl onn 2022 ha il cussegl da vischnaunca salvau endisch sedutas. El ha decidiu davart las suandontas fatschentas:

- *Novas statutas dil circuit da register funsil Cadi (revisiun parziala)*
- *Revisiun dalla planisaziun locala - elecziun d'ina cumissiun per l'exposiziun da cooperaziun*
- *Passapei a Tschamut – credit d'impegn*
- *Zona da mistregn Drun - prolungaziun d'in dretg da baghegiar*
- *Project Bogn Sedrun – credit d'impegn per la sanaziun ed engrondaziun*
- *Sanaziun dalla staziun a Sedrun – credit d'impegn*
- *Elecziun dil biro dil cussegl da vischnaunca*
- *Concessiun d'in dretg da baghegiar all'Uniun Casa Depuoz per la construcziun d'ina casa per persunas handicapadas a Sedrun*
- *Concessiuns per la Swissgrid SA*
- *Lescha da santeri – revisiun parziala*
- *Constituziun communal – revisiun totala*
- *Preventiv 2023*
- *Via da bike Cuolm da Vi – credit d'impegn*

Las suandontas fatschentas ein vegnidas suttamessas al referendum facultativ:

- *Cumpra da parcelas da baghegiar per la populaziun tuatschina*
- *Alp Val Giuv – credit d'impegn per mesiras da sanaziun*
- *Project archiv cultural Tujetsch – contribuziun unica*
- *Rendaquens 2021 a) Vischnaunca Tujetsch b) energia alpina*
- *Acquist da maschinas pil menaschi tecnic – credits d'impegn*
- *Via da bike Cuolm da Vi – credit d'impegn*

Tuttas fatschentas han contonschiu vigur legala, damai che negin ha pretendiu da suttametter talas alla radunonza da vischnaunca.

Suprastonza communal

La suprastonza communal ha salvau 29 sedutas duront igl onn 2022.

Conclusiun

El rapport da gestiun e quen 2022 vegnan ils differents departaments ad informar sin las proximas paginas davart il curriu e passau. Lu suondan il quen annual 2022, la survesta dallas autoritads communalas, informaziuns interessantas da nossa populaziun e differentas statisticas. Concludend engaziein nus per tut il sustegn, per la confidanza ed il ferm engaschi da mintga vart, sinaquei che nossa vischnaunca sappi funcziunar. In grond laud e renconuschientscha meretan nossas collaboraturas e nos collaboraturs per lur impurtont engaschament, per lur loialitad e fidonza enviers il patrun – la vischnaunca.

Administraziun e finanzas

Administraziun communal

Igl onn 2022 ei staus accumpignaus da fetg bia lavur. Specialmein igl uffeci da baghegiar ei inaga dapli vegnius confruntaus cun nundetg biaras damondas da baghegiar. La lescha da secundas habitaziuns ha bunamein tier tuttas damondas da baghegiar influenza d'ina ni l'otra maniera. Biaras gadas drova ei sclariment supplementar giuridic ni era ina cussegliaziun da baghetg. Ultra da quei ein las convischinas ed ils convischins fetg alerts, cura ch'ei vegn publicau ina damonda da baghegiar. Specialmein ils possessurs da secundas habitaziuns ein fetg critics ed examineschan las damondas da baghegiar fetg detagliadamein. Ord quellas examinaziuns sedattan fetg biaras damondas ed era protestas. Savens vulan ils interessai era veser ils plans el detagl e pretendan ina audienza tier igl uffeci da baghegiar. Igl alzament d'ina piazza tier igl uffeci da baghegiar ei staus da gronda urgenza e fuss stau da far gia avon biars onns. Era tuttas autras spartas dall'administraziun communal ein piazzadas cun fetg bunas collaboraturas e buns collaboraturs, aschia che la qualitat dalla lavur ei garantida e quei per ils termins fixai.

Massa fatschentas politicas e lavurs da mintgadi

Igl onn 2022 ha l'administraziun communal liquidau dabia lavurs administrativas. En tut han 11 sedutas dil cussegl da vischnaunca giu liug. Per quellas fatschentas politicas ha l'administraziun communal en collaboraziun cun la suprastonza mintgamai da semtgar ils messadis, elavurar il preventiv, elavurar il rendaquen, reveder leschas ed elavurar auters documents (dretgs da baghegiar, concepts eav.). Quellas lavurs ein cumbinadas cun dabia uras lavur.

Era per las sedutas dalla suprastonza communal semtga il menader dil center communal ensemen cun l'administraziun communal las tractandas en concordanza cun la geraua ed ils gerai. Cheutier s'audan damondas da baghegiar, surdadas da lavurs, damondas da susteniments ed ulteriurs projects. Sper ils affars politics s'audan las incumbensas da mintgadi (survetschs dalla populaziun, incasso da taxas, contabilitad, elavuraziun dils cass da taglia eav.) tier il spectrum dils pensums dall'administraziun communal. Cun ademplir questas incaricas corrispunda l'administraziun communal alla finamira d'in center administrativ.

Midadas el team

La stad 2022 ha Mauro Cavegn bandunau la vischnaunca da Tujetsch ed entschiet ina nova piazza sil camp turistic a Breil. La suprastonza communal giavischa ad el en sia nova piazza tut mo il bien ed engrazia per la lavur prestada.

Naven dall'entschatta november ha Georg Bearth entschiet sia piazza egl uffeci da baghegiar. El ei gia seluvraus en bein els affars multifars da quest uffeci. La suprastonza giavischa ad el bia cuntentientscha en sia nova piazza.

Allianza da taglia Tujetsch-Medel/Lucmagn

Dapi l'entschatta schaner 2022 fa Annamaria Monn, menadra digl uffeci da taglia era las taxaziuns da taglia per la vischnaunca da Medel/Lucmagn. Cun surprender questa incumbensa eis ei stau pusseivel da salvar questa piazza egl avegnir a Tujetsch. Legreivlamein han ins gia saviu reglar la successiun da Annamaria. Actualmein ei Sarah Flury vid absolver la scolaziun da taglia. Ella vegn a surprender il post dalla Annamaria che va la fin matg 2024 en la beinmeritada pensiuin.

Di dallas portas aviartas 2022

Il 16 da settember 2022 ha l'administraziun communal menau atras per l'emprema gada in di dallas portas aviartas. Tuttas partiziuns han mussau lur lavurs al pievel. Rodund 30 persunas han anflau la via en Tgèsa communal ed han saviu prender investa dallas differentas lavurs administrativas. Aschia ha igl uffeci da baghegiar per exempel illustrau il process dall'elavuraziun d'ina damonda da baghegiar. Il team dalla canzlia ha presentau sin plirs placats differents process en connex culs survetschs per la populaziun. Era las ulteriuras partiziuns han declarau pliras lavurs administrativas als visitaders. Era la part historica ha buca muncau. Tarcisi Hendry, archivar communal ha exponiu differents acts en stanza da sedutas ed era mussau entgins films da pli baul da Tujetsch. Quels ch'ei stai dalla partida han schau plascher quei suentermiezdi e gudiu alla fin in sitg comunablamein culs collaboraturs dall'administraziun communal.

Gruppa da pedels

La gruppa da pedels ei responsabla per il manteniment da plirs edificis comunals sco era per schubergiar tals. Sibylle Deflorin e Mariana Gomes Azevedo ein cunzun fatschentadas cun il schubergiar. Ellas miran adina che tut seigi "picobello" en scola ed en Tgèsa communal. Sper las lavurs ordinarias fan oravontut ils umens dalla gruppa aunc ulteriuras lavurs. Andreas Deflorin e David Flury han construiu igl onn 2022 tschun novs stans da marcau. Ultra da quei han els fatg lavurs da manteniment vid las tegias da marcau e colurau quellas. Vinavon han ils pedels liquidau diversas lavurs da manteniment entuorn ed enteifer ils stabiliments dalla vischnaunca. Per l'emprema gada han els astgau empruau ora la maschina da glatsch, la quala vegn fetg bein ad engrau a David Flury per la preparaziun dil glatsch.

Bunas cundiziuns dil plaz da lavur ed il spazi da viver

Sco a tuts enconuschent ei la sfida d'anflar bunas collaboraturas e buns collaboraturs fetg aulta. Buca mo las qualificaziuns pretendidas mobein era il fatg che quella persuna sto sche pusseivel saver romontsch fa la tscherca aunc inaga pli greva. Entochen il di dad oz eis ei stau pusseivel d'occupar las plazzas screttas ora, denton vegn quei adina pli e pli grev. Ord quei motiv eis ei fetg impurtont da salvar tuttas persunas che lavuran ella val e da crear fetg bunas cundiziuns da lavur en in ambient da viver cuntenteivel per il pievel en Tujetsch. Gest sil sector digl ambient da viver sto la vischnaunca far tut il pusseivel per che nosa val vegni pli attractiva da viver per giuven e vegl.

Finanzas

Quen da gudogn e sperdita 2022

Il quen annual 2022 vegn menaus strictamein suenter las determinaziuns dil model da contabilitad HRM2 (model da harmonisaziun 2 dalla presentaziun dalla contabilitad).

Il quen da gudogn e sperdita siara cun expensas totalas da frs. 13'763'146.00 visavi entradas totalas da frs. 15'776'161.00. Aschia seresulta in gudogn per igl onn 2022 da frs. 2'012'905.00.

El quen annual 2022 ei la facultad administrativa vegnida amortisada cun total frs. 379'006.00. Vinavon eis ei vegniu fatg remessas supplementaras da frs. 175'000.00 per il project digl archiv cultural da Tujetsch.

Sin fundament da quels fatgs e risguardond las prelevaziuns nettas ord las finanziaziuns specialas (provediment e purificaziun dall'aua ed economisaziun dil rumien) da frs. 37'621.00 seresulta ina atgna finanziaziun resp. cash flow da frs. 2'604'532.00. En cumparegliaziun cun igl onn vargau d'in cash flow da frs. 1'864'874.00 ei quei in'alzament da frs. 505'639.00 visavi il preventiv in alzament da frs. 1'790'652.00. La differenza visavi il preventiv ei atgnamein sco planisada. Cun la sistematica da far in preventiv precaut, q.v.d. cun risguardar las entradas fetg pessimisticamein e las expensas optimisticamein, stuess ei sedar il davos ina differenza da minimum frs. 1 milliun. Tier quella segirtad da minimum 1 milliun francs duei - en cass che las entradas ein aunc pli bassas che budgetadas pessimisticamein ni las expensas nunprevedidas bia pli aultas che budgetadas - tuttina aunc possibiltar in quen ulivau.

Il gudogn digl onn 2022 ei d'ina vart ton pli aults cunquei che las entradas ord la taglia sin gudogn da schischom ein rodund frs. 570'000.00 e la taglia sin scumiada da maun rodund frs. 350'000.00 pli aulta che prevediu. Quellas plientradas muossan claramein che en vischnaunca Tujetsch eis ei vegniu midau maun da bia schischom (casas e habitaziuns) e quei cun gronds gudogns. In clar mussament ch'ei vegn vendiu casas veglias per diever da habitaziuns da vacanzas. La problematica ch'ei maunca als indigens habitaziuns e quei per prezis pagabels ei onn per onn pli gronda. Ei drova urgentamein mesiras per prevegnir a quella gronda problematica. La politica sa buca surschar quei alla fiera e sto prender quei sez enta maun e quei a fetg cuorta vesta.

Vinavon ei il preventiv vegnius tenius en tier las expensas exemplaricamein. En tuttas spartas ch'ins ha giu influenza ein il cuosts stai pli bass che previu. Sulettamein tier la sparta sanadad e tier la cumpart dils cuosts da tgira ha ei dau cuosts da rodund frs. 90'000.00 pli aults che previu. Ins sto constatar che quels cuosts creschan onn per onn.

Las amortisaziuns sin la facultad administrativa muntan a frs. 379'006.00. Cunquei che la facultad administrativa ei vegnida amortisada ils davos onns pulitamein, ein las amortisaziuns el quen da gudogn e sperdita 2022 atgnamein mudestas. Tenor las prescripziuns dil model da contabilitad HRM2 eis ei buca pli lubiu da far amortisaziuns supplementaras. Quei possiblitescha d'ina vart da cumparegliar fetg bein il quen annual a liunga vesta. Da l'otra vart ha la suprastanza communal buca pli la pusseivladad da far reservas tgeuas sin la facultad administrativa. El futur vegnan las amortisaziuns sin la facultad administrativa a crescer onn per onn. Cunzun la sanaziun dil Bogn Sedrun vegn ad augmentar las amortisaziuns. Quei ha lu per consequenza ch'il gudogn vegn per quellas summas reducius ed aschia vegnan las pusseivladas per la vischnaunca da far grondas investiziuns fetg restrenschidas.

Ina dallas pli grondas influenzas dil quen annual ein segiramein las entradas ord las ovas hydraulicas. Il tscheins d'aua dallas Ovas hydraulicas Reinanteriur SA (ORA) ei cun frs. 661'643.00 bia pli bass che previu – pia frs. 638'357,00 pli pauc ni pressapauc la mesadad. Igl onn 2021 havein nus astgau registrar frs. 1'546'336.00 entradas dil tscheins d'aua e quei ei en cumparegliazion frs. 884'693.00 pli bia ch'igl onn 2022. Quei ha lu era consequenzas negativas sin il recav digl onn 2022 ord las entradas dil gudogn brutto dil hanletg dall'energia da concessiun e participaziun cun entradas da frs. 389'991.00 ni rodund frs. 60'000.00 pli pauc che previu. Ina ulivaziun da quellas meins entradas han lu las plientradas dalla cumpart dil gudogn dall'energia alpina da frs. 260'000.00 sin total frs. 1'060'000.00 dau.

Quen d'investiziuns

Il quen d'investiziuns dalla facultad administrativa cumpeglia expensas per investiziuns egl import da frs. 2'888'489.00 ed entradas da subvenziuns e contribuziuns da frs. 517'975.00, aschia ch'ei seresulta investiziuns nettas da frs. 2'370'5124.00. Las grondas investiziuns ein stadas las sanaziuns dallas vias communalas cun cuosts netto da rodund frs. 1'472'673.00. Las contribuziuns da primeter vegnan risguardadas tenor las entradas aschia che las entradas ord la sanaziun dalla via dalla staziun vegnan risguardadas per gronda part el quen 2023. Grondas investiziuns ein vegnidas fatgas tier projects turistics sco per exempel la punt da Salins (cuosts finals) ed il parcadis da frs. 188'529.00, la cuntinuaziun dalla senda sur il vitg cun frs. 105'340.00 e sco davos era la ruta da bike Pass Alpsu – Tschamut cun la summa da frs. 132'682.00.

Cefras indicativas

Ina impurtonta cefra indicativa ch'era il cantun Grischun tila a nez per cumparegliar las vischnauncas ei la facultad netta per persuna. Cun abstrahar ils deivets totals dalla vischnaunca da frs. 8'777'905.00 dalla facultad finanziaria da frs. 18'502'344.00 seresulta ina

facultad netta da frs. 9'724'438.00. Quei ch'ei in carschament visavi igl onn vargau da frs. 246'293.00. Cun divider quella summa entras il diember dils habitonts da 1'256 per fin 2020 seresulta ina facultad netta per habitont da frs. 7'742.00. Quei ei in alzament da frs. 196.00 per habitont. Quella cefra indicativa ei fetg buna, cunzun sch'ins cumpareglia tala cun vischnauncas che han enstagl d'ina facultad netta schizun in deivet netto. Quei vul dir ch'ils deivets dalla vischnaunca survargan la facultad finanziaria.

Tenor las indicaziuns dil cantun vegn ina vischnaunca cun in deivet per habitont sur frs. 5'000.00 giudicada sco ina vischnaunca cun in fetg ault deivet. Sebasond sin quella calculaziun savess la vischnaunca da Tujetsch investir varga frs. 16 milliuns cun prender si l'entira summa cun capital jester. Ina outra cefra indicativa che vegn buca risguardada dil cantun Grischun ei il deivet a liung termin per habitont. Ils deivets hipotecars muntan per la fin digl onn 2022 a frs. 7'000'000.00.

La pli impurtonta cefra indicativa ei segiramein il cashflow. Quel munta pigl onn 2022 a rodund frs. 2.6 milliuns ni rodund frs. 700'000 pli aults ch'igl onn avon. Cun quella entrada vegnan las investiziuns e las amortisaziuns dils deivets a liung termin finanziadas. Las grondas investiziuns che stattan avon esch sco la sanaziun dil Bogn Sedrun, ils cuosts davart la vischnaunca tier la sanaziun dalla staziun, la sanaziuns dallas vias da quartier pretendan d'augmentar ils deivets a liunga vesta. Quellas investiziuns ein denton a liunga vesta da rodund 30 tochen 40 onns aschia ch'ils deivets a liunga vesta san vegnir reduci cuntinuadamein entochen sil stan dad oz.

Il pareri dalla survigilanza da finanzas digl Uffeci dallas vischnauncas dil cantun Grischun digl onn 2021 mussa claramain che la vischnaunca da Tujetsch sa prestar las investiziuns che stattan avon esch. Quei cunzun era sin fundament dallas entradas ord las ovras hydraulicas e las concessiuns d'aua.

Supplementaras investiziuns vegnan ad esser necessarias en connex cun il project dil resort a Dieni. Duess il resort vegnir construius sco planisau, vegn quel a purtar alla vischnaunca entradas supplementaras, las qualas lubeschon da l'otra vart puspei da far las investiziuns corrispudentas. El decuors da quei onn vegn a semussar en tgei rama las investiziuns ed ils cuosts annuals vegnan ad esser. Tonaton astgin'ins dir ch'in resort a Dieni porta alla vischnaunca sco era alla regiun ina plivalur presistentia.

Baghegiar, forestalesser ed ambient

Baghegiar

Midadas da persunal

La stad 2022 ha Mauro Cavegn terminau siu engaschi tier la vischnaunca. La suprastonza communal engrazia ad el per la lavur prestada e giavischa pil futur tut mo il bien.

Sco siu successur ei Georg Bearth vegnius eligius. Dapi l'entschatta november eis el engaschaus tier igl uffeci da baghegiar sco substitut dil menader digl uffeci da baghegiar. Ad el giavischein nus tut mo il bien e bia cuntentientscha cun sia nova incumbensa.

Situaziun da baghegiar

L'activitad da construcziun en la Val Tujetsch ei stada igl onn 2022 fetg gronda. La vischnaunca da Tujetsch ha denter auter realisau ils suandonts projects:

- Sanaziun Via Cavorgia (emprema etappa)
- Sanaziun Via Dentervitgs
- Punt Salins
- Senda «sur Vitg»

Vinavon ei la vischnaunca stada sfurzada da far differentas lavurs vid vias e sendas, damai che talas secattavan buca en in bien stan:

- La via d'access che meina naven dalla Via Zarcuns enviers la Via Vedra ei vegnida asfaltada. Ultra da quei ei era vegniu menau naven da niev las auas da quella via
- Il tschancun dil passapei naven dalla parcella nr. 959 entochen al hotel La Cruna, sco era la vart sut dil passapei naven dalla punt Drun entochen il hotel Mira, ei vegnius sanaus
- Sin igl entir intschess communal ei vegniu fatg flics e remeduras vid las vias da quartier

Ultra da quellas investiziuns han persunas privatas investau en differentas renovaziuns grondas e pintgas ni realisau engrondaziuns da lur habitadis. Medemamein ei era vegniu realisau novas casas d'ina famiglia.

Per tractar tut las fatschentas da baghegiar ei la cumissiun da baghegiar s'entupada a 20 sedutas. En tut ei vegniu inoltrau 232 predamondas, damondas ni annunzias da baghegiar.

Sanaziun Via Cavorgia (emprema etappa)

La via a Cavorgia silla costa dretga naven dalla punt sur il Rein da Nalps e la finiziun digl uaul demussava different donns. Per l'ina secattavan las construcziuns da betun purtontas per part en in stan desolat e per l'otra era la via sedeformada encunter val, muort in sustegn insufficient dalla vart sut. En entgins loghens era il trassé en moviment. Ina examinaziun entras il biro d'inschigniers ha demussau ch'ina part dallas construcziuns purtontas ha stuiu vegnir

sanada ni remplazzada urgentamein. Ins ha stuiu fundar marcantamein ils mirs e construir novs mirs da sustegn. Encunter plaunca ei vegniu francau cun guotas da fier per stabilisar la plaunca. Davontier ei vegniu construïu in mir da betun armau. La cruna dil mir da betun ei vegnida construida aschia per montar ina seiv da segirezia sin quei tschancun niev. La sanaziun dalla part giudem ei succedida igl onn 2022. Igl onn 2023 vegn la part sura dalla Via Cavorgia sanada.

Sanaziun Via Dentervitgs

La substanza dalla Via Dentervitgs a Sedrun ei ils davos onns vegnida pli e pli schliata. Entras il baghegiem eis ella vegnida strapazzada malamein. Duront igl unviern procurava il glatsch per problems, quei che schieva en connex cun la schliata ni schiziun inexistenta deflussiun dall'aua. Pli u meins ein tut las parcelas cunfinontas alla Via Dentervitgs vegnidas surbaghegiadas, aschia che la realisaziun d'ina sanaziun ha giu liug a dretg temps. Sin differents tschancuns eis ei stau da remplazzar la lingia d'aua tschuffa. En quei connex ein era las auas da meteo vegnidas spartidas. Per gronda part ein ils parcadis dils privats vegni adattai allas altezias dalla nova geometria.

Ins ha era saviu far adattaziuns e midar ora schiabers e hidrants dall'Aua Cristalla. En quei connex havein saviu far in niev plaz da seser ed integrar scaffas d'electro dall'energia alpina daniev. Medemamein ha era l'energia alpina cumplettau sia reit d'energia.

La maioritad dallas lavurs da construcziun ein terminadas. Igl onn 2023 vegn la via aunc surtratgta cun il catram da fin.

Punt Salins

La pendiculara Salins-Cuolm da Vi ei vegnida construida igl onn 2019. Ella meina ils hosps directamein naven dalla staziun da partenza a Salins sin in territori aultalpin che porscha la stad bia rutas da viandar ed igl unviern in bi territori per skiunzs. Dapi l'avertura dalla pendiculara han ins saviu far persenn che biaras persunas fan diever dalla pendiculara: la stad per ir a viandar ni per ir cun bike ed igl unviern per ir cun skis ni per far spassegiadas. Sper quei positiv eco eis ei denton era semussau ch'igl access alla nova pendiculara Salins-Cuolm da Vi era buca optimal. Aschia ei vegniu lantschau las lavurs per la realisaziun dalla punt a Salins. Sco enconuschent settracta ei tier il Drun d'in malsegir ual. Pliras gadas ei quei territori staus cumpigliaus da boas. Per quei motiv ha la suprastonza communalta incaricau specialists d'examinar la situaziun. L'examinaziun ha mussau ch'igl ei per motivs dalla segirtad buca stau pusseivel da construir ina punt pendentta senza in profil da deflussiun. Per saver realisar la punt ha la vischnaunca stuiu schar elavurar in mussament da segirtad arisguard las auas grondas. Vinavon ha ei basignau ina lubientscha entras igl Uffeci cantunal per la planisaziun dil territori.

L'idea da quei project era denter auter da colligiar la staziun da partenza dalla pendiculara a Salins cun la senda che meina enviars Sedrun e la via da Cungieri. Sper la colligiazion dalla pendiculara cun las sendas da viandar e la via da Cungieri possiblitescha la punt Salins era a

tuttas gruppas da hosps in cumadeivel access tier ils parcadis sper l'anteriura staziun da partenza dalla sutgera Cungieri. Las lavurs dalla punt Salins ein vegnindas terminadas igl onn 2022.

Senda «sur vitg»

L'intenziun dil project ei staus d'ereger ina senda da spassegiar naven dil Pass Alpsu entochen tier il vitg da Bugnei cun mintgamai pintgas differentas d'altezia. Sch'ins cursescha cun il tren enviers igl Alpsu e viandescha entochen a Bugnei, san ins persequitar mo cuorts tschancuns che van ensi, sco per exempel denter la staziun da Tschamut entochen egl Uaul da Rosas ni naven dalla staziun da Sedrun entochen a Salins. Il grond avantatg dalla senda ei che quella ei colligiada cun tuttas staziuns dalla Viafier Matterhorn Gotthard naven da Bugnei entochen sil Pass Alpsu. Quei possibilitescha allas viandontas ed als viandonts dad era guder ina spassegiada mo sin certs tschancuns. Uonn han ins realisau ils tschancuns Val Val – Tschamut sco era la senda Uaul da Rosas. Els loghens neuralgics ei la senda vegnida slargiada. Cheutras han ins saviu procurar per ina andanta ladezia dalla senda da minimalmein 80 - 90 cm. Ultra da quei ha la vischnaunca construïu ina nova punt egl Uaul da Rosas. Il 2023 eis ei previu da terminar las lavurs da quei project. Actualmein ein ils responsabels vid la planisaziun da detagl per il proxim tschancun ensemen cun la punt pendent da Giuv.

Tegia Pardé

L'intenziun dalla vischnaunca ei da mantener las tegias ed objects da vischnaunca. Naturalmein duein ils cuosts star en relaziun cun la necessitad. Aschia ei vegniu fatg certas migliuraziuns vid la deflussiun dall'aua ella tegia da cuolm a Pardé. Sco emprema mesira ei vegniu realisau in mir da sustegn sin omisduas varts digl object. Encunter cuolm ei vegniu construïu in niev fundament cun in mir da betun. Sco secunda mesira eis ei vegniu construïu da niev in conduct d'aua da sfundrada ed installau novas canals sin tetg.

Manteniment dalla canalisaziun

Las determinaziuns surordinadas pretendan che la vischnaunca procura che las auas da meteo vegnan canalisadas separadamein. Era uonn ei vegniu cuntinuau cun la spartiziun dallas auas e fatg divers manteniments vid la canalisaziun. Vinavon vegn adina puspei adattau ni cumplettau tumbins en vias. Per part ston ins era spustar ni midar lingias pervia da novs projects. Quellas lavurs vegnan els proxims onns a caschunar bia lavur da preparaziun entochen alla realisaziun.

Ambient

Serenera e canalisaziun

Ils davos onns ei vegniu fatg grondas lavurs ed investiziuns per sparter las auas schubras dalla canalisaziun dall'aua tschuffa. Plaunsiu ein quellas investiziuns d'avantatg pil menaschi dalla

serenera. Cun reducir la cumpart dall'aua schubra che deriva dall'aua sutterana, dutgs e begls sa il menaschi dalla serenera ed il grad da purificaziun da quella vegnir optimaus.

Ella serenera da Tujetsch ei vegniu tractau e schubergiau 385'000 m³ aua tschuffa. Las reparaturas e revisiuns vid la serenera e pumpadis corrispundan alla norma dils davos onns. Medemamein ein las pretensiuns cantunalas e federalas vegnidadas ademplantadas.

Ella serenera ei vegniu montau novs tschabergals da fier cromau. Quels ein vegni modernisai allas novas pretensiuns dalla segirada d'accident (SUVA).

Plinavon ein ussa tuttas cazzolas ella serenera vegnidadas midadas ora sin LED. Quei che fa ussa, cun la scartezia d'electricitad, aunc pli bia senn.

Forestalessers

Persunal

Suenter in engaschi da varga 18 onns ei Reto Bearth sedecidiu per ina nova sfida ed ha bandunau la vischnaunca cun la fin d'avrel. Reto ei primarmein staus responsabels duront quels onns per il manteniment dall'infrastructura turistica. El ha exequiu sia lavur cun gronda perseveranza ed inschign ed aschia procurau che pign e grond ha saviu guder ils indrezs turistics bein preparai e conform allas pretensiuns da segirtad.

Duront il temps d'unviern ha el sco adherent dil sport da cuorsa liunga capiu da preparar la loipa cun bia savida e pazienza per cumpleina cuntentientscha da hosps ed indigens.

Medemamein han ils colluvrers Clemens Bundi da Trun ed Adrian Schnoz da Segnas abdicau el decuors digl onn vargau lur plazzas da lavur tier la vischnaunca. Clemens ei staus engaschus sco bostger e maschinist ed Adrian sco mecanist e luvrer stradal.

Nus engraziein ad els per lur engaschi en favur da nossa vischnaunca e giavischein bia plascher e satisfacziun en lur novas clamadas.

Sco successur da Reto Bearth ha la suprastanza communal elegiu Gabriel Deflorin da Camischolas. Gabriel ei da professiun pur e mecanist da camiuns ed ha luvrau ils davos 16 onns a Canada sco mecanist da maschinis agricolas grondas.

Cun l'entschatta avrel havein nus saviu engaschar Rafael Loretz da Sedrun sco niev luvrer per la partiziun dil stradalessers. Rafael ha frequentau igl emprendissadi da miradur e suenter sescolaus vinavon sco capo-miradur. Igl onn 2008 ha el absolviu siu secund emprendissadi sco tschentapegnas tier la fatschenta Giger SA, Mustér, nua ch'el ha lu era luvrau entochen oz.

Per completar il team da lavur tier il stradalessers ha la vischnaunca engaschau sin la fin digl onn Maurizio Degonda da Sedrun ch'ei medemamein miradur da professiun.

Riccardo Monn da Sedrun ei vegnius engaschus naven dil zercladur en piazza stagionala per en special sustener las lavurs da manteniment dall'infrastructura turistica.

La fin da fenadur ha Ben Deck terminau igl emprendissadi da bostger cun fetg bien success. Cordiala gratulaziun e vinavon bia plascher en sia nova clamada. Cun grond plascher ha la vischnaunca saviu engaschar vinavon Ben Deck sco bostger.

Als novs collaboraturs fagein in cordial beinvegni e sperein ch'els sesentien bein en nies menaschi.

Nova maschina stradala

Suenter 17 onns survetsch ei la maschina Holder vegnida remplazzada entras ina nova maschina dil medem fabricat. La maschina Holder vegn en special utilisada igl unviern per la dismessa da neiv. Sia ladezia da mo 1.5 m lubescha la rumida da neiv dils passapeis e differentas sendas.

Raccolta da lenna / utilisaziuns sfurzadas

Muort la pauca neiv e la favoreivla aura ha la tgira da nos uauls da schurmetg gia saviu vegnir lantschada il schaner. Ella plontaziun digl uaul da Niregl ein veglias e brahas plontas vegnidas allontanadas. Quella mesira prevegn che tals pegns crodan nuncontrolladamein e donnegieschan la regiuvinaziun da quei impurtont uaul da schurmetg. El decuors dalla primavera ei vegniu luvrau si lenna 285 m³ sdrenada entras neiv e vent e duront la stad 333 m³ lenna donnegiada dil bau scorsa.

Survesta dils donns d'uaul entras il bau scorsa dils davos onns

2018	2'092 m ³
2019	550 m ³
2020	850 m ³
2021	750 m ³
2022	333 m ³

Sco enonuschent apprezzescha il bau-scorsa aultas temperaturas e periodas schetgas per saver sesviluppar optimalmein. La stad ed igl atun digl onn vargau ein stai fetg caulds ed ordvart schetgs. Nos uauls consistan per varga 95% dil pégn. Tala specia vertescha meins bein liungas periodas schetgas ed aultas temperaturas. Oravontut ils uauls encunter nord piteschan quell'aura extraordinaria pli fetg ch'ils uauls encunter sid. Ils pégn dalla costa seniastra ein pli endisai cun aultas temperaturas ed il schetg. Grazia alla stad fetg bletscha digl onn 2021 han ils uauls meins pituu il schetg e cauld dalla stad vargada. Quei demuossa era il mudest quantum lenna che ha stuii vegnir pinada en consequenza dil bau-scorsa. Cuntinuescha quella

schetgadat durant igl unviern e la primavera proxima, stuein nus quintar cun fetg aults donns la stad vegnenta entras il bau-scorsa.

Tgira digl uaul giuven

Uaul Flurin

Baul la primavera e lu puspei igl atun ei vegniu cumenzau cun la tgira dalla plontaziun digl uaul Flurin. Igl ei stau la davosa etappa. Durant ils quater davos onns ei ina surfatscha da 35 ha vegnida tgirada. La tgira ha per finamira da contonscher in uaul vital e resistant encunter influenza nuscheivla sco ferm vents e grondas nevadas. Ils cuosts totals dallas lavurs forestalas muntan a frs. 269'733.–. Las entradas ord la vendita da lenna e las contribuziuns cantunalas muntan a frs. 259'128.–. Ils cuosts restants da frs. 10'605.– sto il possessur d'uaul cuvierer.

Selva/Val Runtget

Dapi varga 15 onns vegn onn per onn tgirau ina part dalla immensa plontaziun denter S. Brida e Val Val. Tala cumpeggia ina surfatscha da 68 ha. Uonn ei vegniu tgirau ina surfatscha da 4.5 ha dalla vart encunter sera dalla Val Runtget. La lenna ei vegnida runada ord igl uaul cun helicopter e suenter sromada maschinalmein. Dils total 112 m³ lenna han 45 m³ saviu vegnir vendi sco lenna da diever ed il rest ei vegniu utilisau sco lenna da sort.

Uaul Camischolas

La plontaziun digl uaul da Camischolas descha dils onns 1933 – 1945. La davosa tgira ha giu liug ils onns 2010 - 2012. Muort la gronda vitalitad da quei uaul ei ina tgira da stabilitad danovamein stada necessaria. La tgira ei succedida entras l'atgna gruppa forestala. Per il transport dalla lenna ord igl uaul ei vegniu endrizzau la suga mobila. En tut ei vegniu raccoltau 455 m³ lenna.

Projects forestals

Remplazzament dallas lavineras da betun a Scharinas

Dapi igl onn 2017 vegn mintga stad luvrau vid il remplazzament dallas lavineras da betun a Scharinas. Igl onn current ei vegniu spazzau 44 m' lavineras da betun e silsuenter construiu novas lavineras ord lenna castagner. Per prevegnir a moviments dalla neiv che periclitesschan la prosperaziun dalla pignola ein supplementarmein vegni eregi 30 bucs da lenna. Ils cuosts occurren igl onn 2022 muntan a frs. 87'327.–. Suenter haver risguardau contribuziuns da Cantun e Confederaziun, Viafier Matterhorn Gotthard ed Uffeci da construcziun bassa, restan per la vischnaunca cuosts en la summa da frs. 14'321.–.

L'Ondadusa

Duront ils onns 2001-2008 ein vegniu realisau igl emprem project da lavineras si L'Onadusa. El rom da quei project ei vegniu construïu 1'275 m' lavineras permanentas da fier e 800 m' lavineras lenn. Sin la surfatscha dallas lavineras da lenn ei vegniu plantau 7'780 plontinas. Da quei 6'590 pégn, 180 schiambers e 180 tieus. Suenten in cuoz da 30-40 onns han la lavineras lenn ademplier lur funcziun ed igl uaul surpren la funcziun da schurmetg.

En differents loghens han ils moviments da neiv impedi che las plontinas han saviu sesvilupar sco giavischau. Per quei motiv ei vegniu construïu localmein 98 bucs da lenn. Las surfatschas vegnan replantadas igl onn proxim.

Slargiamet dalla via d'ual Sut Seivs – Foppa dil Tgom

Tuttas lavurs vid il slargiamet dalla via da Sut Seivs entochen la Foppa dil Tgom han saviu vegnir terminadas sco previu sin la fin digl onn. Duront il temps da stad ei vegniu baghegiu sin la via naven da Sut Seivs sin ina lunghezia da 150 m dus vials da betun. Quei ei succedi muort l'aula pendenza dalla via. Medemamein ei l'emprema storscha vegnida surtratga cun ina platta da betun. Grazia a quei slargiamet ei la tgira digl uaul pusseivla cun igl indrez da suga. Ultra da quei survescha la via nova all'agricultura cun l'alp Tgom.

Ils cuosts totals da quei project muntan a frs. 726'820.–. Il Cantun ha contribuïu la summa da frs. 501'505.– e la Swisscom ei separticipada vid ils cuosts cun frs. 20'000.–. Aschia seresultan cuosts restonts per la vischnaunca da frs. 205'314.–.

Slargiamet dil sutpassadi Dieni e Pitgmun

El rom d'in project forestal ei il profil interiur dil sutpassadi a Dieni sco era quel da Pitgmun vegni augmentai sin 4.0 m. A Dieni ei in sbassament dalla via da 70 cm staus necessaris ed a Pitgmun biebein 20 cm. Las vias han silsuenten obteniu in nova cuvrída da catram. L'altezia dil sutpassadi corrispunda ussa allas normas per saver passar cun grondas maschinas ch'ei necessarias per la tgira dils uauls da schurmetg.

Donns da malaura vias d'ual

Las lavurs da reparatura dils donns da malaura digl october 2020 han saviu vegnir terminadas el decuors digl atun. Oravontut la via d'ual Surrein ha giu pitiu immens donns el circuit da Plaun Miez. Duront la stad vargada ei vegniu construïu sin quella via novs tumbins e la fin hai dau localmein ina nova cuvrída cun betun ni catram.

Sper las contribuziuns dil Cantun e dalla Confederaziun retscheiva la vischnaunca dalla uniun alpinfra la summa da frs. 300'000.–. La alpinfra sustegn vischnauncas muntagnardas

finzialmeinsuenter donns naturalis vid la sanaziun dils basegns da basa sco mobilitad, electricitad e provediment d'aua. El rendaquen 2022 ha in empren pagament da frs. 150'000.– gia saviu vegnir risguardaus.

liug	total execuziun	total contribuziuns	cuosts restonts
Vias d'uaul			
Uaul Surrein	816'096.05	571'267.24	244'828.82
Uaul Cavorgia	267'079.45	186'955.62	80'123.84
Cungieri	169'406.48	118'584.54	50'821.94
Total vias d'uaul	1'252'581.98	876'807.39	375'774.59

Vias da megluraziun			
Rueras Milez (Bodas)	148'065.95	91'000.00	57'065.95
Total vias da megluraziun	148'065.95	91'000.00	57'065.95

Ovras da protecziun			
Lavineras Tschamut	111'868.20	111'868.20	0.00
Aua Val Strem	28'510.10	22'808.10	5'702.00
Aua Drun	641'101.60	352'606.00	288'495.60
Total ovras da protecziun	781'479.90	487'282.30	294'197.60

cuosts totals	2'182'127.83
total contribuziuns cantun	1'455'089.69
contribuziun alpinfra	300'000.00
cuosts restonts	427'038.14

Departament educaziun, cultura e sport

Suenter treis onns en uffeci eis ei era inaga necessari da dar in'egliada davos las culissas ed admetter in grond engraziament a tut ils acturs che ein s'engaschai leu fetg ferm.

Ei dat en bunamein tuttas spartas da miu departament ina pintga gruppa che sustegn quei rom.

Aschia en scola, nua che la meinascola fa sia lavur da menadra, nua ch' ei ha dau il davos temps empau midadas. Cun ils predecessurs Gian-Reto Nufer e Marina Cavelti havein nus ussa cun Sabrina Suppiger anflau ina meinascola cun fetg bia engaschi e che fa sia lavur cun tgierp ed olma. Naturalmein vegn sia posiziun sustenida dil cussegl da scola ch'ei ils davos onns staus fetg stabils ed aschia saviu se viver en bein e far las experienzas necessarias ch'ei drova per sesviluppar pli e pli. E buca da sutschazegiar ein las scolastas ed ils scolasts, substituts e pedagogs, ch'ei mintga di danovamein engaschai per il beinstar da nos scolars e nossas scolaras e che sustegnan nossa scola onn per onn. Nus havein in bien ed in bi menaschi da scola ed ei fa plascher da luvrar cun quei gremi.

Tier la cultura eis ei tut empau auter. Leu hai jeu all' entschatta survegniu ina cumissiun dil museum, cun l' anteriura commembra Marlis Decurtins e la succesura Esther Berther ed il menader Tarcisi Hendry. Las duas dunnas engaschadas ein deplorablamein buca pli en quella cummisiun ch'ei ussa la finala vegnida sliada si ella nova constituziun. In grond engraziament va ad ellas duas per siu sustegn en mia lavur.

Per quei eis ei egl avegnir aunc pli impurtont dad anflar persunas che s'engaschan per la cultura. Aschia eis ei previu da far ina gruppa che s'engascha per la cultura e la historia da Tujetsch. Interessai san bugen seolver tier mei.

In grond engraziament va era al menader dil museum Tarcisi Hendry che ha mussau beinenqual caussa che nus havein en Tujetsch e danunder ch'ei derivan. Aschia ei la lavur cun el fetg fritgeivla e cun fetg bia occurrenzas e cun il program da TujetschVIVAcultura havein nus saviu baghegiar si ina clientella da tschep che selai veser.

Era sut quei tetel va la cumissiun dalla Juventetgna Cadi, la quala ch'ei suttamessa alla fundaziun «Tür auf - mo vinavon» nua che Gabriella Cabalzar fa la lavur sociala dallas tschun vischnauncas participontas cun Medel, Mustér, Sumvitg, Rabiis e Trun. Quella cumissiun san memia paucs ch'ei dat in summa e cheu dess ei aunc fetg bia da rapportar. Il rapport dalla luvrera sociala ei adina publica cumpletamein el rapport da gestiun. En quella cummisiun hai jeu survegniu la honor da surpender il presidi avon dus onns ed haiel ina fetg profunda investa tier ils giuvens e giuvnas dalla Cadi. Dad haver il brat cun ils ulteriurs geraus ei senza dubi in scazi e porta bia bunas ideas cun las differentas vischnauncas. Leu havein nus gest finiu in project che vegn sustenius dalla UNICEF sut il tema «participaziun», Per mei ei gest quella

cumissiun forsa la pli impurtonta. La giuventetgna ei la pli impurtonta resursa che nus havein egl avegnir ed il medem mument era la pli complexa da tuttas. Negin sa s'imaginar con spert il mintgadi dalla giuventetgna camina e con spert ins sto mirar da vegnir suenter. En mintga cass essan nus sin buna via da francar il contonschiu en differentas constituziuns e leschas. In impurtont pass en quella caussa ei stau da contonscher il label "vitgs muntagnards attractivs per giuvenils". Aschia ha miu departament egl avegnir era il cavazzin "giuventetgna" el tetel ed ils giuvenils han adina in access ella politica. Fetg impurtont ei naturalmein era igl engaschi dalla giuventegna, sco per exempel ils representants dil label ed ils presidents dallas differentas uniuns, nua ch'ina gronda part dils giuvens ein commembers.

Aschia lessel alla fin da quei trienni aunc inaga admetter in grond engraziament a tut quels che han tut ils onns susteniu mei e miu departament en quella lavur ed era a quels ch'ei ussa buca menziunai cheu persunalmein. Ei drova igl engaschi da tuts per vegnir pass per pass vinavon e nus mein en mintga cass vinavon e quei fa plascher da veser.

Engraziel fetg per vossa atenziun e cun buna curascha egl avegnir.

Educaziun

Scola Sedrun (Sabrina Suppiger, meinascola)

L'entschatta digl onn 2022 ein ils tests da Corona vegni sisti ed ins ha saviu metter naven las mascrinas. Igl ei denton stau mo cuort ruasseivel en scola. Il fevrer ei l'uiara ella Ucraina rutta ora e cuort suenter havein nus giu ils emprems fugitivs en scola - ina sfida per tuts. En tut havein nus giu 7 scolaras e scolars dalla Ucraina. La fin digl onn visitavan aunc 4 affons dall'Ucraina la scola da Sedrun.

En la scola da Sedrun ha ei dau igl onn da scola 22/23 entginas midadas.

Sandro Tomaschett e Corina Tuor han abdicau lur plazzas. Niev el team havein astgau beneventar Naomi Deplazes che ha surpriu la 5./6. classa e Kayleigh Brugger che instruescha engles sil scalem ault.

Giubilara – Nicoletta Marino (30 onns survetsch)

Dapi igl onn 1992 ei Nicoletta Marino engaschada sco scolasta. En quels 30 onns ha ella dau scola a 39 annadas ed en tut a 568 affons. Nicoletta instruescha ils roms art figurativ, art textil e tecnic e sport ella primara. Ella ha denton era gia instruiu bia onns quels roms sil scalem ault. In grond engraziament per sia fideivladad e per sia buna lavur duront ils davos 30 onns.

Projects – occurenzas – activitads

Sper ils roms obligatorics havein saviu menar atras sil scalem ault il rom facultativ Schwiizerdütsch - enzatgei unic. Duront ina lecziun ad jamna han ils giuvenils saviu emprender da tschintschar Schwiizerdütsch.

En quei capetel lessel denton rapportar pli detagliu d'entginas activitads specialas che han giu liug duront igl onn da scola.

In segn da solidaritad

L`uiara ell'Ucraina fatschenta era nos affons e giuvenils. Perquei ei quei tema vegnius tematisaus naven dalla scoletta tochen ella davosa classa ellas uras dad etica.

Per saver gidar empauet han las scolaras ed ils scolars fatg pettas e vendiu quellas duront ils dis da viseta. Ina collecta ei era vegnida fatga. Ils daners ein vegni surdai per mauns dils fugitivs dalla Ucraina.

Per era mussar in segn anoviar ha mintga scolarA e scolastA decorau ina candeila. Las varga 100 candeilas ein vegnidas repartidas sillas finiastras dalla scola.

Til da Tscheiver: Fevver

Suenter dus onns ha in til “empau reduciu” puspei giu liug ella Val Tujetsch. Muort corona ei il til vegnius organisaus definitivamein pér cuort avon Gievgia grassa. La finala ei il til cun ils scolars e las scolaras vegnius accumpignaus da quater guggas.

Circus Haliho! dalla scoletta

Suenter bia uras d'exercezi han ils affons dalla scoletta presentau cun bia plascher las numeras da circus als aspectaturs.

Musical dalla primara – Manuel alla tscherca da siu talent

Il musical “Manuel alla tscherca da siu talent” era planisau sia igl onn 2020. Muort corona ei quel denton vegnius stuschaus sin primavera 2022. Scolas e scolars, scolastas e scolasts han luvrau siat jamnas vid quei musical – oravontut duront in'jamna da project intensiva. La presentaziun avon in grond publicum ha giu liug il zercladur.

Camp a Tenero dil scalem ault

Suenter che plirs camps dils onns vargai han stuiu vegnir spustai ni midai muort corona han ils scolars e las scolaras uonn finalmein puspei saviu separticipar ad in camp sco usitau. Ils giuvenils han frequentau in camp da sport el Campo Sportivo a Tenero. Il viadi entochen a Tenero han tuts frequentau cul velo.

Duront quei camp han els saviu empruar ora differentas disciplinas da sport sco per exempel: Stand up paddle, Longboard, Beachtennis, sittar cun ballester, Inlineskating ni Judo.

Exposiziun da scola

Mintga secund onn da scola envida la Scola Sedrun all'exposiziun tradiziunala dallas lavurs dallas scolaras e dils scolars. Loschamein han ils affons e giuvenils exponiu e presentau lur lavurs a geniturs, fargliuns, parents ed interessai.

Di da sport a caschun dil giubileum da “50 onns j&s”

L'organisaziun “giuventetgna e sport“ (J&S) ha festivau igl onn 2022 50 onns, in bien motiv d'organisar in di da sport per tut ils affons dalla scola Sedrun. Muort la macort'aura ha il di da sport giu liug endadens.

Il di ha entschiet cun in sault communabel. Silsuenter han las gruppas ch'eran mischedadas cun affons da tut las classas visitau ils differents posts e saviu sedivertir a moda fetg differenta.

Il moviment ed il plascher ein stai el center quei di e la buna cumpignia ha era giugau ina impurtonta rolla.

Jeu havess aunc saviu scriver da biaras outras activitads. Sche las marveglias ein cheu tgei che vegn schiglioc tut aunc fatg en scola, anflan ins las activitads sin la pagina d'internet www.scolasedrun.ch.

Cultura

Museum La Truaisch

Il museum ei buca in teater – ni bein? La funcziun tradiziunala dil museum ei il conservar. In e scadin che rimna sez a casa objects e scartiras sa che tals ei nunaccessibels, fan forse meffa e rimnan puorla. Museums duein pia buca mo esser loghens da conservaziun ed archivar, mobein era loghens da veta e da rescuvierer. Il museum ei era in teater! Objects museals sepresentan e raquentan, concretiseschan las relaziuns stadas vitalas e transporteschan il vargau el temps actual. Decisiv resta ei co igl ei la finala pusseivel dad impressiunar e fascinar nossas visitadras e nos visitaders.

Sesiun d'unviern 2021/22

Il hosp d'unviern ei buca exnum il hosp che viseta il museum. Meinsvart promova l'aura ina viseta en La Truaisch, oravontut ils geniturs cun affons. En quei senn ei la sesiun d'unviern senza dubi stada magra, denton el trend dils davos onns.

Exposiziun speciala

Il fotograf dil vitg Thomas Schmidt (1923-1993) da Sedrun

Avon entgins onns ein fotografias e negativs da Thomas Schmidt vegni surdai entras siu fegl Robert agl Archiv cultural Tujetsch. Enten luvrar si ed inventarisar ei il maletg d'in fotograf dil vitg scochemai sedaus. El ha pil pli fotografau egl ambient da siu dacasa. Sia preferenza ha el dau alla atgna famiglia ed a vischinas e vischins. Quels han giu basegns da fotos da batten, da famiglia, dalla emprema s. communiun ed d'autras fiastas. Savens ha el era giu igl aparat da fotografar sin excursiuns ellas muntognas.

Sia schelta ha motivau da presentar sias fotos cul motto: Il fotograf dil vitg Sedrun, Thomas Schmidt, expona.

La vernissascha ha carmalau familiars ed enconuschents cun entgins interessai. L'exposiziun ei sefatga en tuttas localitads dil museum ed ha carmalau beinenqualin/a. Las fotos dils onns 1960 han era presentau la cultura dil sevestgir da lu e mintga foto ha sco adina sia atgna historia, independent dalla qualitat – il fotografau quei mument ei igl essenzial.

Mineralias e cristagls

Quei ei enconuschent a tuts, la partiziun da mineralias ei ina dallas attracziuns en nies museum e carmala numerus visitaders, oravontut la stad, lu era numerus specialists da minerals e cavacrappa.

El decuors dalla stad sedat nunspitgadamein l'unica caschun da cumprar la collecziun dad Ignazi Albin, Tschamut, (1933-1987). Ei setracta da rodund tschunconta tocs, gronds e pigns e da gronda qualidad. Diesch da quels ein exclusivitads. Il vendider che veva acquistau la collecziun ils onns 1990 ha giu il giavisch che quella schelta grondiusa da minerals da Cavradi arrivi puspei anavos el liug d'origin. La cumissiun museum cun ils dus guides Ciril Monn e Conrad Berther han priu investa dalla collecziun ed il gerau Daniel Schmid ha presentau ils objects da cumpra alla suprastanza communal. Legreivlamein decida quella la cumpra da quella unica collecziun. In dils tocs ei in mulau che vala mundialmein sco in dils pli bials.

Sin l'avertura dalla sesiun da stad 2023 vegnan ils minerals piazzai ella partiziun da mineralias da nies museum.

Per harmonisar, denton era per porscher dapli plaz a mineralias, havein nus piazzau en corridor ina scaffa che secumporta cun tuttas autras vitrinas el museum. Leu ein era piazzadas differentas scartiras davart minerals ed il cavar minerals ed in microscop possibilitescha dad ir el mund magic ed unic da singuls minerals.

FotograVia

La fotografia ei nundetg engrazieivla da presentar cultura. Per la quarta gada ha giu liug la FotograVia, quella ga per liung dalla Via dil Vitg a Rueras. Duront in meins ein fotografias cul tema agricultura dalla val stadas exponidas. Ils texts accumpignonts han empruau da menar il contemplader ella veta dalla anteriura occupaziun principala dils Tuatschins.

Midadas

Midadas ein absolutamein necessarias. Il revisitader duei anflar enzatgi niev, schegie che mintga viseta ei aschia ni aschia outra, tut tenor l'atgna disposiziun. Aschia ein mudestas midadas sefatgas en tuttas alzadas dalla cultura e historia, en sala ed ella partiziun da mineralias.

Frequenza ed entradas

Il museum ei staus aviarts duront 93 dis (2021: 55 dis). Duront quels dis han 992 personas (2021: 875) contemplau ed admirau nossa cultura ed ils cristagls; quei ein 12% pli bia ch'igl onn vargau.

Persunal

Nos quater guids lavuran oreiframen ed accumpognan cun bia savida nos hosps ellas differentas partiziuns da nies museum. Engraziel a Conrad Berther, Beni Hendry e Ciril Monn per lur engaschi en favur dalla cultura museala. Mariana Gomes Azevedo ei responsabla sco pedela e grazia a sia lavur se presenta il museum adina cun biala fatscha. Engraziel.

Purschidas specialas el museum

Cul motto «TujetschVIVAcultura» han il Museum La Truaisch, il Forum cultural Tujetsch e la Cuminonza dils possessurs da secundas habitaziuns Tujetsch/IG Tujetsch danovamein elavurau da cuminonza in calender d'occorrenzas pigl onn 2022. Il museum ha oravontut astgau dar suttetg allas suandontas occorrenzas da quella organizaziun:

Di dallas senioras e dils seniors. Tarcisi Hendry ha referiu davart l'immigraziun dils Gualsers en nossa val.

- Exposiziun speciala cun fotos da Thomas Schmidt (1923-1993), il fotograf dil vitg Sedrun
- Di dil museum cun films, viseta el museum e pulenta cun groma
- Strias e striuns en Surselva. Davart quei tema ha Hubert Giger, Fravia/Platta, referiu e menau ils auditurs en in temps fetg sgarscheivel
- Sera da praulas per carschi. Dunna Elisabeth Duff, Sumvitg, ha fascinau cun entginas praulas tipicas dil temps da Nadal

Il museum ha uonn era susteniu l'idea dalla via d'Advent che vegn organisada dalla Uniun da dunnas Tujetsch, cun ina finiastra pils 13 da december. Il faner cun las casas miniaturas dad Albert Cavegn ha possibilitau da porscher als visitaders ina finiastra da gener tut special e quei mument era favorisau in tec reclama pil museum.

Sustegn finanziel

Nunspitgadamein e per nossa gronda sorpresa ha ina fundaziun svizra surdau en num da duas persunas che han motivau da sustener il museum La Truaisch la biala summa da 10'000 frs. La partiziun cun l'exclusiva vischala dil vischler da Bugnei basegna ina restructuraziun ed ina pli attractiva presentaziun dalla vischala. Quei possibiltescha era dad arver l'exposiziun cun emprests. La finamira da quella midada duei succeder el decuors digl onn 2024.

Legreivlamein han era differentas vischinas, vischins e hosps susteniu finanzielme in il museum cun contribuziuns da bialas summas. Engraziel persuerter.

Ina egliada egl avegnir

Cul diember da visitadras e visitaders el museum savein nus buca esser cuntents. Tut quei che nus fagein actualmein tonscha buc e quei motivescha dad encurir novas vias co menar visitadras e visitaders en nies zun attractiv museum. Buca in sempel pensum! Denton era Vus saveis contribuir cun novas ideas!

Sustegn cun objects museals

Il museum viva era dil sustegn dils indigens, quei cun visitar e cun oravontut surdar rauba museala al museum. Sedisch persunas dalla val ed ord la val han el decuors digl onn 2022 purtau objects museals da tut gener ed aschia possibilitau dad amplificar ni da remplazzar. Quei ei in aspect fetg legreivel e plaida dil schazetg enviers nies museum, denton suttastreha era il patertgar da conservar la rauba stada da nos antenats.

Il clom che serepeta mintg'onn

In e scadin sa contribuir al manteniment dalla cultura tuatschina. Il museum ei perquei vinavon alla tscherca da rauba veglia museala. En special essan nus vinavon alla tscherca da vischala derivonta dils dus hafners da Bugnei. Vus saveis s'annunziar tier in da nos guids ni directamein alla cumissiun dil museum, telefon 081 949 13 43. Nus engraziein a Vus per Vossa beinvulientscha en favur dil manteniment da nossa cultura tuatschina!

Per la cumissiun Museum La Truaisch

Tarcisi Hendry

Archiv communal Tujetsch

Igl archiv ha ina structura da plazzar che funcziunescha a medema moda egl entir Grischun. Las directivas tschenta igl archiv dil stadi. In sectur tut special ei quel dils documents, las actas d'avon igl onn 1800. Pli vegls e numerus e pli attractivs e historics ch'igl archiv sa esser. La gronda partiziun fuorman las aschimumnadas actas ni archivalias che vegnan plazzadas els ventgin secturs. Quasi mintga scatla sa esser ina sorpresa e caztga dad encurir e sfegliar. Las pli marvegliusas scatlas ein quellas all'entschatta d'in sectur, cuntegnan quellas per ordinari il pli vegl material. Il sectur ventgin, quel dalla cultura, ha mo scatlas cun material attractiv ed interessant. Igl ei in deletg da prender enta maun ed arver ina e seprofundar en quella. Il secumblidar e piarder il temps ei en quei mument in prighel.

Archivalias

Tuttas partiziuns han uonn saviu enumerar ina carschen, las inas cun pli bia, autras cun pli pauc material. Secapescha che l'administraziun communal contribuescha bia material per la partiziun da finanzas cun tuttas quittanzas e quens, cun tuttas survestas da taglia e bia auter.

Era uonn ei la partiziun cul num Archiv cultural Tujetsch, ni partiziun 21 digl archiv communal, carschida legrevlamein e considerablamein e quei grazia alla voluntad e beinvulientscha da vischinas e vischins che han surdau lur scazis culturals agl archiv. Engraziel zun fetg a quellas quitordisch personas che han contribuì cun surdar lur differentas ed interessantas actas.

Biblioteca documentara

La biblioteca documentara ei ina part essenziala digl archiv da vischnaunca. Ella duei enserrar oravontut tuttas publicaziuns davart Tujetsch, mo era dalla regiun e dil cantun. Cheu la survesta dallas novas ovras ella biblioteca documentara:

Gasetta Romontscha Ligiadas 1975 – 1996 Ord relasch da Norbert Berther, Zarcuns/Camiscolas - *San Gottardo: Das Herz der Alpen im Zentrum Europas* 31. Januar 2007 Bericht der Kantonsregierungen Uri, Wallis, Tessin und Graubünden an den Bundesrat - *Surselva nossa patria – unsere Heimat* politica, cultura, economia – Politik, Kultur, Wirtschaft *La Quotidiana* 2008 - *Tujetsch denter idilla e paupradad* Tujetsch denter 1800 e 1900 Documents, uordens, vaccas e burgheis Tom I Tarcisi Hendry, Sedrun 2022 - *Tujetsch denter idilla e paupradad* Tujetsch denter 1800 e 1900 Documents, uordens, vaccas e burgheis Tom II Tarcisi Hendry, Sedrun 2022 - *Das Bündner Oberland* oder der Vorderrhein mit seinen Seitentälern von Prof. G. Theobald Chur 1861 - *Tujetsch Disentis/Mustér Medel/Lucmagn Sumvitg* Trun Hans Huonder, Mustér Uniun da commerci e professiun Mustér 2022 - *Meine handgefertigte Tonschale wie meine Vorfahren* Anna-Lea Deragisch, Bugnei 2022 - *Höhenzug, stad* 2022 Cuntegn: 7 Tipps von Wildhüter Martin Cavegn (pag. 07) - *Pegnas scalegl tuatschinas* Madleina Vinzens, Sedrun 1993 – Lavur dalla patria al Seminari scolastic Adattau e translatau per la Tuatschina da Norbert Vinzens, Sedrun - *Das Tujetsch – eine familiäre Spurensuche* Kulturenkarte. Ein Projekt zu den Themen Kultur, Identität und Integration Lilou Vetsch 2021 - *Cudisch da hosps Vischnaunca Tujetsch* - Impurtaziuns da 2005 - 2014 - *A Century of Swiss History* *Swiss Benevolent Society* St. Paul, MN 1913 – 2013 by Jeanne Zwicky - *Hier Hört man keine Glocken* Peter Michael-Cafilisch Geschichte der Schamser Auswanderung nach Amerika und Australien 2008 - *Architekt August Hardegger und die Benediktinerabtei Disentis* Sonderdruck Bündner Monatsblatt 2/2018 Urban Affentranger - *Gotthard Tunnel Trail* Zu Fuss dem längsten Tunnel der Welt Marja Nieuwveld 2016 - *Vischala da Bugnei Keramik aus Bugnei - La historia dalla hafnaria Deragisch (1835-1920)* *Die Geschichte der Hafnerei Deragisch (1835-1920)* Tarcisi Hendry ed Andreas Heege Forum cultural Tujetsch 2022

Pagina d'internet

Cun la pagina d'internet www.archiv-communal.ch, anfleis Vus ina survesta dils ventgin secturs digl archiv communal ed aschia era tuttas actas archivadas ellas scatlas. Il register da cudischs documentars

dumbra actualmein 723 tocs. La partiziun da cudischs officials cuntegn ils protocols da vischnaunca, dil cussegl e dalla direcziun communal; plinavon cudischs dallas partiziuns scola, quen, taglia, pauperesser, uffeci funsil, forestalessen ed aunc auter.

Il clom

Alla fin igl usitau clom a Vus preziadas vischinas e prezias vischins: Buca sdermenai documents, fotografias e scartiras da valeta culturala e historica. Igl archiv communal pren bugen Vos documents culturals e historics per saver enrihir ed amplificar la rimnada dalla cultura indigena. Leu anflan els il liug adattau per viver vinavon e survir als descendents sco documents che dattan perdetga dil vargau, dil viver e luvrar d'antruras ella val. Bien engraziament persunter.

Tarcisi Hendry, archivar

Lavur da giuventetgna

Giuventetgna Cadi (Gabriela Cabalzar, responsabla per la lavur da giuventetgna)

Tgei interessescha las lecturas ed ils lecturs che legian nies rapport annual? Quei ei la damonda che jeu tschentel a memezza mintg'onn. Buca scriver memia bia e buca memia lungurus, denton tuttina informativ e cumplet. Quei ei mia sfida ed jeu selegrel da saver scriver sur dallas activitads digl onn 2022 che la lavur aviarta GIUVENTETGNA CADI ha purschiu als giuvenils e giuvens carschi dallas vischnauncas Tujetsch, Mustér, Medel, Sumvitg e Trun.

Locals da sentupada

Local Talina a Sedrun, avertura il venderdis sera

Ella Talina vegnan ils giuvenils bugen, era giuvenils da Mustér selegran da visitar la Talina. Las renovaziuns ella Stanza1 - nua ch'ins sa dar da niev bigliard - ein sin buna via. Dapi il november san giuvenils e giuvens carschi far diever da quella purschida. La gruppa da lavur dils giuvenils ha dau colur il plantschiu e dismiss ils rumians. Ils luvrers da vischnaunca ed il gerau Daniel Schmid han priu a mauns il transport e l'installaziun dalla meisa da bigliard. Per astgar entrar ella Stanza1 ein dus meinagruppa, ni ils/las menaders*as responsabels. Els han da controllar ch'ills/las visitaders*as setegnien vid las reglas. Giuvenils 16+ e giuvens carschi astgan far diever da quella stanza era ordeifer il temps d'avertura dalla TALINA.

Local Cons a Mustér, avertura il venderdis sera

Igl onn 2022 ein neginas novas menadras ni menaders s'engaschai per far survetsch el local Cons. Il zercladur han 4 menaders calau e 4 ein restai vinavon pigl onn da scola 2022/23.

Local Pistregn a Surrein avertura il venderdis sera

Igl onn 2022 ha ei dau dapli visitaders*as el local Pistregn. Ils/las menaders*as ein motivai ed ils giuvenils saultan e contan cun plascher. 3 menadras han calau cul survetsch da far survegionza il zercladur 2022. Nus havein denton astgau far beinvegna a 4 novs menaders, quei fa secapescha grond plascher. Nies fidau manischunz da taxi, Eugen Demont, fa gia dapi onns il transport culs giuvenils dalla vischnaunca da Trun e Sumvitg, era igl onn 2022 hai dau negins incaps.

Projects

Ils projects che GIUVENTETGNA CADI porscha durant il temps liber promovon las cumpetenzas socialas dils giuvenils. Las purschidas ston denton correspunder agl interess dils giuvenils, dar peisa alla prevenziun, esser informativ ed era far plascher allas participontas ed als participonts.

Halla aviarta:

Nus entschevin cun quella purschida mintgamai suenter las vacanzas d'atun e terminein cullas vacanzas da primavera. Ils giuvenils san ir 2 gadas al meins a Trun ni a Rabius en halla per dar giugs. Nos menaders*as empaleschan quellas sentupadas e motiveschan ils giuvenils da semuentar. Igl uffeci da sanadad dil cantun Grischun sustegn quei project finanziamein e cun proscher cuors da formaziun.

Audienza:

Las restricziuns da stuer purtar maschina ein vegnidas abolidas ed jeu hai puspei astgau veser las fatschas dils giuvenils. La mesjamna suentermiezdi visetan scolaras e scolars quella purschida en tgèsa communal a Sedrun, ni el local Cons a Mustér. Las frequenzas ein s'augmentadas marcantamein. Per regla vegnan tochen 16 giuvenils a Sedrun ed entuorn 12 a Mustér. Bi ei che giuvenils da Mustér vegnan a Sedrun e giuvenils da Tujetsch a Mustér.

Participaziun d'affons e giuvenils ellas vischnauncas dil Grischun:

Jugend.gr ha iniziàu il project dall'Unicef ed accumpignau GIUVNETETGNA CADI duront varga dus onns. La fundaziun «Mercator Schweiz» ha finanziau quei project. Las meinaprojects emploiadas tier jugend.gr, Chantal Bleiker e Flurina Spreiter han fatg retschercas e luvratoris culs responsabels dallas vischnauncas, en scolas, tier la giuvenetegna ed era organisau e menau atras luvratoris cun la cumissiun da GIUVNETETGNA CADI. Ils resultats vegnan publicai igl onn 2023.

Contact cullas scolas:

Astgar presentar il post da GIUVNETETGNA CADI allas scolaras e scolars dall'emprema superiura ei fetg impurtont. Quei hai jeu astgau far a Sedrun, a Mustér ed a Trun. Grond plascher fa ei a mi sch'jeu vegnel envidada alla sera da geniturs per saver presentar las purschidas, las reglas e co la finanziaziun dil post ei reglada.

Projects realisai:

Ils 15-01-22 a Mustér: **Patinar, hockey sin patinera, suenter preparar e magliar da cuminonza raclette el center AUA VIVA**

Ils 03-03-22 a Dieni: **Scursalada nocturna**

Ils 12-03-22 a Mustér: **Cuschinar e magliar tratgs dall'India cun nos augsegners e cul plevon reformau, referat sur dalla tiara oriunda da nos augsegners**

Ils 01-04-22 a Mustér: **Segidar cun rimnar uorden e resti per l'Ucraina, ils giuvenils fan survetsch alla staziun e caveglian igl uorden rimnau**

Ils 07-05-22 a Mustér ed a Sedrun: **In di culs pumpiers Sursassiala, era 3 giuvenils dall'Ucraina ein separticipai**

Ils 11-05-22 a Mustér: **Viseta e brat culs gimnasiasts dil gimnasi «Hohe Promenade» da Turitg. Lur scolast Daniel Monn vegn adina puspei el local Cons cu el ei en tiara romontscha. In motiv ei da puspei udir il lungatg romontsch e d'udir musicistas e musicists che perfuorman en quei lungatg**

Ils 01-06-22 a Sedrun: **Co eis ei da viver sch'ins ei tschocs? Dunna Berther raquenta**

Ils 11-06-22 a Cuera: **Dar il giug «Paintball»**

Ils 13-08-22 a Mustér: **Separticipar alla fiasta dil vitg cun in stan da vender drinks senza alcohol ensemen cun la fundaziun «Tür auf-mo vinavon»**

24-08-22 a Mustér: **Sera da film e discussiun «Platzspitzbaby» ensemen cul plevon reformau**

06-09-22 a Trun: **En collaboraziun cugl uffeci da sandadad dil cantun Grischun, «Gie ei gie, na ei na!», prelecziun da René Schnoz ord il cudisch «Nachts im Dunkeln» da Valentin Vincenz. Sera publica ensemen culla biblioteca Trun ed il post dil fatg Aidshilfe Graubünden tiel tema abus sexual. La sera ei vegnida menada per romontsch e tudestg**

14-09-22 a Mustér: **En collaboraziun cugl uffeci da sanadad dil cantun Grischun e la pleiv evangelica reformada dalla Cadi sera da brat: «Jeu sun ord scola, e lu?», living library. Ina persuna pensiunada, ina persuna da ca. 50 onns, in giuven bab da famiglia ed interprendider, duas giunvnas ed in giuven raquentan sur da lur experientschas e tgei ch'ei semidau dapi ch'els ein ord scola.**

02-10-22 a Magadino: **Ir cun Go-Kart**

09-11-22 a Sedrun: **Cuors da bigliard cun Simon Beer e Sandro Cavegn**

26-12-22 a Mustér: **Menadras meinan la bar a caschun dalla «Disco per carschi dallas generaziuns 35+»**

Colligiazion e formaziun:

Sco menadra dil post da lavur da giuventegna aviarta, GIUVENTETGNA CADI, sun jeu separticipada e s'engaschada denter auter tiels suandonts projects regionals e cantunals.

18-01-22 **Avegnir Surselva**, definir puncts impurtonts per ina regiun cun potenzial pil futur

14-05-22 **Forum Diakonie/Sozialarbeit** a Cuera

16-05-22 Terminau cuors ed examen: **Ensa Erste Hilfe Fokus Jugendliche**

05-09-22 Collaboraziun tier il project catunal: **strategia cantunala tier dependenzas**

27-10-22 **Agir tier surpassaments da cunfin, Bündner Standard**

Cumissiuin 2022:

Christoph Zingg, meinafatschenta dalla fundaziun «Tür auf-mo vinavon»

Daniel Schmid, president dalla cumissiuin, delegau dalla vischnaunca Tujetsch

Gabriel Venziun (tochen il zercladur) Claudio Simonet, delegau dalla vischnaunca Medel

Jris Lombris, delegada dalla vischnaunca Mustér

Robert Candinas (tochen il zercladur) Gion Huonder

Kurt Wolf, delegau dalla vischnaunca Trun

Senza il sustegn finanziel dallas vischnauncas, dalla baselgia cantunala catolica grischuna e dalla baselgia evangelica reformada savessen nus buca porscher quellas activitads a nos giuvenils. In sincer «engraziel fetg» a vus che possibiliteis quella lavur per e cun nos giuvenils e giuvens carschi en nossa regiun.

Uniun Center sursilvan d'agricultura

L'Uniun center sursilvan d'agricultura s'engascha per l'agricultura locala, in turissem persistent, per ina veta culturala ella regiun e per l'educaziun ambientala da nos affons.

Era duront igl onn 2022 han differentas occurenzas e projects da l'uniun giu liug en la Stiva Salaplauna a Mustér sco era en ed entuorn l'Academia Vivian a Stagias.

Stiva Salaplauna a Mustér

Il 2022 han tut en tut bien 761 persunas visitau ina da las occurenzas dall'Uniun center sursilvan d'agricultura ella Salaplauna ni priu a tscheins la sala. 22 occurenzas han giu liug ellas stanzas dalla Salaplauna.

Denter auter ha ei dau treis seras da kino "Cinema Salaplauna", pliras seras d'infurmaziun, events da firmas, cuors da Taj-ji ni radunonzas generalas da differentas uniuns.

Dasperas ha l'uniun saviu render a tscheins la Stiva Salaplauna 11 ga per fiastas ni occurenzas externas.

Per gruppas e scolas organisescha l'uniun center sursilvan d'agricultura visetas ella stalla Salaplauna e workshops da far caschiel e glacé per render l'agricultura e l'uniun pli enconuschenta als visitaders. Gl'onn 2022 han giu liug 10 turas cun en tut rodund 335 participonts.

In auter project che ha giu liug ei stau il project da Waldtrophy cun la scola da Mustér. Duront 3 dis han ils 50 affons giu scola ordaviert. In dils dis da project han giu liug en ed entuorn la Salaplauna a Mustér.

Naven digl onn 2018 sustegnan las vischnauncas da Tujetsch, Mustér, Medel, Sumvitg e Trun la lavur dall'uniun Center sursilvan d'agricultura cun ina contribuziun annuala.

Academia Vivian

Era igl onn 2022 ha l'Uniun center sursilvan d'agricultura purschiu in program da stad ella tegia d'uaul "Academia Vivian" a Stagias sin 1600 meters sur mar. L'Uniun ei responsabla pil menaschi dalla tegia d'uaul «Academia Vivian». Ella organisescha occurrenzas culturalas ed informativas sco era il program da kino «Cinema d'uaul».

Il "Cinema d'uaul" ha giu liug per la otgavla gada la stad vargada. Sper il programm da kino cun quater seras da kino han giu liug quater occurrenzas cul tema "natira" duront la stad 2022.

Dasperas ei l'Academia Vivian vegnida affitada 12 gadas a persunas, uniuns, firmas ed instituziuns externas.

L'Academia Vivian ei stada occupada 25 dis duront la stad; quei corrispunda a biebein 445 persunas che han visitau la tegia d'uaul.

Departament economia e turissem

2022 – pandemia da corona ei tschessada – restricziuns abolidas

Suenter dus onns pandemia ha il cussegl federal aboliu la gronda part dallas mesiras encunter il virus. A partir dils 17-2-2022 eis ei puspei stau pusseivel da visitar instituziuns publicas, instituziuns da cultura, stizuns, ustrias eav. senza mascrina e certificat. Sulettamein l'isolaziun da persunas cun tests positivs ed igl obligatori da purtar maschinas el traffic public ed en instituziuns da sanadad ein vegnidas mantenidas entochen la fin da mars.

Suenter dus onns cun dabia restricziuns ha quella decisiun lubiu alla economia sco era alla veta sociala da respirar libramein.

Il plascher ei vegnius stinschentaus anetgamein

Exact in'jamna suenter la fin dallas restricziuns da pandemia ha la Russia attaccau l'Ucraina, siu stadi vischinont. Dad in di sin l'auter ha ina nova uiara entschiet sin nies mund, quella ga denton ell'Europa, en nossa vischinonza. Strusch che la pandemia da corona pareva dad esser surmuntada e tut che selegrava e mirava cun dapli optimissem egl avegnir, ha V. Putin procurau per in schoc che ha scurlau igl entir mund. Oravontut l'Europa dil vest, che haveva gia dapi biars onns stinschentaus, satrau ed emblidau scadina discussiun e tema ariguard in'uiara, ei vegnida tschaffada silla comba seniastra. Haveva la pandemia da corona gia procurau per gronds embrugls economics sin igl entir mund, ha l'uiara accentuau tals ed era lantschau novs e grevionds problems economics. Denterauter ei la dependenza da bia stadis europeics dil gas ord la Russia stada in dils impurtonts facturs ch'ils prezis d'energia ein explodi. L'**energia alpina**, responsabla pil provediment d'energia dalla vischnaunca, ha appellau cuntinuadamein alla populaziun da spargnar energia per segidar d'evitar in collaps duront ils meins d'unviern. Il medem mument eis ella era stada necessitada d'annunziar in alzament massiv dils prezis d'energia a partir digl onn sequent. Igl alzament dils cuosts totals ei vegnius annunziaus cun rodond 34% per clients da basa e 42% per clientella gronda.

Fatgs economics cun focus turissem

Project da bike – il matg 2022 ei vegniu cuntinuau cun la sanaziun dallas sendas da bike. In ver bijou ei il trail che meina naven dil Bostg engiu viers ils Mises dil Bostg e da leu enviers Bostg Dadens e vinavon entochen enagiu la Val Dadora. Era il trail Curnera che meina naven dil Pass Alpsu engiu viers la tegia dall'alp Tschamut – Tschenghel Ner – Tschamut – Selva – Surrein e Sedrun ei vegnius rugalaus e porscha ina interessanta ruta alternativa giu dil pass.

Igl uost 2022 han entgins possessurs da secundas habitaziuns e hosps aviert ellas anteriurs localitads dalla Banca Raiffeisen in aschignumau **Co- Working-Space**. Ils iniziants porschan en quellas localitads plazs da lavur da biro flexibels. Ils biros stattan a disposiziun ad indigens sco era a hosps da vacanzas. L'intenziun ei ch'igl interessent sappi prolunghir sia dimora ella val.

Ils 19 da november ha Cornelia Berther aviert sia **Stiziuonetta** el niev dacasa a Dieni. Cun sia nova stizun porscha la possessura da tuttas sorts flurs, decoraziuns sco era enqual delicatessa fatga sezza. Era Pascale Berther ha aviert ils 9 da december sia butica **Aurora Bijou** egl anteriur Café Curtin a Sedrun ed enrihescha aschia la purschida en vischnaunca.

Onn turistic 2022

En vesta allas impressiuns dalla pandemia surmuntada e cunzun dall'uiara tut anetga, ei la stagiun d'unviern sesplegada senza ch'ei vegni priu notizia dad ella. L'uiara ei stada per liung temps il tema dominont a casa e sin via. La stagiun d'unviern ei bein stada empau megliera che quella digl onn avon, ha denton buca contonschiu il nivel dils onns avon la pandemia.

Medemamein ei era la stad buca stada aschi ferma sco ils dus onns da pandemia. Las destinaziuns sper la mar ein stadas accessiblas. Quei muossan quellas statisticas cheusut, malgrad che quellas cefras risguardan sulettamein las pernottaziuns en nossa hotellaria. Las pernottaziuns ella parahotellaria (habitaziuns, camps e campadis) ein buca risguardadas.

onn turistic (november - october)

destinaziun	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Disentis Sedrun	100'480	121'097	135'108	144'013
Flims Laax	409'246	456'232	550'471	556'875
Lai	304'300	336'235	346'817	330'310
Surselva	101'818	105'860	110'978	109'405
Val	66'399	67'805	86'748	75'371

unviern (november - avrel)

destinaziun	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Disentis Sedrun	52'827	49'876	54'563	76'847
Flims Laax	254'792	222'753	278'186	336'178
Lai	183'002	161'876	179'144	193'614
Surselva	50'560	46'152	53'448	58'689
Val	33'573	29'386	44'188	41'505

stad (matg - october)

destinaziun	2018	2019	2021	2022
Disentis Sedrun	47'653	71'221	80'545	67'166
Flims Laax	154'454	233'479	272'285	220'697
Lai	121'298	174'359	167'673	136'696
Surselva	51'258	59'708	57'530	50'716
Val	32'826	38'419	42'560	33'866

Sedrun Mustér Turissem (SDT)

Per l'emprema ga dapi che la **carta da hosps** ei vegnida lantschada, ein las prestaziuns cuntenidas buca stadas gratuitas. Cun quei fatg ein era las suprastonzas dallas cuminonzas da possessurs da habitaziuns secundaras da Tujetsch e Mustér stadas cuntentas. Medemamein ei la carta vegnida lantschada ensemen cun la regiun dad Andermatt e stada valeivla sin igl entir intschess Andermatt – Sedrun – Mustér. Als hosps ei vegniu offeriu duas differentas cartas. La *carta cristalla* ha cunteniu differentas purschidas e reducziuns naven dad Andermatt entochen Mustér ed ha saviu vegnir retratga dils hosps senza cuosts. Perencunter ha la *carta d'aur*, cuntenend supplementarmein ils viadis cun las pendicularas, stuiu vegnir cumprada. Cun quei pass han ils responsabels persequitau la finamira dad eventualmein saver augmentar las purschidas cun integrar egl avegnir ils viadis cun la Viafier Matterhorn Gottard (MGB). Quei pass ei denton mo lu realisabels, sch'ils responsabels dalla MGB ein prompts da suttametter in'offerta acceptabla.

Cun la fin d'october 2022 ha la directura **Simona Barmettler** bandunau la destinaziun Sedrun Mustér suenter in engaschi da biebein quater onns. Motivs persunals han intimau ella da turnar anavos en sia patria e da surpender la gestiun da Stoos-Muotatal Tourismus. Simona Barmettler ha surpriu la direcziun dad SDT sco dunna giuvna cun 26 onns e tgamunau l'organisaziun duront in temps cun dabia moviment. In fastitg che resta ei per franc la cuorsa *Rheinquelle Trail* ch'ella ha iniziav e mess en pei. En num dalla vischnaunca in grond engraziament per siu engaschi duront quels onns.

Cunquei ch'igl ei buca reussiu da pladir in(a) niev/nova meinafatschenta a temps, ha *Pascal Schär*, CEO dalla societad da marketing Andermatt Sedrun Disentis Marketing AG (ASDM), survegniu il consentiment dall'autorità superiura da segirar il menaschi operativ dad SDT silmeins entochen primavera 2023. L'ASDM ha dapi il 2021 il mandat da marketing per la destinaziun Sedrun/Mustér.

Denter ils 20-12-2021 entochen ils 11-2-2022 ha SDT – ensemen cun ils miedis da nossa regiun – instradau e segirau il menaschi dil *center da tests da covid* a Sedrun e Mustér. Tut en tut ei vegniu fatg rodond 800 tests. En vesta allas restricziuns ei quella purschida stada impurtonta ed ha levgiav als hosps da vacanzas lur dimora en nossa destinaziun.

Cun l'entschatta 2022 ha SDT engaschau **Remo Eberle** sco product manager bike per nossa

regiun. Remo Eberle dispona d'in vast sacados d'experienceschas sil camp da bike. Sia incarica ei d' accumpagnar, coordinar e svilupper l'infrastructura da bike. Plinavon ha el era il pensum da scaffir ensemen cun ils purtaders da prestaziuns turisticas novas purschidas, occurenzas e survetschs en connex cun bike. Ei tonscha buca mo d'investir els trails da bike...era ils survetschs leutier ston vegnir scaffi e purschi als consuments. Tier quels s'audan oravontut survetschs da transport, locaziun, vendita, service e reparaturas da bikes, hotels cun survetschs specifics per bikers (lavandaria etc.). Plinavon eis ei era necessari da disponer d'ina scola sco era guids da bike.

Events

Cunquei che las restricziuns da corona ein vegnidas cassadas el decuors dil fevrer 2022 eis ei puspei stau pusseivel dad organisar e menar atras las occurenzas usitadas. Ils pli impurtants ein stai:

Surselva Maraton / www.surselva-marathon.ch

Ils 29 e 30 da schaner ei il Surselva Marathon vegnius menaus atras per la 32avla gada. La sonda ein rodund 150 affons e giuvenils separticipai al Raiffeisen ed energia alpina Nordic Cup. La dumengia han rodund 200 curriders e curridras priu part al Surselva Marathon. Omisduas occurenzas han saviu vegnir organisadas cun magnificas relaziuns da neiv sco era -meteorologicas.

Rheinquelle Trail / www.rheinquelle-trail.ch

Ils 9 da fenadur ei quella occurenza vegnida menada atras per la tiarza ga. Rodund 200 personas ein stadas dalla partida. Da quellas han rodund 160 contonschiu l'arrivada. Nina Zoller da Cuera ha dominau dil taliter e schizun battiu tut ils umens ch'ei stai dalla partida. Enviars igl onn precedent ed oravontut il 2020 ei il diember da participants staus empau pli pigns. Tenor ils responsabels seigi l'occurenza ussa modellada aschia ch'ella seigi perfetga e cuntenti fetg bein ils curriders. Ussa vali ei da star vid il bal e puspei augmentar ils proxims onns il diember da participants.

ROCKseDRUN / www.rocksedrun.ch

Ils 5 e 6 d'uost ha il festival da musica – suenter dus onns pausa sfurzada - puspei tratg in numerus publicum sil plaz da fiasta sut il bogn. Il festival ei daventaus culs onns per aschidadir ina fin d'jamna da sentupada, duront la quala Tuatschinas e Tuatschins sesents ordeifer la val, vischinas e vischins da nossa regiun e hosps da vacanzas s'entaupan culla populaziun indigena. Il highlight enteifer il program musical dil 2022 ei *Anna Rossinelli* da Basilea stada.

Schlagerfieber / www.schlagerfieber.ch

In meins pli tard, ils 11 da settember, han biebein 400 personas gudio musica da schlagher da differentas bands en halla Dulezi. Schegie ch'ils responsabels han purschiu al publicum ina sera cun ina

atmosfera eccellente en halla, selai quei model d'event buca mantener. Tenor ils responsabels seigi il diember da visitaders memia pigns per saver cuvierer ils cuosts e silmeins scriver ina nulla nera. Era maunchien ils idealists che seigien prompts d'unfrir lur temps liber e s'engaschar. In engaschi da bands cun dapli renum seigi buca pagabels. Deplorablamein anfla quei event negina cuntinaziun pli.

Hill Climb King ni Queen / www.catrina-experience.com/hill-climb-king

El rom dils campiunadis svizzers dad E-Bike a Caischavedra han Ralph Näf, anteriur profi da mountainbike, e Remo Eberle organisau la dumengia dils 11 da settember in'occurenza per E-Bikers en in niev format. Il percours ha menau ils participonts naven dil Catrina Resort a Caischavedra, naven da leu per liung la senda Pauli tochen sil Bostg, enagiu la Val Bugnei e tochen a Cungieri. Naven da Cungieri vinavon a Valtgèva e sur la Rodunda, Val Milà, campadi Rein, Surrein, Stagias, Mutschnengia puspei anavos a Mustér. Il temps ei buca staus el center, mobein ils puncts ch'ils participonts han saviu rimnar sin quei percours cun sis differents pensums, per part era leghers cun encurir, anflar e fotografar caussas, légnis sco era sfidas tecnicass sco per ex. traversar passaschas cun il bike senza stuer metter ils peis giun plaun. Finamira dils organisaturs ei stau da far enconuscent als participonts nossa regiun da bike. Ils resuns dils participonts enviers quei niev format d'occurenza seigien stai unicamein positivs.

Puls am Berg / www.disentis-sedrun.ch/de/puls-am-berg

Ils 8 d'october ha SDT organisau e finanziau in niev event per famiglias a Sedrun. La finamira ei stada da far enconuscent als participonts nossa regiun da viandar. En cumbinaziun cun duas differentas rutas da viandar, ina descensiun cun trotinet giu da Milez, musica da divertiment cun duas bands, uustria, giugs per pign e grond sil plaz da giugs giu las Rueras, han ils participonts gudiu in bellezza di a Sedrun. Buca meins che 300 persunas ein stadas dalla partida. Ina brava desillusium pils organisaturs ei la ordvart magra preschientscha dils indigens stada.

Concert da gospel / www.gospel-sedrun.com

Suenter la premiera digl onn avon, che veva aunc pretendiu mascrina e certificat, han varga 550 persunas gudiu ils 27 e 28 da december ils suns e tuns da Brian Fentress e siu ensemble da Pologna. Omisduas seras da concert ei la baselgia S. Vigeli stada fullanada. La qualitat dils instrumentalists – la pianista ei stada undrada il 2020 sco pianista digl onn dalla Pologna -, dallas studentas e students ed era dil dirigent han fascinau igl auditori. In anteriur dirigent da cant e musica indigen ha considerau la moda e maniera da direger da Brian Fentress sco fenomenala, e quei malgrad che quel ei staus presents mo grazia ad ina gronda purziun fermes medicaments encunter grippe e febra.

Rock The Mountain

Varga 200 giuvenils, per gronda part hosps da vacanzas, han gudiu da Silvester en sala da scola musica da techno en differentes stils. Organisatur da quella notg ei il Club da slondas staus. Remarcabla ei la decoraziun dalla sala stada. In compliment als resposabels dil club che han realisau quei en atgna reschia e cun impunder bia uras da lavur.

Sponsoring dils differents events en nossa regiun

Senza igl agid finanziel da sponsurs fuss la gronda part dallas occurenzas en nossa regiun buca pusseivla da tener en pei. Sper il sustegn finanziel han la plipart dallas occurenzas era saviu sebasar sin igl agid persunal dallas collaboraturas dall'organisaziun turistica. La plipart dallas occurenzas basegna denton sper il sustegn da sponsurs oravontut la lavur ed igl engaschi da persunas privatas. Stuessan las uras d'engaschi dils privats e voluntaris vegnir bonificadas sco uras da lavur cumpleinas, stuess la gronda part dils events capitular. Quei selai veser vid igl event *Puls am Berg*. L'idea ei fetg buna ed era il format ei plascheivels. Ils cuosts d'in event manager cun tut siu persunal ein denton strusch pagabels.

SDT ha sbursau igl onn 2022 in biala summa da varga frs. 240'000.00 per events culturals e da sport. En detagl ei quei sponsoring flessegiaus sco suonda:

occurenza/organisatur	summa en frs.
Puls am Berg Event senza agid da voluntaris	64'620
ROCKseDRUN	30'000
Indoor Festival	26'770
Schlagerfieber / Rheinquelle Events	30'000
Rheinquelle Trail	30'000
Footgolf Selva	10'000
Surselva Maraton	10'000
Trofea Piz Ault	10'000
La Culturella Muster/concert da Nadal	19'700
Concert da gospel	10'000
E-MTB campiunadis svizzers	13'640
Ulteriurs events cun summas < 2'000	----

Bogn Sedrun

Igl onn da fatschenta 2022 dil Bogn Sedrun ei suenters ils schischuris da Corona puspei senormalisau. Il bogn ei staus aviarts sco usitau. Las entradas han denton buca contonschiu il diember usitau d'avon la pandemia. Aschia han cunzun ils camps muncau ella stagiun d'unviern. Cunquei che la Confederaziun ha discussegliau d'organisar camps igl unviern ein ils biars camps vegni annullai quei ch'ei era s'effectuau sil diember d'entradas dil bogn. Era las entradas el wellness ein stadas pli bassas che usitau igl unviern. Il diember d'entradas el wellness ei denton serevegnius duront la stad, malgrad la bialaura. Quella bialaura ei denton stada da sentir tier las entradas el bogn. Ina gada dapli semuossa ei ch'il bogn vegn frequentaus bia pli ferm da mal'aura che da bialaura.

Ina constanta dil Bogn Sedrun ein las collaboraturas ed ils collaboraturs. Cun lur savida ed anim miran els che l'infrastructura funcziuna ed ei schubra aschia ch'ils hosps sesentan bein tier nus. Ad ellas ed els in grond engraziament per lur engaschi era duront temps meins sempels. Cun la scolaziun da massascha, che nies cau bogn Thomas Lucianetti ha saviu serrar giu cun success, ha il Bogn Sedrun era puspei saviu porscher duront la stad in cert diember da massaschas. Quei selai segir aunc optimar, igl ei denton semussau ch'igl interess persunter ei avon maun era duront la stad e che la purschida vegn apprezzada.

Sper il menaschi usitau ein era las lavurs da preparaziun per la sanaziun s'avanzadas. Aschia ei il messadi per la tractaziun el cussegl da vischnaunca e silsunter per la votaziun alla radunonza da vischnaunca vegnius preparaus. La finala ha la populaziun da Tujetsch approbau il credit per la sanaziun dil bogn, ch'ei urgentamein necessaria.

Departament sanadad, segirtad ed agricultura

Sanadad

La gruppa da First Responder Plus dalla Vischnaunca Tujetsch ei dapi miez zercladur en funcziun e semetta ensemen da 5 persunas, che disponan dalla scolaziun pretendida che vegn definada dall'organisaziun tetgala da survetschs da salvament (IVR).

En emprema lingia va ei per porscher gl'emprem agid en nossa vischnaunca, era sche nus havein il cletg dad haver la miedia dr. Schnabel el vitg. Il provediment sanitar duei esser garantius per la populaziun. Ils First Responder Plus vegnan alarmai sch'ei drova via 144, la centrala d'urgenza, e quei ensemen cun il survetsch professional.

Igl'emprem agid ei tier in seracass fetg decisivs, perquei adina alarmer sur il 144, quel organischescha la gruppa da First Responder Plus, la miedia, l'ambulanza, il heli, ils pumpiers ni tgei ch'ei necessari tenor situaziun.

Intervesta cun il miedi dr. med. Andreas Fischbacher

Ils 7 da fevrer 2023, allas 8.00 uras sundel s'entupada cun Andy ella pratica dalla miedia Kristina Schnabel per far l'intervesta.

Bien di Andy. Grond engraziament ch'jeu astgel far cun tei quell'intervesta. Jeu hai mess ensemen in pèr damondas. Lein gest entscheiver:

Sas ti aunc cura che ti has entschiet cheu a Sedrun, forsa schizun aunc il datum?

Gie, igl ei stau ils 1 da matg 1993.

Daco exnum Sedrun?

Casualitad. Jeu erel gest turnaus dall'Africa - puspei entschiet a luvrar el spital. Suenten in-dus meins havevel jeu denton gia avunda dil spital. Quei era igl onn 1991. Lu casualmein havevel udiu da miu vischin che miu antecessur seigi vid encurir enzatgi per sia pratica. In di el settember sundel lu vegnius a Sedrun. L'aura era in siemi ed enteifer 24 uras sundel sedecidius da surprender la pratica naven dils 1 da matg 1993.

Enconuschevas ti Sedrun gia avon?

Gie. Igl onn 1975 erel jeu staus cheu a Sedrun el camp da skis. Jeu hai schizun aunc ina fota che sesel avon il camp Aurora. Jeu erel silla tscherca dad aschia ina piazza - quei era clar. Ina pratica d'allrounders.

Miu antecessur ei stau il miedi Spiess. Tschun onns era el staus cheu. Baghegiu la pratica ha il miedi Scherrer, il qual era staus cheu 8 onns.

E ti Andy eis ussa lu gest 30 onns cheu a Sedrun. Nus sperein fetg ch'ei mondi aschia vinavon cun la nova miedia Kristina Schnabel.

Gie, exact perquei sundel jeu cheu - per sustener la Kristina. Per mei eis ei buca stau tuttina tgi che vegni miu successur. Ei dat differents loghens nua ch'ei funcziunescha buca. Quei ei era stau il motiv ch'jeu haiel giu priu si contact cun Beat Röschlin e suenter cun Martin Cavegn per mirar co ei duess ira vinavon e tgei che nus lein far si cheu. Senza miedi fuss ei buca ideal tier nus.

Fagesses ti aunc inagada il medem, sche ti vesses l'elecziun? Masses la medema via?

Gie, jeu fagess il medem perquei ch'igl ei fantastic. Jeu sai mo recumandar ei a mintgin. Quei mistregn level jeu adina emprender.

Gia sco affon?

Gie, u miedi ni electricist era miu giavisch. Cura che jeu hai dumignau la matura, era mia via dada. Perquei ei electricist ussa in da mes hobis.

Ti eis gie staus per part ell'Africa, ni? Tgei eran ils motivs per quels viadis? Jeu mettel Africa en connex cun tei. Eis ti era staus ell'Africa dapi che ti eis cheu a Sedrun?

Jeu sundel staus 3 onns ell'Africa. Igl onn 1988 entochen 1991. Suenter sundel jeu staus engaschus ella suprastanza da quell'organisaziun. Per quei motiv hai jeu lu adina puspei fatg viadis da project. Igl onn 1994 hai jeu visitau ils projects ella tiara. Suenter sundel staus ella gruppa da lavur cun Sur Ozioma ed era leu visitau duas-treis gadas il project a Nigeria.

Ei quei stau in da tes siemis, ir ell'Africa? Tgei ein stai tias experientschas? Quei ei segir stau special.

Gie, quei ei stau unic. Sche ti studegias retrospectivamein tgei curascha che vevel giu. Jeu vevel gia treis-quarter onns experientscha ella medischina cura che sundel ius ell'Africa. Lu tuttenina erel en in spital cun 100 letgs sco schefmiedi, cun 700 naschientschas e tut, e quei en in spital els cuolms.

Da quei temps essan nus ir ell'Africa per gidar punctualmein e per segidar da baghegiar si la reit da sanadad. Quei ei gie era succediu, ussa scoleschan els ils miedis ed il persunal da tgira el liug e perquei eis ei buca necessari che nus mein pli giu l'Africa. Quei ei per mei culturalmein ina sfida ed ina sfida ella scolaziun e saiel buca tgei che fuss stau schiglioc. Purtau ha quei buca schi bia per mei, cheu ston ins esser realistics.

Tgei regurdientschas restan per tei, da quei temps ell'Africa?

Aschi bia regurdientschas. Aschi ina veta intensiva ei quei stau. Marcanta presenza, nus eran en dus, 180 dis «non stop» contonschibels e lu veser quella glied, las sentupadas culturalas, era

internaziunalas, naven dad Indo tochen Americans havein nus empriu d'enconuscher tut. Quei ei schon da narr.

Nus havein giu fatg massa spassegiadas dil spital anora, vein durmiu tier ils avdents els vitgs, quei ei stau per mei fetg intensiv. Il contact ed il saver sebrattar ora cun ils Indos tradiziunlas. Cu nus eran stai ina gada sin viseta, han els mazzau lur suletta nuorsa, quei ei bunamein stau penibel per nus, denton ein quei las regurdientschas specialas. Mia ex-dunna ha gidau da cuschinar, cura ch'jeu erel vid brattar ora informaziuns culs Indos. Duront la tscheina era mia ex-dunna in tec reservada. Ella ha lu raquintau, ch'els hagien gest avon schubergiau l'entira nuorsa e tut quei che seigi stau pusseivel, seigi ussa el "pot-au-feu". El stgir han ins gie buca viu quei ed jeu haiel surviu ei. Cultura e scuntrada ei enzatgei narr.

Ed en tut quels onns che ti eis cheu a Sedrun?

Jeu sun naturalmein in carstgaun dalla natira. Igl ei la veta els cuolms. Jeu sundel staus sin mintga péz cheu. Per ina eis ei la natira, e per l'autra era la biala medischina. Sas, quei ei fetg interessant. Jeu enquerel la sfida generala, ei dat pazients che lamentan e quels che han veramein enzatgei. La confruntaziun cun enzatgei che ti eis in tec malsegirs, vul gie buca dir che ti eis suenter senza sbagls, denton da plivaleta.

Tgei ei semidau cheu ella val duront quels 30 onns?

Il carstgaun ei buca semidaus - quel ei aunc adina tuttina. Formalitads ein semidadas, quei ei segir. Pervia da quei mondel jeu ella veta culla veta. Denton ei quei buca mo specific per Tujetsch, quei ei dapertut aschia.

Cura ch'jeu haiel entschiet ei gest la Neat vegnida, quei ei stau fetg special. Tuttenina ein 600 luvriers stai ella val. E suenter cura che tut quels luvriers ein puspei ira naven, ha Tujetsch puspei stiu anflar sesez ni ei aunc adina vida sesanflar, e speronza ad anflar.

Aschia enzatgei unic astgan ins buca piarder, mobein sto veramein vegnir tgrau. Ils tschellauers ein semplamein memia pulits, gie aschia eis ei. Igl ei ina fetg gronda differenza sche ti eis ussa cheu ella Val Tujetsch ni forza vi el Vallais. Ils habitonts ein semplamein aschi differents.

Igl ei il normal svilup, las dunnas lavuran dapli, ei dat canortas per affons eav.

Quei hai jeu era detg, cu jeu sun turnaus dall'Africa. Da principi ein tut ils carstgauns tuttina. Ins s'adattescha al contuorn ed allas circumstanzias.

Eis ti sesentius bein cheu a Sedrun, cunquei che ti eis stau 30 onns tier nus, creiel ch'ins sa dir quei?

Gie, veramein fetg. Lein dir avon circa 15 onns -denton ei quei forza era stau en connex cun la crisa matrimoniala- leu sundel veramein sedumandaus: aunc inagada 15 onns, lessel jeu veramein quei? Quei ei buca specific Sedrun, mobein specific la veta. Ils affons sgulan ora, era ti Nicole vegnas a far atras quei il proxim temps, lu eis ei tuttenina da s'adattar e lu has ti aunc ina crisa ella lètg. Quei pretenda da midar in tec la veta. Era quei ei denton buca specific Tujetsch. Quei ei mia persuna,

sedumandar tgei lessel jeu veramein per mei. Quei ei ina fetg greva fasa ella veta. Quei haiel jeu adina puspei fatg atras ed era accumpignau persunas ch'ei idas dapart. Quei ei grondas midadas, avon eran ils affons in punct communabel e vonzeivi ei il partenari puspei davontier. Lu sto ei constar per omisdus. Sche quei ei buca pusseivel, lu ston ins haver la curascha ed ira quella greva via.

Avon 1 ½ onn has ti saviu dar giu tia pratica alla miedia Kristina Schnabel. Tgei ei quei stau per in sentiment per tei?

Il mars 2021 ha ella scret a mi, ch'ella vegnessi bugen sperasvi a mirar la pratica. Quei era in bellezza di sco oz e nus essan sesi ora sil balcon. Nus havein omisdus giu in bien sentiment. Las vibraziuns constavan -era per ella. Quei han ins veramein sentiu. Cheu haiel jeu stuiu dir: quei saiel jeu metter avon. Cuort suenter eis ella s'annunziada tier mei. Ella hagi anflau in cumprader per sia pratica en Tiaratudestga e lu ei tut iu «zak, zak». Lu haiel jeu stuiu dir, uss mondel jeu, per ch'ei constetti per mia successura. Ei secapescha buca da sesez ch'ei va si per omisdus ed ins anfla in successur/ina successura.

Cun la munconza da miedis da casa eis ei gie segir buca sempel d'anflar enzatzgi niev, ei quei stau per tei in levgiament?

Gie, fetg. Prender la schanza cura ch'ella ei cheu e buca studegiar memia ditg. Prender sias siat caussas e rumir il plaz. Igl ei buca clar ch'ins survegni/anfli in successur/ina successura. Igl ei veramein stau in levgiament ed igl ei iu si bein.

Tgei dias ti dalla situaziun momentana pertuccont l'ambulanza, il survetsch d'urgenza, il provediment medicinal ed ils miedis da casa?

Ins sto veser clar, ei ha dau ina midada. Nos antecessurs eran adina presents. Nus havein fatg auter ei. Oz, ussa ei la ballantscha denter lavur e viver absolut impurtonta. Quei che nus havein fatg, jeu manegel ch'igl ei 90 dis survetsch ga mes 30 onns, dattan 2700 dis survetsch, nua che ti eras semplamein enteifer 5 minutas pinaus ni aunc dapli: mintgaton purtavel in entir'jamna in *pager* cun mei. Quei fa negin pli, e quei duess era negin pli stuer far. Ins sto anflar ina via ch'ei gesta.

Ei veva num, esser pinaus enteifer 5 minutas, quei sa buca esser nies futur e duei era buca. Nus havein fatg ei, per nus constava ei aschia. Jeu lessel buca selementar, la generaziun dad oz duei far aschia, ch'ei constat per els e ch'els stettien lu era vinavon. Igl ei fetg impurtont, che nus sustenin e segidein leusunter e che nus anflein ina buna, practicabla sligiazium, e quei vegnin nus era ad anflar. All'entschatta vesevan nus forsa 2 persunas duront il survetsch d'urgenza la fin d'jamna. La mobilitad era lu era in tema. Ozildi ei quei buca pli il cass. Quei vul dir la mobilitad ei megliera, la situaziuns cura ch'ei va per mintga secunda, con stedi vegn quella avon? Fetg pauc. Denton da quei astgan ins era buca ira anora. Nus stuein anflar ina sligiazium practicabla. Sche nus anflein negin, sche stuein nus tuttina sustener quei ch'ei avon maun e buca haver tema. Nus stuein haver la curascha, nus duvrein si cheu l'ambulanza per las mesiras da salvament urgentas ed igl auter sto vegnir curclau giu auter, nua

ch'igl ei practicabel. Pli bugen quella sligiazion, che haver negina.

Ins auda pli e pli bia dils indigens, ch'els sedamondan: oh co ei quei lu sche jeu haiel ina gada enzatgei e drovel agid?

Jeu creiel l'impurtonta decisiun haveis vus sco vischnaunca ni il president Martin gia fatg: che nus havein vinavon cheu el vitg ina pratica. Nus sperein che Kristina ei per ils proxims 15 onns cheu tier nus ed aschia havein nus il provediment da basa. Il proxim ei il center dall'ambulanza a Mustér, quel sto vegnir garantius. Cheu stueis vus far pressiun che quel ei garantius e vegn menaus igl entir onn ora serius. Cheu ei il cantun obligaus enviers las vischnauncas si cheu. Il problem ei che nus havein els spitals presidents e directurs e leu va ei mo per il quen final. Il sector dalla sanadad publica, cunzun il survetsch d'urgenza vegnan mai a saver purtar sezs lur cuosts. Sch'ins quenta denton aschia, lu savein nus era serrar las casas da vegls, ils bogns eav. Cheu eis ei da patertgar in tec entraviers. Il problem ei era che nus havein udiu ch'in sanitari da salvament survegn si tier nus 1000 francs pli pauc paga che per exempel ina persuna giu Cuera. Tgi fa da quei, perstgisa? Quei ei enzatgei che ha vilentau mei, perquei haiel intervegniu, era sch'ei mass atgnamein buca pli tier a mi enzatgei. Quei sa ei semplamein buca esser.

Aschia sefa il cantun in tec bials, semplamein metter ora empau e delegar vinavon als spitals, e lez delegeschan lu era vinavon. Tochen il davos ein lu veramein las vischnauncas responsablas. La vischnaunca sa metter si il maun. Quei stueis vus far. Ei sto esser aschia. Aschiditg sco il spital cantunal sa cumprar all'engronda spitals, lu vesel jeu ch'ei va buca schi mal cun nies sistem da sanadad.

Quintau giu vegn ei 100% d'in cass ambulat e tier in staziunar surpren il cantun 60%. Quei ei naturalmein il motiv, ch'il cantun ei interessaus ch'ils tractaments vegnien fatgs ambulat. La cassas da malsauns denton buca exnum, quei vul dir la finanziaziun dils cass ambulants stuess era esser cun ina cumpart che vegn sorprendida ni sco era adina. Lu ha ei num las premias vegnien pli caras - ei gie normal sche ils cass ambulants creschan. E lu tgi attaccheschan els? La fleivla part, la cadeina da salvament e quei ein ils miedis da casa. Ti stos patertgar, dapi 2004 dat ei il medem sistem da quintar giu, adina aunc il medem diember da puncts, negin alzament da paga ha giu liug.

Dapi 2004?

Gie bunamein 20 onns quei sto esser pertschart ad ins. Tardoc, in niev sistem ei vegnius offerius, denton ha il cussegl federal refusau quel. Il cussegl federal ha aunc adina cassas unitaras. Era cheu stueis vus esser sisu, cheu essas vus dumandai e da sustener els, mirar ch'il center d'ambulanza a Mustér vegni menaus bein. Ina biala localitad sto vegnir messa a disposiziun, bi e lucrativ, nua ch'els sesentan bein.

Co eis ei cun il romontsch?

Jeu capeschel tut e risdar saiel jeu era. Era culla Monica tschontschel jeu per part romontsch, cura ch'ella ei staunca, entscheiva ella a paterlar romontsch.

Vus essas sedecidi dad ira naven, giu Trübbach? Tgei ei stau il motiv?

Quei ein duas/treis caussas: Monica tegn buca pli aschi bia cheu, cunquei che sia mumma ei morta. En in senn ha ella ussa negin si cheu. Lu arver la parantesa «esser miedi en ina vischnaunca, vul dir stuer tener ina certa distanza tier ils habitonts/pazients, quei vul dir mes buns amitgs haiel jeu giu la bassa. Jeu sundel adina sesentius bein cheu. Jeu sundel era staus a dar ballapei ed auter, denton sundel precis staus neutrals, quei ei era il motiv che haiel buca supriu posts politics. Quei era pli baul pli decisiv che ussa. Jeu manegiel pli baul surprendeva igl augsegner bia e quei ei ussa vargau.

Ti vegnas sisu ina massa. Quei ei ina part, l'autra ei la vischinonza dalla bassa e tuttina la vischinonza da si cheu. Aschia essan nus enamiez, en senn pil habitar.

Igl unviern proxim vegnel jeu puspei a segidar cun Kristina, ella ha gia dumandau mei, era per la substituziun questa stad.

En quei cass vegnis vus vinavon a visitar nus cheu?

Gie, quei ei aschia.

Vinavon, era suenter la pensiun, esser subsitut e sustener Kristina igl unviern?

Igl unviern proxim in tec dameins, plitost mo duront la sesiun aulta, Nadal/Daniev e lu duront 4 jamnas cura ch'igl ei vacanzas. Quei ei per omisduas varts ina buna sligiazium. Jeu vegnel a guder d'astgar esser vinavon miedi.

Grond engraziament per tia lavur e tiu temps cheu tier nus ella val Tujetsch.

Igl ei balurd. Jeu sun mai aunc staus aschi ditg en in liug duront mia veta sco cheu. Sundel carschius si a S. Gagl, staus a Berna e suenter in tec dapertut, lu ell'Africa e suenter 30 onns cheu a Sedrun.

Ei sto vegnir mirau anavon, jeu stun mal da nuot. Sundel fit e saiel ussa aunc guder.

Jeu giavischel a ti ed a Monica tut bien per vossa nova part ella veta e sin gleiti. GROND ENGRAZIAMENT!

Segirtad

Pumpiers Sursassiala, rapport annual 2022, Gion Tenner, cumandant da pumpiers

Suenter dus onns cun restricziuns per exercitar havein nus sa- viu ademplir nies survetsch puspei normal e sco planisau. Quei ha simplificau ils exerchezis e las intervenziuns.

Persunal, scolaziun e Perfecziun

Suandonts pumpiers ein vegni incorporai 2022 ed han aschia cumpletau igl effectiv da 82 (85) pumpiers:

- Cavegn Mauro, Sedrun
- Decurtins Silvan, Bugnei
- Dettling Ian, Acletta
- Huonder Dominic, Segnas
- Lutz Lucas, Disla
- Pally Nico, Sedrun
- Schneller Julien, Acletta (da Pumpiers Flem)
- Zanin Cédric, Disla

Tuts novizs han frequentau il cuors da basa a Trun. Legreivla- mein savein nus puspei emplenir la retscha dils pumpiers tuat- schins. Actualmein mauncan mo pli 4 pumpiers.

Suandonts pumpiers han frequentau ina scolaziun el decuors digl onn:

- Cajacob Luca, cuors da basa accidents sin via e cuors da maschinists
- Deflorin Severin, cuors da basa accidents sin via
- Flepp Darius, cuors da basa accidents sin via, cuors da maschinists e cuors da meinagruppa
- Flepp Manuel, assistenza dil meinacziun
- Giger Mirco, cuors da meinagruppa
- Monn Riccardo, cuors officier 2 e cuors federal d'instructur I e II
- Schnoz Lucas, cuors da basa accidents sin via
- Tomaschett Sandro, cuors da basa accidents sin via e cuors officier 2
- Venzin Ursin, assistenza dil meinacziun e cuors meinac- ziun sco assistent

Ils officiers ein vegni scolai al cuors da perfecziun a Danis, pli- navon era duront la sera da perfecziun a Mustér. Tuts pumpiers dall'emprema e secunda intervenziun, sco era dallas gruppas specialisadas, ha frequentau in trenament da stizzar fiug a Sumvitg.

Nundetg grond plascher ei il fatg che Riccardo Monn ha dumignau cun grond success il cuors d'instructur federal a Seeven e Mendrisio. El daventa aschia igl empren instructur tua-tschin in summa. Cordiala gratulaziun e bia plascher cun quella nova sfida.

Aunc adina mauncan persunas da cader en Val Medel e Val Tujetsch. Per in menaschi optimal ein talas persunas indispensablas e nus vegnin a far tut pusseivel da recrutar quellas.

Cun Manuel Flepp ed Ursin Venzin possedein nus dus assistents pil meinacziun. Els ein scolai per assister tier in seracass grond e vegnan en funcziun egl entir cantun. Naturalmein che era nus savein profitar da quella situaziun. La finamira ei da recrutar ulteriuras persunas. Quei san era esser persunas che prestan actualmein negin survetsch. Annunzias ein beinvegnidas!

2022 vein nus introduziu in niev sistem da scolaziun. La gruppa per l'emprema intervenziun vegn parzialmein scolada dapersei. Aschia savein nus seconcentrar meglier sin caussas impurtontas digl empren mument ed el medem mument descargar la scolaziun dils ulteriurs pumpiers. Per cuvierer era la scolaziun da material special han 12 pumpiers elegiu muduls da scolaziun supplementars: Ventilatur a gronda prestaziun, attacca interna, arver portas ed escha, leger fenoms da fem e fiug. Gest tenor basegns vegn quella purschida slargiada.

65 (92) exerchezis cun ils pumpiers ni las gruppas specialas ein vegni fatgs. La reducziun seresulta dall'optimaziun digl entir menaschi. La gruppa 144 ha frequentau 90 uras scolaziun ensem cul personal dil Salvament Surselva.

Pil manteniment da vehichels e material ha ina gruppa da 9 pumpiers procurau. En tut han els prestau rodund 1300 uras da lavur.

Seracass ed intervenziuns

2020 vein nus giu 49 (54) intervenziuns. Il diember corrispunda alla media dils davos onns. Interessant ei che la schitgira dalla stad ha buca caschunau grondas difficultads perquei che tuttas persunas ein setenidas vid ils scamonds da far fiug. Ina buna part dallas intervenziuns ei d'attribuir al survetsch 144.

Ils 1-3 vegnan ils pumpiers clamai tier ina intervenziun a Raveras/Mustér. Chemicalias han tschuffernau l'aua dil Rein d'Acletta. Ils 6-6, ils 6-9 ed ils 30-12 vegnan ils specialists da via en acziun tier accidents da traffic. Ils 4-6 brischa in tetg-casa a Tschamutt. Il possessur ha immediat alarmau ils pumpiers ed aschia minimau il donn. Plinavon ha ei dau plirs fiugs pigns e cunzun pliras intervenziuns muort vispres en casas da habitar. En tut vein nus prestau 500.47 uras (631.2 h) lavur d'intervenziun.

Prevenziun e Planisaziun

Ensemen cugl Uffeci da construcziun bassa vein nus entschiet culla planisaziun per las lavurs vid il niev Tunnel Ruinas. Plinavon vein nus creau plans d'intervenziun per:

- nova garascha a S. Catrina
- optimau la planisaziun pil niev Tunnel Scopi (aia da stizzar)
- adattau tuttas planisaziuns per transportar aia a: Fuorns, Baselgia, Mutschnengia, Soliva, Mumpé Medel, Cavardiras, Mumpé Tujetsch, Cavorgia, Milez, Selva e Tschamutt.

Il pumpiers dil survetsch 144 han saviu seperfectziunar grazia agl engaschi dil persunal dil Salvament Sursel-va ed era entras las experientschas dils seracass. Quella collaboraziun semuossa sco pli e pli impurtanta era en vesta d'in survetsch permanent dil Salvament Surselva en nossa regiun. Omisduas varts profiteschan e buc il davos tuts pertuccai. Meins plascher far la situaziun dil survetsch d'urgenza dils medis. Dapi il november ei quel vegnius reduzius marcantamein. Il medem vala era pil survetsch da polizia. Nus sperein era sin sustegn da vus lecturas e lecturs: Mo cun far squetsch tier las instanzas pertuccadas vegnin nus da mantener ils survetschs. Politicamein dat ei sforzs, denton fa ei buca donn sche Cuera auda era las reclamaziuns dils singuls vischins!

Dapi igl uost sefatschentein nus cun ina eventuala munconza d'energia. Cunzun la comunicaziun e l'alarmaziun ei ina gronda sfida. Nus essan denton s'avanzai bein e preparai per cass ch'ei vegness aschi lunsch.

Vehichels e material

Tenor concept d'investiziun eis ei previu da midar 2023–2024 ils davos vehichels vegls. Quei vegn buc aschi sempel sco quintau pervia dalla situaziun actuala sin fiera. Il bus che vein scret ora san vegnir furni pér enteifer 60 – 80 jamnas. Aschia sestauschan tuttas investiziuns.

Duront lavurs da manteniment en ina garascha a Cuera ei nies auto-scala vegnius donnegiaus pulitamein. La garascha ha stuiu surpender fetg gronds cuosts da reparatura.

La GVG ha schau optimar il modul dil ventilatur a gronda prestaziun aschia che quel sa ussa era vegnir duvraus sin vias malulivas e cuvretgas cun neiv.

Ensemen culla MGB essan nus vid planisar il futur salvament sil binari, cunzun cura ch'ei vegn buca pli transportau autos pli sur il Pass Alpsu. La MGB ei vid elaborar per nus pusseivladads co cargar il material d'intervenziun. Previu ei era ina optimaziun da quel.

Revisiun dils statuts

Il zercladur 2018 ha il cussegl communal da Mustér surdau l'incarica da reveder ils statuts dils Pumpiers Sursassiala. Entras midadas els gremis communalists sestauscha quella fatschenta dapi onns, malgrad che la fatschenta fuss dapi 5 onns prompta. La revisiun ei marginala e pertucca cunzun la finaziun dil menaschi e preveda entginas migliurs necessarias ella lescha.

Occurrenzas sPecialas

La davosa jamna avon las vacanzas da primavera han ils scolars dalla 5. e 6. classa fatg viseta tiels pumpiers, ils 7 da matg ein 8 giuvenils da Giuventetgna Cadi stai en acziun tier nus.

Ulteriurs affons interessai han ina gada dapli saviu separticipar al pass da vacanzas dalla Pro Junior. Varga 30 affons ein vegni tier nus.

Per la secunda gada vein nus organisau il "di dils babs" nua che pumpiers en survetsch han saviu vegnir cun lur affons sin viseta.

Duront igl onn ora han pliras gruppas e persunas interessadas da lunsch e maneivel visitau cunzun il local a Cuoz.

Igl uost vein nus visitau nos camerats ad Andermatt. Els han mussau a nus lur vischnaunca ed il Swiss Alps Resort. Il commando eis staus envidaus ensemen cugl inspectur cantunal tier la MGB a Realp.

Engraziament

Placi Manetsch ei vegnius relaschus alla fin november suenter ver prestau 25 onns fideivel survetsch. Era ulte- riurs pumpiers ein vegni relaschai muort midada dil plaz da lavur ni dimora.

Satisfatgs dil prestau engraziel jeu a tuttas e tuts ch'ei segidai sin ina moda ni l'otra duront igl onn, en special als pumpiers, allas samaritanas ed als samaritans, a nos- sa suprastanza ed allas instanzas politicas, a nos parte- naris dalla sanitad e dalla polizia. Engraziel era als emplo- iai communal da tuttas treis vischnauncas che segidan nuncumplicadamein cu ei fa da basegns.

Agricoltura

Sco jeu haiel era gia menziunau ils 6 d'avrel 2022 tier la 6. radunonza dil cussegl da vischnaunca eis ei da mantener nossas alps sco era da far las lavurs da manteniment necessarias vid ils baghetgs, ils begls e vid l'ulteriura infrastruttura. Per nos pasters/nursers essan nus obligai da porscher ina buna infrastruttura ch'ei adequata al temps dad oz e che corrispunda allas leschas actualas. Perquei havein nus era fatg il 2022 lavurs vid certas **teguas d'alp**:

- Si **Cuolm Cavorgia** han ils affittaders dall'alp giu da far lavurs da manteniment vid la tegia da material, ils quaders suten era vid smarschir, aschia ein quels vegni midai ora ed igl ei era gest vegniu fatg autras lavurs da manteniment e per migliurar la situaziun.
- A **Tschamut, Stavel Maighels** havein giu da far grondas lavurs vid la tegia d'alp pertuccont la humiditad, entuorn la tegia eis ei stau da cavar si tut e dad isolar daniev, era en combra da durmir eis ei vegniu priu giu tut il tablegiau, perquei che las lattas davos eran tut marschas. Las preits encunter anora ein vegnidas isoladas cun "Foamglas", grundadas e ligiadas giu daniev. Lu ei era gest vegniu fatg auter pign manteniment, aschia che la tegia sa ussa vegnida duvrada dils affittaders e dalla pastra, auter che la munconza dall'aua, gliez ei lu aunc uonn da mirar co sliar.

Era tier la tegia da material che sesanfla gest dasperas ei vegniu midau igl esch, aschia ch'igl ei pusseivel da serrar en il material dall'alp.

A Crest Stavlaz eis ei era vegniu fatg uorden e dismiss massa material ch'era vegnius deponius dapi bia onns ellas stallas e che negin duvrava.

- Tier l'infrastructura **sill'alp Val Giuv** ha igl Uffeci d'agricultura e geoinformaziun stipulau las suandontas pretensiuns: far ina nova puschinera, il plaz ordaviert engrondir, il tumbin d'entrada ed ina pintga serenera. Las munconzas havessan giu dad esser eliminadas entochen ils 31 da fenadur 2022, nus havein per cletg saviu spustar quei termin. Cunquei che nus havein retschert la lubientscha da baghegiar dil cantun memia tard, essan nus buca vegnir d'entscheiver il 2022 cun las lavurs. Aschi spert sco l'aura lubescha vegnin nus ad entscheiver uss la primavera 2023 cun las lavurs.
- La tegia d'alp a **Val Val** ei vegnida sanada avon entgins onns, il tetg ei lu vegnius isolaus da sutsi e fatg in niev plantschii su. Dapi 2-3 onns haveva ei mintgamai fastitgs d'aua sil lenn dadens, sil plantschii su vid ils quaders enamiez e dallas varts e dallas preits giu. Suenten ils sclariments cun las personas dil fatg, eis ei stau clar ch'igl ei la condensaziun ed ei manca in tetg pers, in

aschinumnau “Unterdach”. Cunquei ch’igl ei stau in bellezza atun, ei la firma da tetgers aunc vegnida da far quella lavur fin october 2022.

Per saver dustar il material da clauder eis ei aunc vegniu fatg lavurs da manteniment el tschaler en Val Val. Ils purs indigens che cargan lur vaccas a Val Milar-Val Val han fatg quella lavur entras lavur cumina.

- Tier la tegia sil **Culmatsch** eis ei buca stau da far lavurs da manteniment, lezza havein nus scret ora ella Tuatschina per l’affittaziun. La suprastonza communal ha saviu surdar la tegia per ina perioda da diesch onns ad ina famiglia indigena. Tier il contract eis ei vegniu stipulau, ch’ils pasters/nursers han il dretg da duvrar la tegia, quei vul dir sche las nuorsas vegnan zacu puspei ad ir sil Culmatsch, san ils nursers far diever dalla tegia d’alp.

L’alp Cuolm da Vi-Puozzas ei igl onn 2022 buca vegnida cargada cun nuorsas, damai ch’igl ei buca stau pusseivel da cattar in nurser. Quella caschun han ils responsabels gest priu per reorganisar l’alp. Suenter pliras sesidas ha il cusseglader dil Plantahof mess ensemen in niev concept per l’alp da nuorsas. La cultivaziun dall’alp ei vegnida examinada ed adattada pertuccont l’efficienta midada dalla protecziun da muntaneras. Las premissas per la midada en ina buna alpegiaziun ed ina buna protecziun ein vegnidadas messas sin pupi.

Cunquei che negin dils purs indigens ha vuliu menar vinavon l’alp, ha la vischnaunca scret ora l’alp ella Tuatschina, silla pagina d’internet dalla vischnaunca e sin z’alp.ch. Ord pliras annunzias ei vegniu elegiu il niev fittader dall’alp, ina persuna d’in vitg ella vischinonza. L’alp vegn la stad 2023 puspei cargada, denton vegn il diember d’animals reducius, perquei vegn il Culmatsch per il mument buca prius en ell’alp pli, igl auter territori resta sco tochen da cheu.

Igl atun vargau ein las lavurs vid la **regeneraziun dallas palius bassas en Val Val** vegnidadas fatgas. Igl onn 2018 ha la regenza decretau che las drenaschas fatgas ella pastira dall’alp Val Val duein vegnir sliadas si. Quei sco mesiras da cumpensaziun per dallas pendicularas. Igl Uffeci per la natira ed igl ambient (UNA) ha giu concretisau il 2019 las mesiras sin in plan. La fin settember ein quellas lavurs vegnidadas fatgas, las drainaschas ein vegnidadas sliadas si, aschia che las palius bassas vegnan a vegnir pli bletschas ed aschia vegn ei ad esser meglier per la flora e fauna. Igl ei vegniu seconcentrau sin ils loghens ch’ein gia inventarisai sco palius da muntada naziunala, tenor igl artechel 4 dall’ordinaziun da palius bassas (SR451.33) duessan loghens disturbai vegni regenerai cun tals object. Cunquei ch’igl ei stau aschi in bi atun han las lavurs cuzzau pli pauc che las 2 jamnas ch’eran previdas.

Rapport da gestiun 2022

Il pensums e las cumpetenzas dalla cumissiun da gestiun ein reglai egl artechel 49 dalla constituziun communal, el regulativ per la cumissiun da gestiun ed en il model da quen e controlla dallas vischnauncas dil cantun Grischun. La cumissiun da gestiun ha l'incumbensa da controllar e d'examinar las differentas spartas dall'administraziun communal ed il menaschi finanziel dalla vischnaunca Tujetsch sco era il menaschi finanziel dalla Corporaziun Pumpiers Sursassiala per igl onn da quen 2022.

La controlla ha cumpigliau:

- La revisiun dil quen annual (bilanza, quen da gudogn e sperdita e quen d'investiziuns) dalla vischnaunca da Tujetsch che cumpeglia la perioda digl 1. da schaner 2022 tochen ils 31 da december 2022.
- La revisiun dil quen annual 2022 dalla Corporaziun Pumpiers Sursassiala.

Constataziuns tier il quen communal:

- La contabilitad ei menada conform agl uorden e tenor principis mercantils sco era tenor il model da quen per las vischnauncas dil cantun Grischun.
- La bilanza pils 31 da december 2022 ed il quen da gudogn e sperdita 2022 corrispundan alla contabilitad.
- La facultad ed ils deivets per ils 31 da december 2022 ein corrects e mussai ora cumpletamein.
- Ils documents da fatschenta e da contabilitad ein avon maun. Damondas ein vegnidas rispundidas exact e cumpetent.
- Il fatg communal vegn tgamunaus cun quita e senn da responsabladad.

Constataziuns tier il quen dalla Corporaziun Pumpiers Sursassiala:

- Las cudischaziuns ein accumpignadas cun ils mussaments corrispundents.
- Ils saldis da banca corrispundan culs attests mussai ora.
- Tuttas vaglias ein avon maun.

La cumissiun da gestiun admetta alla suprastanza communal, allas ulteriuras autoritads e cumissiuns sco era a tuttas colluvreras e colluvrers dalla vischnaunca Tujetsch in cordial engraziament per la buna lavur prestada.

Proposta:

La cumissiun da gestiun propona al cussegl da vischnaunca Tujetsch d'approbar il quen communal dalla vischnaunca Tujetsch (*cul dretg da referendum*) e da dar scarica alla suprastanza communal, als ulteriurs organs responsabels ed all'administraziun communal.

Cumissiun da gestiun dalla vischnaunca Tujetsch

Sedrun, ils 11 da avrel 2023

Primus Deragisch, Bugnei, president

Baseli Huonder, Sedrun

Severino Solèr, Cavorgia

Propostas

La suprastonza communal, en concordanza cun la cumissiun da gestiun, propona al cussegl da vischnaunca:

- a) d'approbar igl alzament per la prefinanziaziun ella summa da frs. 175'000.00 pil project archiv cultural ch'ei vegnida creada ord il gudogn resultau dil quen da gudogn e sperdita 2022. La prefinanziaziun totala da frs. 675'000.00 va en favur dil project per la realisaziun d'in archiv cultural a Tujetsch;
- b) d'approbar il quen digl onn 2022 dalla vischnaunca da Tujetsch;
- c) d'approbar il rapport da gestiun 2022 dalla vischnaunca Tujetsch;
- d) d'approbar il quen e rapport da annual 2022 dall'energia alpina;
- e) d'approbar l'utilisaziun dil gudogn dall'energia alpina ella summa da frs. 2'506'800.00 che preveda:
 - ina conderschida alla vischnaunca Tujetsch: *frs. 270'000.00*;
 - ina attribuziun allas reservas legalas: *frs. 30'000.00*;
 - ed in transport sil niev quen dall'energia alpina: *frs. 2'206'800.00*;
- f) da dar scarica a tuts organs comunals ed al cussegl d'administraziun dall'energia alpina;
- g) da prender per enonuschientscha dils quens annulas 2022 dalla Residenza Dulezi SA e dalla Sedrun Disentis Tourismus SA.

Quella fatschenta ei suttamessa al referendum facultativ tenor igl artechel 17 lit. a dalla constituziun communal.

Suprastonza communal Tujetsch

President communal:
Martin Cavegn

Vicepresident communal:
Guido Monn

Survesta dalla situaziun finanziaria

	Quen 2022	Preventiv 2022	Quen 2021
Quen da gudogn e sperdita			
Cuosts	13'763'256.95	13'631'650	15'633'926.02
Recavs	15'776'161.75	14'039'030	16'143'875.68
Surpli recavs	2'012'904.80	407'380	509'949.66
Quen d'investiziun			
Investiziuns	2'888'489.13	5'494'200	2'366'145.77
Entradas investiziuns	517'974.74	280'400	501'270.87
Investiziuns nettas	2'370'514.39	5'213'800	1'864'874.90
Finanziaziun			
Surpli recavs quen da gudogn e sperdita	2'012'904.80	407'380	509'949.66
Prelevaziun ord finanziaziuns specialas	-48'686.48	-78'100	-180'873.06
Amortisaziuns facultad administrativa	379'006.40	364'600	271'600.00
Deposit en finanziaziuns specialas	86'307.98	120'000	160'856.47
Amortisaziuns supplementaras			
Deposit ella prefinanziaziun dil capital agen	175'000.00	0	1'200'000.00
Atgna finanziaziun	2'604'532.70	813'880	1'961'533.07
Investiziuns nettas	2'370'514.39	5'213'800	1'864'874.90
Resultat da finanziaziun	234'018.31	-4'399'920	96'658.17
Grad d'atgna finanziaziun	109.87	15.61	105.18
Deivets a miez e liung termin			
Emprests	7'000'000.00	7'000'000	7'000'000.00
Cefras indicativas			
Atgna finanziaziun	2'604'533	813'880	1'961'533
Facultad netta absolut	9'724'438	5'586'449	9'478'145
Facultad netta per habitont (1256)	7'742	4'441	7'546
Grad d'atgna finanziaziun	109.87	15.61	105.18
Quota d'atgna finanziaziun	18.66	6.58	13.74
Quota dil survetsch da capital	3.00	3.10	2.19
Quota da debitaziun dil tscheins	0.29	0.16	0.28

Mussament da gudogn e sperdita graduau

	Quen 2022	Preventiv 2022	Quen 2021
Cuosts da menaschi			
030	4'002'945.19	4'067'950	3'859'385.83
031	3'965'796.38	4'323'600	4'013'657.91
033	379'006.40	364'600	271'600.00
035	86'307.98	120'000	160'856.47
036	2'571'985.86	2'632'550	2'733'031.21
	11'006'041.81	11'508'700.00	11'038'531.42
Recav ord il menaschi			
040	6'572'989.26	4'967'500	6'068'801.54
041	2'850'305.30	3'395'000	3'481'024.37
042	2'248'998.50	2'299'200	2'182'659.39
043	158'142.11	193'000	146'214.58
045	48'686.48	78'100	180'873.06
046	1'162'210.96	1'092'200	1'033'808.11
	13'041'332.61	12'025'000	13'093'381.05
	2'035'290.80	516'300.00	2'054'849.63
Finanziaziun			
034	301'740.69	243'600	187'161.97
044	382'587.25	353'150	374'133.80
	80'846.56	109'550.00	186'971.83
	2'116'137.36	625'850.00	2'241'821.46
Resultat extraordinari			
038	638'232.56	235'000	2'535'818.20
048	535'000.00	0	803'946.40
	-103'232.56	0	-1'731'871.80
	2'012'904.80	625'850.00	509'949.66
Resultat dil quen da gudogn e sperdita			
(+ = Surpli entradas / - = Surpli expensas)			
Scuntradas internas			
039	1'817'241.89	1'644'350	1'872'414.43
049	1'817'241.89	1'660'880	1'872'414.43

Quen da gudogn e sperdita

Quen

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen da gudogn e sperdita structurau tenor funcziuns	Quen 2022		Preventiv 2022			Quen 2021
	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
Quen da gudogn e sperdita Resultat netto	15'776'161.75	15'776'161.75	13'631'650 407'380	14'039'030	16'143'875.68	16'143'875.68
0 ADMINISTRAZIUN GENERALA Resultat netto	1'268'868.99	317'966.60	1'279'250	314'000	1'201'197.80	292'791.03 908'406.77
1 SEGIRTAD PUBLICA Resultat netto	295'747.17	170'030.40 125'716.77	363'200	136'300 226'900	379'651.89	162'129.55 217'522.34
2 SCOLAZIUN E FORMAZIUN Resultat netto	2'076'017.11	263'417.42 1'812'599.69	2'104'450	217'350 1'887'100	1'994'212.81	256'635.70 1'737'577.11
3 CULTURA, SPORT E TEMPS LIBER, BASELGIA Resultat netto	1'483'603.41	995'483.79 488'119.62	1'432'100	1'102'000 330'100	1'692'288.81	925'268.47 767'020.34
4 SANADAD Resultat netto	602'884.00	24'050.30 578'833.70	526'000	34'000 492'000	606'824.20	27'160.80 579'663.40
5 OVRAS SOCIALAS Resultat netto	238'065.70	62'014.51 176'051.19	416'000	20'500 395'500	327'835.44	176'220.75 151'614.69
6 TRAFFIC Resultat netto	1'015'969.52	141'947.50 874'022.02	1'038'500	149'500 889'000	1'243'678.23	189'051.35 1'054'626.88
7 AMBIENT E PLANISAZIUN DIL TERRITORI Resultat netto	1'409'556.73	1'181'724.29 227'832.44	1'468'200	1'054'300 413'900	1'836'956.49	1'349'307.47 487'649.02
8 ECONOMIA PUBLICA Resultat netto	4'965'731.83	4'249'647.04 716'084.79	4'642'600	3'680'000 962'600	6'062'489.08	4'281'516.69 1'780'972.39
9 FINANZAS E TAGLIAS Resultat netto	2'419'717.29 5'950'162.61	8'369'879.90	361'350 6'969'730	7'331'080	798'740.93 7'685'052.94	8'483'793.87

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen

Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
	Quen da gudogn e sperdita	15'776'161.75	15'776'161.75	13'631'650	14'039'030	16'143'875.68	16'143'875.68
	Resultat netto			407'380			
0	ADMINISTRAZIUN GENERALA	1'268'868.99	317'966.60	1'279'250	314'000	1'201'197.80	292'791.03
	Resultat netto		950'902.39		965'250		908'406.77
0110	Legislativa	101'634.95		118'950		96'190.42	
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	14'323.00		30'000		15'423.00	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	676.80		500		254.85	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	321.30		450		288.20	
3102.00	Stampats, publicaziuns	67'722.10		60'000		59'588.02	
3102.01	Preventiv/Quen annual	9'573.50		15'000		9'886.85	
3113.00	Acquists d'informatica					1'150.00	
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	1'990.20		5'000		2'547.50	
3132.00	Indemnisaziuns da cussegladers	5'928.90		5'000		5'654.25	
3170.00	Cuosts da viadi e spesas	1'099.15		3'000		1'397.75	
0120	Executiva	218'476.22		207'500		209'244.73	
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	171'884.55		160'000		163'071.20	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	14'760.50		13'000		14'014.05	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	5'203.57		6'000		5'169.54	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	969.65		1'500		910.15	
3113.00	Acquists d'informatica					7'150.00	
3130.22	Contribuziuns da commembradi	2'695.00		4'000		3'468.05	
3170.00	Cuosts da viadi e spesas	11'543.50		15'000		12'088.85	
3170.02	Spesas da representaziun	11'419.45		8'000		3'372.89	
0210	Administraziun communal	653'445.05	217'479.61	681'900	237'000	682'044.72	209'281.65
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	435'398.80		460'000		480'327.65	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	34'267.90		38'500		37'606.30	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	22'124.85		28'500		24'576.95	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	2'257.65		4'500		5'452.15	
3099.00	Divers cuosts da personal	20'366.85		18'500		11'569.28	
3100.00	Material da biro	13'803.45		12'000		10'408.35	
3103.00	Litteratura, gasettas	759.00		1'000		1'363.00	
3110.00	Acquists da mobillas ed apparats da biro	2'900.80		7'000		708.40	
3113.00	Acquists d'informatica	1'615.50		8'000		4'147.75	
3130.01	Francaturas	5'736.50		11'000		7'817.50	
3130.02	Taxas da telefon	3'954.39		5'000		4'815.50	
3130.03	Spesas da banca e schec postal	2'430.27		3'000		2'412.30	
3130.05	Cuosts da stumaziun	1'860.60		3'000		1'577.85	
3134.00	Assicuranzas da caussas	5'669.80		6'000		5'835.20	
3150.00	Manteniment da mobillas e maschinas da biro	9'013.10		10'000		9'347.51	
3153.00	Manteniment sistem d'EED	60'204.24		35'000		41'752.74	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	4'655.15		4'000		4'906.65	
3611.02	Taxas pigl Uffeci da migraziun e dretg civil	11'485.65		14'000		13'959.00	
3612.01	Regiun Surselva	13'139.30		12'400		13'152.64	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	1'801.25		500		308.00	
4210.00	Taxas d'administraziun generala		19'019.30		22'000		23'972.94
4260.00	Restituziuns		4'465.46		4'000		7'803.51
4309.00	Ulteriur recav da menaschi		13'016.40		20'000		12'921.75
4611.00	Indemnisaziuns dil cantun		105'216.40		85'000		87'679.60
4612.00	Provisiuns d'incasso		13'778.55		36'000		12'545.85
4910.00	Scuntrada interna survetschs		61'983.50		70'000		64'358.00
0220	Uffeci da baghegiar	295'312.77	100'486.99	270'900	77'000	213'717.93	83'509.38
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	7'731.90		20'000		9'531.90	
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	143'544.50		150'000		125'858.05	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	11'852.75		13'000		9'749.65	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	6'308.97		10'000		4'681.09	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	1'586.90		2'100		1'191.90	
3099.00	Divers cuosts da personal	6'159.20		4'000		4'410.94	
3101.00	Material da menaschi e da diever	11'264.29		4'000		3'090.66	
3113.00	Acquists d'informatica	2'440.00		2'000		8'280.00	
3130.02	Taxas da telefon	518.16		800		740.04	
3132.00	Indemnisaziuns da cussegladers	95'898.35		55'000		34'395.90	
3153.00	Manteniment sistem d'EED	2'281.50		4'000		2'661.60	
3181.00	Sperditas effectivas ord pretensiuns					1'395.00	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	2'426.25		2'500		4'706.20	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	3'300.00		3'500		3'025.00	
4210.00	Taxas d'administraziun generala		39'856.49		30'000		31'426.25
4260.00	Restituziuns		13'255.50		2'000		11'233.13
4310.00	Atgnas prestaziuns per projects		15'275.00		10'000		11'050.00
4910.00	Scuntrada interna survetschs		32'100.00		35'000		29'800.00
1	SEGIRTAD PUBLICA	295'747.17	170'030.40	363'200	136'300	379'651.89	162'129.55
	Resultat netto		125'716.77		226'900		217'522.34
1110	Polizia communal	9'123.25	2'384.00	16'500	5'000	10'804.05	2'152.00
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	8'123.25		15'000		10'036.05	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	1'000.00		1'500		768.00	
4270.00	Castitgs		2'384.00		5'000		2'152.00
1400	Dretg general	68'834.70	54'624.35	82'400	21'000	68'929.65	46'322.50
3130.07	Mutaziuns - Uffeci funsil/mesiraziun	10'573.75		25'000		23'740.90	
3132.02	Cuosts giuridics	43'102.95		40'000		27'049.15	
3611.01	Schazetgs d'immobillas			2'000		2'438.00	
3612.02	Uffeci da stumadira e concuors Surselva	7'777.25		7'800		7'749.85	
3612.03	Uffeci civil Surselva	6'580.75		6'600		7'451.75	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	800.00		1'000		500.00	
4260.00	Restituziuns		3'468.35		1'000		1'454.20
4602.00	Cumpart gudogn digl Uffeci funsil Cadi		51'156.00		20'000		44'868.30
1500	Pumpiers	81'785.95	59'623.25	111'000	61'000	136'964.66	66'509.80
3120.00	Provediment e dismesa	5'135.30		4'000		4'177.11	
3134.00	Assicuranzas da caussas	3'075.45		3'000		3'060.75	
3144.00	Manteniment baghetgs	1'824.70		6'000		425.20	
3611.04	Polizia da fiug cantunala	2'600.00		2'000			
3612.04	Pumpiers Sursassiala	66'200.00		90'500		127'669.10	
3612.40	Barschaments e seracass	2'750.50		5'000		1'432.50	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	200.00		500		200.00	
4200.02	Taxas da cumpensaziun		52'600.00		55'000		59'600.00
4470.00	Tscheins d'affittaziun		7'023.25		6'000		6'909.80
1610	Defensiun militar	3'851.71		4'300		4'202.02	
3144.02	Manteniment stan da schibas	2'051.71		2'000		2'017.02	
3300.00	Amortisaziuns ordinaras	1'800.00		1'800		1'800.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs			500		385.00	
1620	Protecziun civila	51'017.50	3'500.00	66'200	3'500	37'621.86	3'500.00
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	8'034.90		8'000		8'004.10	
3120.11	Energia e scaldament	4'137.60		6'000		6'626.00	
3130.06	Taxas e contribuziuns	458.00		3'000		2'707.45	
3134.00	Assicuranzas da caussas	3'486.25		3'700		2'125.71	
3144.13	Manteniment dils locals	20'912.80		35'000		3'535.10	
3611.00	Indemnisaziuns al cantun	7'881.70		9'000		7'962.50	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	6'106.25		1'500		6'661.00	
4631.00	Contribuziuns dil cantun		3'500.00		3'500		3'500.00
1621	Stab directiv communal	81'134.06	49'898.80	82'800	45'800	121'129.65	43'645.25
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	783.50		5'000		2'351.80	
3130.31	Mesiras da protecziun lavinas	19'181.85		22'000		21'817.05	
3130.32	Cuosts IMIS	15'386.41		15'000		18'229.35	
3130.33	Survigilonza Cuolm da Vi	10'586.35		22'000		14'240.10	
3132.00	Indemnisaziuns da cussegladers	6'463.25				38'775.25	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	4'537.70		5'000		5'213.85	
3810.00	Cuosts extraordinaris	7'833.00				5'306.25	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	16'362.00		13'800		15'196.00	
4631.00	Contribuziuns dil cantun		41'839.85		39'500		35'859.30
4634.00	Contribuziuns dallas interpresas publicas		8'058.95		6'300		7'785.95
2	SCOLAZIUN E FORMAZIUN	2'076'017.11	263'417.42	2'104'450	217'350	1'994'212.81	256'635.70
	Resultat netto		1'812'599.69		1'887'100		1'737'577.11
2110	Scoletta	125'063.75	23'561.35	127'900	22'000	120'560.37	16'971.10
3020.00	Pagas	104'014.15		106'000		99'826.75	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	8'281.95		8'200		8'096.50	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	5'759.29		5'200		5'659.87	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	1'183.30		1'200		1'049.60	
3090.00	Scolaziun e formaziun	1'342.90		1'800		760.10	
3104.00	Material da scola e da diever	3'840.21		4'000		4'076.10	
3104.01	Projects generals e da sport	641.95		1'000		1'091.45	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen	Quen da gudogn e sperdita		Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021
Conto		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi			500			
4260.00	Restituiziuns						361.70
4631.00	Contribuziuns dil cantun		23'561.35		22'000		16'609.40
2120	Scola primara	604'367.00	83'379.20	617'300	65'000	582'131.10	73'265.08
3020.00	Pagas	482'246.30		496'000		482'302.95	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	39'830.45		41'500		41'741.95	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	47'805.50		40'000		31'903.85	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	5'690.80		5'500		5'708.60	
3090.00	Scolaziun e formaziun	4'209.60		7'200		380.60	
3104.00	Material da scola e da diever	15'906.50		16'200		16'045.60	
3104.01	Projects generals e da sport	8'677.85		10'900		4'047.55	
4260.00	Restituiziuns		5'304.30				11'111.83
4631.00	Contribuziuns dil cantun		78'074.90		65'000		62'153.25
2130	Scola superiura	612'378.01	63'832.62	604'600	78'000	579'630.55	85'108.67
3020.00	Pagas	474'706.15		473'000		461'992.85	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	38'685.75		37'500		34'222.50	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	47'178.90		35'000		37'920.75	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	5'528.60		5'000		4'060.20	
3090.00	Scolaziun e formaziun	5'697.60		6'600		4'058.60	
3104.00	Material da scola e da diever	25'331.76		25'500		27'194.15	
3104.01	Projects generals e da sport	3'882.90		5'000		4'657.00	
3171.01	Viadis e camps da scola	11'366.35		16'500		4'629.50	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi			500		895.00	
4260.00	Restituiziuns		16'917.62		27'000		32'724.42
4631.00	Contribuziuns dil cantun		46'915.00		51'000		52'384.25
2170	Baghetgs da scola Sedrun	362'659.80	41'951.25	337'000	30'350	365'237.99	41'954.18
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	104'194.75		99'000		104'827.20	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	8'392.05		8'200		8'380.20	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	4'158.89		4'700		4'088.89	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	1'827.75		1'100		1'085.55	
3099.00	Divers cuosts da personal	1'489.60		1'500		1'462.95	
3101.00	Material da menaschi e da diever	4'536.10		6'000		4'904.10	
3110.01	Acquist mobillas, maschinas, utensils	23'844.91		15'600		11'851.74	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	19'051.20		20'000		19'090.30	
3120.11	Energia e scaldament	53'374.40		50'000		58'573.15	
3134.00	Assicuranzas da caussas	3'477.43		4'000		1'563.71	
3144.00	Manteniment baghetgs	43'198.47		38'000		60'226.20	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi			1'000			
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	23'900.00		23'900		23'900.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	10'214.25		3'000		4'284.00	
3920.02	Scuntrada interna – diever dall'infrastructura da sport	61'000.00		61'000		61'000.00	
4240.00	Taxas da diever e survetschs		2'605.00		2'000		1'866.25
4260.00	Restituiziuns						205.43
4470.00	Tscheins d'affittaziun		15'600.00		15'600		15'600.00
4910.00	Scuntrada interna survetschs		23'746.25		12'750		24'282.50
2180	Assistenza dil di	39'293.60	27'040.10	46'900	20'000	28'032.20	18'868.60
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	21'123.80		25'000		16'687.65	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	1'737.70		2'100		1'370.00	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	248.20		300		177.60	
3130.16	Structuras dil di - ulteriurs	16'183.90		19'500		9'796.95	
4260.00	Restituiziuns		21'644.00		20'000		14'914.00
4631.00	Contribuziuns dil cantun		5'396.10				3'954.60
2190	Direcziun ed administraziun da scola	153'566.25	18'337.50	160'800		148'513.71	17'493.52
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	8'189.00		10'000		9'960.00	
3020.00	Pagas	53'411.85		52'000		63'064.30	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	4'785.10		4'500		5'812.70	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	4'389.10		4'600		4'892.15	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	628.10		900		693.80	
3090.00	Scolaziun e formaziun	5'682.40		5'800		2'500.00	
3110.01	Acquist mobillas, maschinas, utensils	3'571.70		5'000		7'608.24	
3113.00	Acquists d'informatica	20'072.94		20'000		5'419.40	
3130.02	Taxas da telefon	2'103.33		4'000		2'367.03	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen		Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021
Conto	Quen da gudogn e sperdita	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Entradas
3150.01	Manteniment mobílias, maschinas, utensils	16'511.93		20'000		13'311.92
3153.00	Manteniment sistem d'EED	12'472.60		14'000		9'442.30
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	3'448.20		4'000		5'141.87
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	18'300.00		16'000		18'300.00
4260.00	Restituziuns					168.52
4631.00	Contribuziuns dil cantun		18'337.50			17'325.00
2192	Scola populara - ulteriur	110'997.05	5'315.40	131'400	2'000	106'483.69
3059.01	Assicuranza d'accidents per scolars e scolaras	718.90		1'000		766.30
3099.00	Divers cuosts da personal	7'222.50		5'000		6'414.49
3130.15	Transport da scolars	77'755.35		77'500		74'120.00
3130.17	Lavur sociala da scola	500.00		20'000		
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	1'509.90		1'000		910.00
3612.05	Scola da musica Surselva	16'440.40		20'000		17'697.90
3632.20	Ductrina e pastoraziun	3'000.00		3'000		3'000.00
3910.00	Scuntrada interna survetschs	3'850.00		3'900		3'575.00
4631.00	Contribuziuns dil cantun		5'315.40		2'000	2'974.55
2200	Scolaziun speciala	32'162.35		43'000		35'692.25
3612.01	Regiun Surselva	26'210.35		35'000		25'507.25
3612.15	Indemnisaziuns scolas specialas	5'952.00		8'000		10'185.00
2510	Scola gimnasiala	35'529.30		35'550		27'930.95
3611.06	Indemnisaziun progimnasi	14'550.00		14'550		7'000.00
3612.16	Scola claustrala	20'979.30		21'000		20'930.95
3	CULTURA, SPORT E TEMPS LIBER, BASELZIA	1'483'603.41	995'483.79	1'432'100	1'102'000	1'692'288.81
	Resultat netto		488'119.62		330'100	767'020.34
3110	Museum "La Truaisch"	224'348.17	20'557.62	66'700	15'000	533'570.83
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	4'222.00		4'000		5'550.00
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	9'742.00		16'000		7'729.00
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	107.80		1'200		83.90
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	50.40		100		42.55
3101.00	Material da menaschi e da diever	1'207.80		6'000		1'691.60
3102.00	Stampats, publicaziuns			3'000		553.95
3110.01	Acquist mobílias, maschinas, utensils	6'095.00		6'500		1'869.15
3119.03	Acquist objects d'exposiziun	1'195.60		5'000		1'506.30
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	706.35		1'000		705.35
3120.11	Energia e scaldament	2'235.20		3'500		2'669.30
3130.02	Taxas da telefon	1'047.01		1'000		1'285.41
3134.00	Assicuranzas da caussas	2'122.61		2'300		1'956.47
3144.00	Manteniment baghetgs	5'033.40		8'000		4'979.80
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	842.05		2'000		1'375.55
3511.00	Deposit els fonds dil capital agen	10'000.00				
3636.00	Contribuziuns allas organisaziuns privatas	3'099.70		5'000		
3893.00	Deposit ella prefinanziaziun dil capital agen	175'000.00				500'000.00
3910.00	Scuntrada interna survetschs	1'641.25		2'100		1'572.50
4240.02	Entradas museum		5'717.62		4'000	5'785.03
4250.00	Diversas entradas		10'340.00		2'500	569.55
4631.00	Contribuziuns dil cantun				4'000	4'000.00
4632.01	Contribuziun Regiun Surselva		4'500.00		4'500	4'500.00
3210	Bibliotecas	3'500.00		3'500		3'500.00
3614.04	Indemnisaziun biblioteca	3'500.00		3'500		3'500.00
3290	Cultura - ulteriur	168'265.25	7'685.00	146'600		143'271.25
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	174.45		6'000		5'236.90
3130.20	Occurrenz specialas	20'491.40		20'000		14'300.80
3149.01	Manteniment maletg dil vitg	11'806.75		15'000		18'168.05
3612.06	Museum regiunal	4'815.90		5'100		2'980.70
3634.06	Contribuziun "Academia Vivian"	11'101.90		7'000		9'113.00
3636.00	Contribuziuns allas organisaziuns privatas	6'545.90		11'000		
3636.01	Promoziun dalla cultura	39'474.95		34'000		23'662.80
3636.02	Contribuziuns ad uniuns	22'541.00		17'000		10'720.00
3910.00	Scuntrada interna survetschs	51'313.00		31'500		59'089.00
4250.00	Diversas entradas		7'685.00			7'950.00
3410	Halla plurivalenta Dulezi	219'757.99	119'836.55	225'600	140'450	196'007.47
						102'677.30

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	74'779.55		75'000		61'239.85	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	5'940.80		6'200		4'896.25	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	3'555.60		4'500		3'227.00	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	1'395.40		2'400		1'339.35	
3099.00	Divers cuosts da personal	669.90		1'500		2'484.84	
3110.01	Acquist mobílias, maschinas, utensils	14'174.25		25'000		3'387.40	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	5'508.45		7'000		5'503.30	
3120.11	Energia e scaldament	27'232.70		25'000		27'431.15	
3130.02	Taxas da telefon	747.55		800		715.60	
3134.00	Assicuranzas da caussas	2'296.72		3'000		767.26	
3144.00	Manteniment baghetgs	17'490.92		10'000		14'789.91	
3151.00	Manteniment da maschinas, urdeins e vehichels	6'279.25		7'000		8'735.01	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	348.90		2'000		225.55	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	50'800.00		50'800		50'800.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	8'538.00		5'400		10'465.00	
4240.00	Taxas da diever e survetschs		14'123.50		20'000		10'856.00
4260.00	Restituziuns		1'418.05		1'200		5'085.05
4910.00	Scuntrada interna survetschs		20'295.00		35'250		2'736.25
4920.02	Scuntrada interna – diever dall'infrastructura da sport		48'000.00		48'000		48'000.00
4990.10	Cudischaziun interna dil turissem		36'000.00		36'000		36'000.00
3411	Plazza da sport	28'374.60	28'796.96	51'700	28'000	25'528.78	27'103.02
3110.01	Acquist mobílias, maschinas, utensils					3'438.60	
3140.01	Manteniment plazza da sport	11'913.45		17'000		17'591.53	
3140.02	Manteniment patinera	8'992.95		6'000		807.65	
3151.00	Manteniment da maschinas, urdeins e vehichels	2'672.20		3'500			
3910.00	Scuntrada interna survetschs	4'796.00		25'200		3'691.00	
4240.00	Taxas da diever e survetschs		14'796.96		14'000		13'103.02
4920.02	Scuntrada interna – diever dall'infrastructura da sport		4'000.00		4'000		4'000.00
4990.10	Cudischaziun interna dil turissem		10'000.00		10'000		10'000.00
3412	Lag Claus Surrein	35'749.74	20'000.00	43'000	27'550	40'326.91	27'600.00
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	855.60		1'000		840.20	
3120.11	Energia e scaldament	1'730.65		2'000		1'710.00	
3140.05	Manteniment dil Lag da Claus	12'908.65		2'000		3'284.55	
3144.00	Manteniment baghetgs	586.67		12'000		19'727.38	
3150.01	Manteniment mobílias, maschinas, utensils	619.17		10'000		6'265.78	
3160.00	Tscheins d'affittaziun	5'000.00		5'000		5'000.00	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi			1'000			
3910.00	Scuntrada interna survetschs	14'049.00		10'000		3'499.00	
4480.01	Tscheins d'affittaziun				7'550		7'600.00
4990.10	Cudischaziun interna dil turissem		20'000.00		20'000		20'000.00
3413	Bogn Sedrun	798'607.66	798'607.66	891'000	891'000	745'083.57	745'083.57
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	2'712.60		5'000		3'436.10	
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	365'820.25		360'000		348'738.10	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	27'706.60		29'000		27'330.70	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	21'476.50		20'000		18'884.06	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	4'016.55		4'000		3'586.65	
3099.00	Divers cuosts da personal	3'375.53		5'000		4'795.45	
3100.00	Material da biro	425.35		2'000		908.45	
3103.00	Litteratura, gasettas	1'854.39		2'000		697.15	
3109.00	Ulteriurs cuosts da material e rauba	21'853.15		32'000		12'823.45	
3109.10	Ulteriurs cuosts da material e rauba kiosk/ustria	4'600.05		6'000		3'195.15	
3110.01	Acquist mobílias, maschinas, utensils			1'500		317.90	
3113.00	Acquists d'informatica			2'500		299.00	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	15'773.10		18'000		16'090.90	
3120.11	Energia e scaldament	182'585.15		150'000		139'308.40	
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	62'915.60		85'000		63'230.95	
3130.02	Taxas da telefon	3'241.65		3'500		3'535.54	
3130.03	Spesas da banca e schec postal	3'257.26		2'500		1'757.35	
3130.18	Stampats, publicaziuns	17'068.50		25'000		11'253.85	
3134.00	Assicuranzas da caussas	8'443.52		10'000		6'971.90	
3144.00	Manteniment baghetgs	7'734.37		39'000		10'302.64	
3144.40	Manteniment kiosk	385.55		1'000		161.55	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3150.01	Manteniment mobílias, maschinas, utensils	36'092.94		72'000		57'888.59	
3153.00	Manteniment sistem d'EED	2'081.80		6'000		3'375.49	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi			1'000			
3635.00	Contribuziuns ad interpresas privatas	1'169.25		2'500		1'169.25	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	4'018.00		6'500		5'025.00	
4240.20	Entradas bogn da divertiment		167'760.05		170'000		98'278.32
4240.21	Entradas wellness		177'129.16		190'000		96'508.49
4250.00	Diversas entradas		27'121.67		35'000		9'713.35
4250.10	Diversas entradas kiosc/ustria		7'717.04		10'000		5'687.16
4260.00	Restituziuns		9'782.85				22'071.22
4920.02	Scuntrada interna – diever dall'infrastructura da sport		9'000.00		9'000		9'000.00
4990.10	Cudischaziun interna dil turissem		400'096.89		477'000		503'825.03
3500	Baselgias e capluttas	5'000.00		4'000		5'000.00	
3144.30	Manteniment clutger	5'000.00		4'000		5'000.00	
4	SANADAD	602'884.00	24'050.30	526'000	34'000	606'824.20	27'160.80
	Resultat netto		578'833.70		492'000		579'663.40
4110	Spitals	161'792.30		169'000		174'587.60	
3611.07	Indemnisaziuns dils spitals ordeifer la regiun	111'812.00		120'000		123'535.00	
3612.01	Regiun Surselva	49'980.30		49'000		51'052.60	
4120	Tgira d'attempai	378'260.55		288'000		359'515.40	
3612.07	Cumpart cuosts da tgira	373'576.50		280'000		354'755.20	
3612.20	Sana Surselva	4'684.05		8'000		4'760.20	
4210	Tgira ambulanta	33'793.90		30'000		40'957.25	
3612.08	Spitex Cadi	33'793.90		30'000		40'957.25	
4330	Survetsch da sanadad en scola	29'037.25	24'050.30	39'000	34'000	31'763.95	27'160.80
3136.00	Miedi da scola	2'294.00		2'000		1'050.00	
3136.01	Dentist da scola	25'945.20		35'000		29'079.80	
3637.00	Contribuziuns per privats	798.05		2'000		1'634.15	
4260.00	Restituziuns		24'050.30		34'000		27'160.80
5	OVRAS SOCIALAS	238'065.70	62'014.51	416'000	20'500	327'835.44	176'220.75
	Resultat netto		176'051.19		395'500		151'614.69
5340	Habitaziuns d'attempai (senza tgira)	81'567.91		120'000		121'651.89	
3634.00	Contribuziun ad interpresas publicas	81'567.91		120'000		121'651.89	
5440	Protecziun da giuventetgna - general	25'185.40	10'233.75	20'000	10'000	20'467.50	10'233.75
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	2'102.45					
3632.09	Contribuziun lavur da giuventetgna Cadi	23'082.95		20'000		20'467.50	
4632.03	Contribuziun pleiv catolica		10'233.75		10'000		10'233.75
5451	Tgira d'affons e canortas	14'051.44		9'500	500	3'952.00	538.35
3611.00	Indemnisaziuns al cantun	9'421.75		8'000		3'900.00	
3611.20	Pro Juventute	52.00		500		52.00	
3635.00	Contribuziuns ad interpresas privatas	4'577.69		1'000			
4260.00	Restituziuns				500		538.35
5720	Susteniments legals	13'444.45	51'780.76	155'000	10'000	83'705.85	165'448.65
3637.00	Contribuziuns per privats	12'692.55		150'000		81'851.85	
3637.01	Prefinanziazium d'aliments	751.90		5'000		1'854.00	
4260.00	Restituziuns		58'769.00		10'000		165'448.65
4631.00	Contribuziuns dil cantun		-6'988.24				
5790	Susteniments - divers	103'816.50		111'500		98'058.20	
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	3'499.80		3'000		1'502.05	
3611.00	Indemnisaziuns al cantun	314.25		5'000		1'368.75	
3612.09	Survetsch social Regiun Surselva	32'447.35		36'000		28'400.00	
3612.10	Curatella professiunala Surselva	56'833.60		57'000		56'037.25	
3631.10	Contribuziun mesiras d'integrasiun	2'138.60		2'500		1'478.05	
3636.00	Contribuziuns allas organizaziuns privatas	8'582.90		8'000		9'272.10	
6	TRAFFIC	1'015'969.52	141'947.50	1'038'500	149'500	1'243'678.23	189'051.35

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021		
Conto	Quen da gudogn e sperdita	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
	Resultat netto		874'022.02		889'000		1'054'626.88
6150	Vias communalas	954'247.22	113'482.50	995'500	124'500	1'201'311.63	165'582.50
3101.00	Material da menaschi e da diever	11'560.70		7'000		1'502.15	
3111.00	Acquist mobillas, maschinas, vehichels	3'351.10		5'000			
3120.06	Energia d'illuminaziun publica	19'964.95		8'000		7'940.85	
3141.00	Manteniment vias e plazzas	329'502.21		352'000		394'918.95	
3141.03	Schubergiar vias	20'592.25		25'000		9'128.60	
3141.10	Dismessa da neiv	139'056.36		210'000		225'735.48	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	715.65		2'000		851.05	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	119'900.00		120'000		54'000.00	
3810.00	Cuosts extraordinaris					182'774.55	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	155'970.00		121'500		106'738.00	
3910.01	Scuntrada interna dismessa da neiv	153'634.00		145'000		217'722.00	
4210.01	Taxas e lubientschas		5'803.40		8'000		6'129.00
4240.00	Taxas da diever e survetschs		1'029.00		1'500		917.00
4240.03	Taxas da parcar		51'206.00		50'000		54'559.00
4240.04	Taxas uras da parcar		15'544.10		35'000		12'977.50
4260.00	Restituziuns		14'900.00		30'000		
4861.00	Entradas extraordinarias malauras		25'000.00				91'000.00
6220	Traffic regional	61'722.30	28'465.00	43'000	25'000	42'366.60	23'468.85
3130.00	Survetschs da tiarzas persunas	33'222.30		15'000		14'366.60	
3199.01	Cumpra cartas dil di SBB	28'000.00		28'000		28'000.00	
3612.01	Regiun Surselva	500.00					
4240.05	Vendita cartas dil di SBB		28'465.00		25'000		21'180.00
4260.00	Restituziuns						2'288.85
7	AMBIENT E PLANISAZIUN DIL TERRITORI	1'409'556.73	1'181'724.29	1'468'200	1'054'300	1'836'956.49	1'349'307.47
	Resultat netto		227'832.44		413'900		487'649.02
7100	Provediment d'aua			5'000		3'993.75	
3130.00	Survetschs da tiarzas persunas			5'000		3'993.75	
7201	Dismessa e purificaziun dall'aua (menaschi communal)	605'922.32	605'922.32	627'700	627'700	598'260.29	598'260.29
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	97'791.80		95'000		93'806.80	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	8'030.30		7'800		7'703.00	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	7'262.77		7'600		7'009.18	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	1'874.20		2'200		2'083.25	
3099.00	Divers cuosts da personal	476.52		2'000		471.71	
3101.00	Material da menaschi e da diever	42'172.50		45'000		38'315.92	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	3'553.20		3'200		3'577.20	
3120.11	Energia e scaldament	41'041.06		40'000		41'897.64	
3130.02	Taxas da telefon	2'102.72		2'000		2'412.74	
3130.12	Dismessa da gliet	34'509.09		40'000		32'436.17	
3134.00	Assicuranzas da caussas	5'666.33		6'000		4'240.24	
3137.00	Taglias e taxas	11'467.00		11'000		11'259.00	
3143.02	Manteniment dalla canalisaziun	99'238.63		200'000		139'735.62	
3144.17	Manteniment dalla serenera	151'136.81		115'000		130'760.41	
3151.00	Manteniment da maschinas, urdeins e vehichels	5'514.23		6'000		5'689.63	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	5'837.83		4'000		16'130.61	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	10'900.00		20'900		10'900.00	
3510.00	Deposit finanziaziun speciala	50'249.33				23'650.17	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	27'098.00		20'000		26'181.00	
4240.07	Taxas da diever canalisaziun		605'922.32		595'000		598'052.32
4260.00	Restituziuns						207.97
4510.00	Prelevaziun ord finanziaziun speciala				32'000		
4940.00	Tscheins calculatorics				700		
7300	Economisaziun dil rumien (general)	21'426.40		23'000		23'028.65	
3101.00	Material da menaschi e da diever	2'508.20		4'000		2'543.65	
3612.30	Dismessa da cadavers	3'122.20		4'000		3'126.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	15'796.00		15'000		17'359.00	
7301	Economisaziun dil rumien (menaschi communal)	325'024.72	325'024.72	334'100	334'100	345'100.63	345'100.63
3101.00	Material da menaschi e da diever	6'785.08		4'000		6'130.32	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	110.37		100		87.69	
3130.09	Dismessa da rauba blocconta e rumien special	16'984.67		23'000		30'567.34	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3130.14	Cuosts da transports	46'982.46		45'000		55'687.90	
3140.07	Manteniment deponias	5'668.09		15'000		775.24	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	38'306.40		38'300		38'300.00	
3612.11	Taxas fundamentalas Regiun Surselva	178'758.40		170'000		175'297.49	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	31'216.00		38'500		38'209.00	
3940.00	Tscheins calculatorics	213.25		200		45.65	
4240.10	Taxas fundamentalas Regiun Surselva		183'358.09		180'000		176'814.54
4240.11	Taxas fundamentalas vischnaunca		69'328.29		90'000		67'210.18
4309.00	Ulteriur recav da menaschi		32'073.06		28'000		33'529.71
4510.00	Prelevaziun ord finanziaziun speciala		10'352.88		6'100		37'739.16
4612.01	Indemnisaziuns Regiun Surselva		29'912.40		30'000		29'807.04
7410	Rempars da lavinas e per la protecziun d'auas	336'310.99	243'277.25	351'800	70'000	772'035.62	380'053.55
3140.11	Manteniment ovras da protecziun	12'174.57		50'000		192'200.72	
3142.00	Manteniment rempars da flums e torrents	262'178.42		300'000		1'033.90	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	1'800.00		1'800		1'800.00	
3810.00	Cuosts extraordinaris					501'786.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	60'158.00				75'215.00	
4260.00	Restituziuns				20'000		
4631.00	Contribuziuns dil cantun		145'849.10		40'000		91'028.10
4635.00	Contribuziuns dallas interpresas privatas		27'428.15		10'000		10'079.05
4861.00	Entradas extraordinarias malauras		70'000.00				278'946.40
7710	Santeri e sepulturas	22'601.70	7'500.00	18'600	7'500	38'878.60	10'740.00
3140.03	Manteniment santeri	12'820.70		9'000		26'366.60	
3632.21	Contribuziun pleiv	1'500.00		2'100		1'500.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	8'281.00		7'500		11'012.00	
4240.12	Taxas da satrar		7'500.00		7'500		10'740.00
7900	Planisaziun dil territori	98'270.60		108'000	15'000	55'658.95	15'153.00
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads			5'000			
3132.12	Planisaziun locala	81'956.30		90'000		40'199.45	
3132.13	Svilup dil territori			5'000		1'167.45	
3612.01	Regiun Surselva	6'314.30		6'000		6'292.05	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	10'000.00		2'000		8'000.00	
4611.00	Indemnisaziuns dil cantun				15'000		15'153.00
8	ECONOMIA PUBLICA	4'965'731.83	4'249'647.04	4'642'600	3'680'000	6'062'489.08	4'281'516.69
	Resultat netto		716'084.79		962'600		1'780'972.39
8110	Agricultura	186'138.04	69'208.65	189'800	78'500	130'259.54	84'020.35
3140.10	Manteniment alps/pastiras	62'056.20		99'800		77'496.82	
3144.10	Manteniment baghetgs d'alp	104'528.74		78'000		36'281.32	
3149.00	Manteniment ulteriurs objects	2'914.15		2'000		8'625.95	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	2'869.10		1'000		773.60	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias			2'500			
3611.00	Indemnisaziuns al cantun	293.85		500		293.85	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	13'476.00		6'000		6'788.00	
4240.09	Taxas d'alps e pastiras		11'265.00		10'000		9'000.00
4260.00	Restituziuns						1'020.60
4470.00	Tscheins d'affittaziun		26'757.95		26'000		26'759.95
4611.04	Contribuziuns d'alpegiaziun		31'185.70		41'000		47'239.80
4631.00	Contribuziuns dil cantun				1'500		
8200	Forestalesser	1'252'799.03	1'101'193.45	962'800	721'000	1'480'677.13	1'034'930.27
3130.00	Survetschs da tiarzas personas	32'071.20		20'000		28'728.30	
3130.14	Cuosts da transports	99'108.95		100'000		93'751.90	
3140.20	Manteniment dils plazzals per deponer lenna	2'294.23		2'200		1'200.00	
3141.01	Manteniment vias d'ual	174'532.56		233'000		238'008.09	
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	27'177.53		15'000		35'848.99	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias			3'600			
3634.00	Contribuziun ad interpresas publicas	2'500.00		4'000		3'079.00	
3810.00	Cuosts extraordinaris	455'399.56		235'000		641'986.85	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	375'990.00		350'000		328'648.00	
3910.07	Scuntrada interna manteniment vias d'ual	46'380.00				55'275.00	
3910.08	Scuntrada interna donns da malaura vias d'ual	37'345.00				54'151.00	
4250.04	Vendita da lenna		90'044.65		75'000		79'769.02
4250.05	Vendita lenna da brisich		53'410.75		45'000		60'321.25

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
4250.06	Vendita stialas da lenna		13'897.55		13'000		14'233.10
4611.00	Indemnisaziuns dil cantun		179'762.00		308'000		71'550.00
4631.00	Contribuziuns dil cantun		315'319.00		280'000		366'552.00
4634.00	Contribuziuns dallas interpresas publicas		8'759.50				8'504.90
4861.00	Entradas extraordinarias malauras		440'000.00				434'000.00
8290	Menaschi tecnic	1'314'777.70	1'399'777.82	1'224'000	1'195'500	1'282'646.64	1'387'898.79
3010.00	Pagas dil personal d'administraziun e menaschi	787'069.75		785'000		731'802.60	
3049.00	Ulteriurs supplements	28'740.15		23'000		23'475.75	
3050.00	Contribuziuns AVS/AI/UCG/AD	63'132.20		64'000		59'034.50	
3052.00	Contribuziuns cassa da pensiun	45'874.71		50'000		37'513.62	
3053.00	Contribuziuns assicuranza d'accident e malsogna	21'674.60		26'000		21'746.95	
3099.00	Divers cuosts da personal	12'562.64		3'500		11'066.57	
3100.00	Material da biro	3'903.20		3'000		5'194.93	
3109.00	Ulteriurs cuosts da material e rauba	17'112.20		17'000		19'560.55	
3111.00	Acquist mobílias, maschinas, vehichels	15'911.09		15'000		84'838.65	
3120.01	Taxas d'aua, canalisaziun e rumien	2'928.25		3'000		2'873.55	
3120.11	Energia e scaldament	5'953.45		7'000		6'035.55	
3130.02	Taxas da telefon	1'872.98		3'000		2'231.77	
3134.00	Assicuranzas da caussas	21'428.83		22'000		20'833.96	
3144.00	Manteniment baghetgs	14'933.54		9'000		6'047.55	
3149.01	Manteniment maletg dil vitg	418.00					
3151.00	Manteniment da maschinas, urdeins e vehichels	134'642.56		95'000		118'883.98	
3170.01		45.00					
3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi	29'115.80		25'000		56'814.91	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	96'500.00		67'500		67'500.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	10'958.75		6'000		7'191.25	
4240.01	Lavurs per tiarzas personas		119'147.57		110'000		144'050.08
4260.00	Restituziuns		9'817.05				11'780.57
4309.00	Ulteriur recav da menaschi		18'678.15		15'000		21'434.30
4310.00	Atgnas prestaziuns per projects		79'099.50		120'000		67'278.82
4501.00	Prelevaziun ord fonds dil capital jester		12'274.95		40'000		5'927.60
4610.00	Indemnisaziuns dalla Confederaziun Svizra		1'403.80		1'500		1'911.10
4610.01	Indemnisaziun manteniment Via Maighels		-484.65				7'057.27
4611.00	Indemnisaziuns dil cantun		8'034.45		6'000		8'092.05
4910.00	Scuntrada interna survetschs		103'253.00		96'500		91'041.00
4910.01	Scuntrada interna manteniment vias		147'989.00		110'000		101'212.00
4910.02	Scuntrada interna manteniment infrastruttura turistica		214'648.00		192'500		183'230.00
4910.03	Scuntrada interna digl uffeci forestal		459'715.00		350'000		438'074.00
4910.04	Scuntrada interna - manteniment santeri		8'281.00		7'500		11'012.00
4910.05	Scuntrada interna - manteniment indrezs da sport		3'966.00		1'500		2'861.00
4910.06	Scuntrada interna - dismessa da neiv		153'634.00		145'000		217'722.00
4910.07	Scuntrada interna - halla plurivalenta		163.00				
4910.08	Scuntrada interna - manteniment ovras da protecziun		60'158.00				75'215.00
8400	Turissem	2'023'943.60	1'553'569.16	2'107'000	1'440'000	2'838'784.87	1'538'060.56
3131.00	Planisaziuns e projectaziuns da tiarzas personas					18'967.55	
3140.30	Manteniment loipa	36'848.75		20'000		27'749.93	
3149.30	Manteniment infrastruttura turistica	86'925.45		102'000		135'245.40	
3161.00	Tscheins d'affittaziun, cuosts d'utilisaziun	50'326.00		51'000		53'655.85	
3300.00	Amortisaziuns ordinarias	16'800.00		17'500		4'300.00	
3511.00	Deposit els fonds dil capital agen	13'029.35		60'000		68'603.15	
3635.30	Contribuziun "Sedrun Mustér Turissem"	1'000'000.00		1'000'000		925'000.00	
3635.31	Taxas da turissem vischnaunca	55'290.61		57'000		56'203.73	
3635.32	Contribuziuns per purschidas turisticas	8'299.65				39'420.30	
3635.33	Contribuziun bus local	74'486.15		75'000		78'466.66	
3635.35	Contribuziun Pro Lucmagn	9'598.65		12'000		10'946.10	
3636.30	Occurrenzas turisticas	32'857.10				17'835.62	
3810.00	Cuosts extraordinaris					3'964.55	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen Conto	Quen da gudogn e sperdita	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3893.00	Deposit ella prefinanziaziun dil capital agen					700'000.00	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	173'385.00		173'500		128'601.00	
3990.10	Scuntrada interna turissem	466'096.89		539'000		569'825.03	
4035.01	Taxas da hosps		1'104'400.78		1'050'000		1'101'678.70
4035.02	Taxas da turissem		288'579.18		290'000		292'123.04
4240.00	Taxas da diever e survetschs		96'505.35		50'000		64'523.57
4250.03	Vendita da cartas da viandar Sedrun Mustér						1'698.50
4260.00	Restituziuns		64'083.85		50'000		78'036.75
8500	Industria e commerci	97'661.50	26'058.65	79'000		246'977.78	137'206.30
3130.21	Promozioni dil liug e marketing	45'996.60		10'000		31'923.80	
3511.00	Deposit els fonds dil capital agen	13'029.30		60'000		68'603.15	
3612.01	Regiun Surselva	10'698.95		9'000		9'244.53	
3635.00	Contribuziuns ad interpresas privatas	26'058.65				137'206.30	
3635.03	Contribuziun tenor reglament lescha d'energia	1'878.00					
4511.00	Prelevaziun ord fonds dil capital agen		26'058.65				137'206.30
8712	Ovra electrica	90'411.96	99'839.31	80'000	245'000	83'143.12	99'400.42
3109.01	Cumpra energia da concessiun ORA	90'411.96		80'000		83'143.12	
4250.01	Recav ord l'energia da concessiun e participaziun				150'000		
4250.02	Concessiun per traversar cun conducts		99'839.31		95'000		99'400.42
9	FINANZAS E TAGLIAS	2'419'717.29	8'369'879.90	361'350	7'331'080	798'740.93	8'483'793.87
	Resultat netto	5'950'162.61		6'969'730		7'685'052.94	
9100	Taglias communalas	46'461.75	2'864'595.50	50'000	2'460'000	44'332.05	2'926'821.65
3181.00	Sperditas effectivas ord pretensiuns	4'162.90		10'000		6'881.10	
3611.09	Indemnisaziun cantun per incasso da taglia	42'298.85		40'000		37'450.95	
4000.00	Taglia sin entrada		1'840'603.40		1'700'000		1'951'967.00
4001.00	Taglia sin facultad		475'843.00		360'000		448'150.00
4002.00	Taglia alla fontauna		188'457.85		100'000		168'406.15
4010.00	Taglia da persunas giuridicas		359'691.25		300'000		358'298.50
9101	Taglias specialas		2'315'413.80		1'167'500		1'748'178.15
4021.00	Taglia sin schischom		1'085'098.50		850'000		909'693.50
4022.00	Taglia sin gudogn da schischom		672'860.90		100'000		138'667.45
4023.00	Taglia sin scumiada da maun		547'528.40		200'000		649'569.80
4024.00	Taglia sin donaziuns ed iertas		1'926.00		10'000		42'059.90
4033.00	Taglia da tgauns		8'000.00		7'500		8'187.50
9300	Ulivaziun da finanzas e grevezias		6'146.00		10'400		10'460.00
4621.50	Contribuziun dall'ulivaziun da finanzas		1'111.00		1'600		1'637.00
4621.51	Ulivaziun dallas grevezias dallas muntognas		5'035.00		8'800		8'823.00
9500	Recav da participaziuns	16'355.05	400'309.47	19'000	490'000	15'087.25	501'972.72
3000.01	Indemnisaziuns dallas autoritads	2'000.00		2'000		2'000.00	
3130.00	Survetschs da tiarzas persunas	1'728.60		2'000		1'728.60	
3630.02	Franc per la cuntrada	12'626.45		15'000		11'358.65	
4120.01	Concessiuns e patentas		162'996.27		240'000		199'862.72
4120.06	RWM Schweiz SA						52'110.00
4120.07	Concessiun d'aua sutterrana e d'aua ord il cuolm (SBB)		237'313.20		250'000		250'000.00
9505	Recav da participaziuns ord las concessiuns dil dretg d'aua		2'449'995.83		2'905'000		2'979'051.65
4120.02	Tscheins d'aua ORA		661'643.50		1'300'000		1'546'336.10
4120.03	Cumpart gudogn brutto handletg d'energia da concessiun e partizipaziun energia alpina		389'991.73		450'000		159'241.30
4120.04	Cumpart gudogn energia alpina		1'060'000.00		800'000		1'000'000.00
4120.05	Dretg per l'utilisaziun dall'aua		121'499.80		145'000		138'277.25
4120.08	Dretg per l'utilisaziun per funs e terren		216'860.80		210'000		135'197.00
9610	Recav da facultad e tscheins	80'971.70	51'898.90	61'350	53'180	78'910.46	50'330.75
3400.00	Tscheins dil deivet current	11.30		2'000			
3406.00	Tscheins dils emprests	76'200.00		55'600		76'200.00	

Quen da gudogn e sperdita

1.1.2022 - 31.12.2022

Quen		Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
Conto	Quen da gudogn e sperdita	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
3420.00	Procuraziun ed administraziun dil capital	4'760.40		3'000		2'710.46	
3940.00	Tscheins calculatorics			750			
4400.00	Tscheins dils mieds liquids		25.00				102.90
4401.00	Tscheins da retard		3'781.65		3'000		1'688.20
4407.00	Tscheins - investiziuns finanzialas (liunga vesta)		31'875.00		35'000		33'750.00
4451.00	Entradas ord participaziuns finanzialas		16'004.00		15'000		14'744.00
4940.00	Tscheins calculatorics		213.25		180		45.65
9630	Immobilias dalla facultad finanziaria	263'023.99	281'520.40	231'000	245'000	150'461.51	266'978.95
3430.00	Manteniment dils baghetgs	128'196.51		113'000		32'311.50	
3439.90	Ulteriurs cuosts dils baghetgs	92'572.48		70'000		75'940.01	
3910.00	Scuntrada interna survetschs	42'255.00		48'000		42'210.00	
4401.00	Tscheins da retard		198.20				
4430.07	Tscheins d'affittaziun		181'523.00		160'000		171'966.65
4430.08	Tscheins pil dretg da baghegiar		62'673.20		55'000		62'529.60
4439.00	Ulteriuras entradas d'immobilias		18'906.00		30'000		31'132.25
4439.90	vendita terren		18'220.00				1'350.45
9990	Finiziun dil quen	2'012'904.80				509'949.66	
9000.00	Surpli entradas	2'012'904.80				509'949.66	

Quen d'investizium

Quen

1.1.2022 - 31.12.2022

Conto	Quen d'investizium	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
1	Quen d'investizium resultat netto	2'888'489.13	517'974.74 2'370'514.39	5'494'200	280'400 5'213'800	2'366'145.77	501'270.87 1'864'874.90
2	SCOLAZIUN E FORMAZIUN resultat netto					21'948.41	21'948.41
2190	Direcziun ed administraziun da scola					21'948.41	
5060.01	Amplificaziun EED					21'948.41	
3	CULTURA, SPORT E TEMPS LIBER, BASELGIA resultat netto	202'154.80	202'154.80	400'000	400'000	62'809.80	62'809.80
3413	Bogn Sedrun	202'154.80		400'000		62'809.80	
5040.03	Preproject sanaziun Bogn Sedrun					62'809.80	
5040.05	Sanaziun Bogn Sedrun	202'154.80		400'000			
6	TRAFFIC resultat netto	1'516'904.80	44'231.40 1'472'673.40	2'959'580	85'000 2'874'580	1'329'601.10	1'329'601.10
6150	Vias communalas	1'516'904.80	44'231.40	2'959'580	85'000	1'329'601.10	
5010.01	Via Dentervitgs	518'101.00		1'047'580		11'705.00	
5010.06	Via d'access e parcadis halla plurivalenta					168'698.95	
5010.09	Sanaziun via dalla Staziun	498'108.70		250'000		875'834.50	
5010.11	Passapei a Tschamut			370'000			
5010.16	Sanaziun Via Cavorgia	384'118.70		1'164'000			
5010.17	Via d'access zona da mistregn	28'200.00		25'000		49'800.00	
5010.18	Sanaziun senda enviers musuem La Truaisch	85'618.65					
5030.02	Parcadi ed ambient Dulezi					75'632.15	
5030.03	Parcadis sin territori communal					143'011.30	
5030.07	Plazza sut Tgèsa Alva	2'757.75		103'000		4'919.20	
6110.01	Restituziuns da tiazas persunas per vias		44'231.40		85'000		
7	AMBIENT E PLANISAZIUN DIL TERRITORI resultat netto	283'941.54	393'610.44	586'620	195'400	369'783.41	364'514.42 5'268.99
7201	Dismessa e purificaziun dall'aua (menaschi communal)	196'613.84	352'142.39	421'620	70'000	99'318.98	183'792.57
5032.01	Sanaziun Via Dentervitgs - canalisaziun	131'254.52		188'420			
5032.04	Via dalla Staziun - canalisaziun	37'759.32				99'318.98	
5032.05	Sanaziun Via Cavorgia - canalisaziun			48'200			
5032.06	Passapei a Tschamut - canalisaziun			85'000			
5092.01	Sanaziun indrez d'electrotecnica serenera	27'600.00		100'000			
6370.01	Taxas da colligiazium		352'142.39		70'000		183'792.57
7301	Economisaziun dil rumien (menaschi communal)			15'000		180'670.09	
5033.02	Plazzas da rumians communalas			15'000		180'670.09	
7410	Rempars da lavinas e per la protecziun d'auas	87'327.70	41'468.05	150'000	125'400	89'794.34	180'721.85 1'228.35
5030.04	Project Scharinas	87'327.70		150'000		89'794.34	
6310.03	Contribuziun dil cantun project da protecziun		359.20				1'228.35
6310.04	Contribuziun dil cantun project Scharinas		38'235.45		120'600		169'666.85

Quen d'investiziun

Quen		1.1.2022 - 31.12.2022					
Conto	Quen d'investiziun	Quen 2022		Preventiv 2022		Quen 2021	
		Expensas	Entradas	Expensas	Entradas	Expensas	Entradas
6350.04	Contribuziun project Scharinas		2'873.40		4'800		9'826.65
8	ECONOMIA PUBLICA	885'487.99	80'132.90	1'548'000		582'003.05	136'756.45
	resultat netto		805'355.09		1'548'000		445'246.60
8110	Agricoltura	23'270.75		170'000			
5030.01	Alp Val Giuv - puschinera e plaz	23'270.75		170'000			
8200	Forestalesser	122'488.25	80'132.90			152'257.45	136'756.45
5010.01	Via da maschina dil Tgom (Sut Seivs-Foppa)	122'488.25				152'257.45	
6310.01	Contribuziun dil cantun		80'132.90				136'756.45
8290	Menaschi tecnic	231'744.70		230'000			
5060.01	Maschina stradala	231'744.70		230'000			
8400	Turisse	507'984.29		1'148'000		429'745.60	
5010.00	Senda "sur vitg"	105'340.45		300'000		325.00	
5010.02	Punt Salins e parcadis	188'528.99		417'000		175'198.60	
5010.03	Sendas da bike	81'433.45				254'222.00	
5010.04	Ruta da bike - Pass Alpsu-Tschamut	132'681.40		131'000			
5040.04	Casa da giugs			300'000			

Quen dalla circulaziun dils mieds finansials 2022

Activitad operativa (calculaziun indirecta)		conto	Summa en frs.		
Resultat dil quen da gudogn e sperdita (sperdita -, gudogn +)	quen da gudogn e sperdita	9000, 9001	2'012'904.80		
+ Amortisaziuns facultad administrativa		33x	379'006.40		
+ Rectificaziuns negativas dalla valur (svaletaziuns) investiziuns finansialas FF (gruppas 102, 107, 108)		344x			
+ Deposit en fonds e finanziaziuns specialas (SF)		35	86'307.98		
+ Rectificaziun dalla valur emprests facultad administrativa		364			
+ Rectificaziun dalla valur participaziuns facultad administrativa		365			
+ Amortisaziuns contribuziuns per investiziuns facultad administrativa		366			
+ Amortisaziuns supplementaras - facultad administrativa		383			
+ Amortisaziuns supplementaras - emprests, participaziuns, contribuziuns d'investiziun		387			
+ Amortisaziun - deficit da bilanza		388			
+ Deposits egl agen capital (prefinanziaziuns)		389	175'000.00		
- Rectificaziuns positivs dalla valur investiziuns finansialas FF (gruppas 102, 107, 108)		444x			
- Revaletaziun facultad administrativa		4490			
- Prelevaziuns ord fonds e finanziaziuns specialas		45	-48'686.48		
- Sligiamet dallas amortisaziuns supplementaras		483, 487			
- Prelevaziuns ord igl agen capital (prefinanziaziuns)		489			
- Augment / Reducziun cartas da debit e credit		1004			
- Augment / + Reducziun ulteriurs mieds liquids		1009			
- Augment / + Reducziun pretensiuns		101	870'610.57		
- Augment / + Reducziun cudischaziuns transitorias activas quen da gudogn e sperdita		1040			
- Augment / + Reducziun provisiuns e lavurs entschevidas	106	13'270.00			
- Augment/ + Reducziun pretensiuns viers FS e fonds el capital jester	109				
+ Augment / - Reducziun obligaziuns currentas	200	-763'969.71			
+ Augment / - Reducziun cudischaziuns transitorias passivas quen da gudogn e sperdita	2040	-127'502.45			
+ Augment / - Reducziun retenziuns a cuort termin	205				
+ Augment / - Reducziun retenziuns a liung termin	208				
Circulaziun dils mieds finansials (cashflow) ord l'activitad operativa			2'596'941.11		
Activitad d'investiziun ella facultad administrativa		conto	Summa en frs.		
- Expensas d'investiziun facultad administrativa	QI	50 - 58	-2'888'489.13		
+ Entradas d'investiziun facultad administrativa		60 - 68	517'974.74		
- Augment / + Reducziun cudischaziuns transitorias activas quen d'investiziun	bilanza	1046			
+ Augment / - Reducziun cudischaziuns transitorias passivas quen d'investiziun		2046			
Circulaziun dils mieds finansials (cashflow) ord l'activitad d'investiziun ella facultad administrativa			-2'370'514.39		
Activitad d'investiziun ella facultad finanziaria		conto	Summa en frs.		
+ Rectificaziuns negativas dalla valur investiziuns finansialas FF (gruppas 102, 107, 108)	GCS	344x			
- Rectificaziuns positivs dalla valur investiziuns finansialas FF (gruppas 102, 107, 108)		444x			
- Augment / + Reducziun investiziuns finansialas a cuort termin FF	bilanza	102			
- Augment / + Reducziun investiziuns finansialas a liung termin FF		107	143'000.00		
- Augment / + Reducziun investiziun materialas a liung termin FF		108	-391'506.25		
Circulaziun dils mieds finansials (cashflow) ord l'activitad d'investiziun ella facultad finanziaria			-248'506.25		
Circulaziun dils mieds finansials (cashflow) ord l'activitad d'investiziun FA e FF			-2'619'020.64		
Activitad da finanziaziun		conto	Summa en frs.		
+ Augment / - Reducziun - obligaziuns finansialas a cuort termin	bilanza	201			
+ Augment / - Reducziun - obligaziuns finansialas a liung termin		206	0.00		
Circulaziun dils mieds finansials (cashflow) ord l'activitad da finanziaziun			0.00		
Total circulaziun dils mieds finansials (cashflow) = midada mieds liquids			-22'079.53		
Mieds liquids	stan 01-01-2021	stan 31-12-2021	conto	Midada	
Cassa	9'131.70	10'192.55	bilanza	1000	2'581.00
Posta	47'954.46	66'150.51		1001	26'247.93
Banca	5'907'186.84	6'963'812.62		1002	-50'908.46
Investiziuns a cuort termin sin la fiera monetara				1003	0.00
Total (midada mieds liquids)					-22'079.53

Bilanza

1.1.2022 - 31.12.2022

Conto	Bilanza	01.01.2022	31.12.2022	Augment	Sminuaziun
	ACTIVAS	30'751'225.22	32'437'421.75	51'153'019.64	49'466'823.11
10	Facultad finanziaria	19'159'798.14	18'502'344.29	45'402'852.39	46'060'306.24
100	Mieds liquids e piazzament da daners a cuorta vosta	7'040'155.68	7'018'076.15	30'850'358.57	30'872'438.10
10000.01	Cassa	2'791.15	1'754.55	54'948.50	55'985.10
10000.02	Cassa Bogn	7'401.40	11'019.00	108'922.50	105'304.90
10010.01	Schec postal 70-5070-9	13'807.56	12'673.51	34'536.40	35'670.45
10010.20	Schec postal Bogn	52'342.95	79'724.93	27'381.98	
10010.99	Daners el transit			21'363.25	21'363.25
10020.01	Conto-current GKB CH62 0077 4130 1348 2560 0	2'599'506.92	2'249'270.14	13'438'782.33	13'789'019.11
10020.02	Conto-current RB CH90 8080 8004 0570 6024 7	212'815.77	326'688.12	5'468'019.75	5'354'147.40
10020.03	Conto-current RB CH19 8080 8003 1217 2505 7	440'250.63	475'007.04	8'135'339.16	8'100'582.75
10020.10	Conto-current RB (Bogn) 70127.37	619'312.64	582'365.20	1'361'039.70	1'397'987.14
10021.01	Deposit forestal GKB 134.825.600	541'926.66	529'573.66	25.00	12'378.00
10021.02	Conto da spargn RB	2'550'000.00	2'750'000.00	2'200'000.00	2'000'000.00
101	Dabiens	5'639'317.46	4'768'706.89	14'160'987.57	15'031'598.14
10100.01	Debiturs	2'976'146.45	2'266'662.10	7'331'370.70	8'040'855.05
10100.09	Ulteriurs debiturs	21'096.00	30'542.20	30'542.20	21'096.00
10100.20	Debiturs Bogn Sedrun	3'345.90	10'844.50	236'391.20	228'892.60
10101.01	Taglia anticipada	4'908.40	5'223.40	323.40	8.40
10110.01	Conto-current taglia cantunala	40'725.41	22'729.41		17'996.00
10110.02	Conto-current taglia abx-tax	77'313.70	56'119.10	2'244'506.21	2'265'700.81
10120.01	Debiturs taglias communalas	2'515'781.60	2'375'436.18	4'316'703.86	4'457'049.28
10191.01	Dabiens SVA supplement d'affons		1'150.00	1'150.00	
106	Provisiuns e lavurs entschevidas	13'270.00			13'270.00
10600.01	Reserva d'iel da scaldar	13'270.00			13'270.00
107	Investiziuns finanzialas a liung termin	2'350'200.00	2'207'200.00		143'000.00
10702.01	Quota da fatschenta Banca Raiffeisen	200.00	200.00		
10710.02	Emprest Pendicularas Mustér SA	2'125'000.00	2'000'000.00		125'000.00
10710.03	Emprest La Conditoria Sedrun SA	100'000.00	90'000.00		10'000.00
10710.04	Emprest Uniun NEATural	75'000.00	72'000.00		3'000.00
10710.05	Emprest Campadi Rein SA	50'000.00	45'000.00		5'000.00
108	Edifecis facultad finanziaria	4'116'855.00	4'508'361.25	391'506.25	
10800.01	Terren facultad finanziaria	3'346'855.00	3'738'361.25	391'506.25	
10840.01	Immobiliias facultad finanziaria	770'000.00	770'000.00		
14	Facultad administrativa	11'591'427.08	13'935'077.46	5'750'167.25	3'406'516.87
140	Facultad administrativa	8'561'418.08	10'905'068.46	5'750'167.25	3'406'516.87
14010.01	Vias communalas	932'887.94	3'968'634.71	3'079'978.17	44'231.40
14010.99	Rect. da valur - vias communalas	-395'374.47	-487'674.47		92'300.00
14030.01	Construcziuns bassas - finanzas generalas	1'678'505.79	1'678'505.79		
14030.99	Rect. dalla valur da construcziuns bassas - finanzas generalas	-49'100.00	-92'800.00		43'700.00
14032.01	Construcziuns bassas - dismessa d'aua piarsa	441'941.29	441'941.29		
14032.99	Rect. dalla valur da construcziuns bassas - dismessa dall'aua piarsa	-28'200.00	-37'100.00		8'900.00
14033.01	Construcziuns bassas - economisaziun dil rumien	212'306.56	212'306.56		
14033.99	Rect. da valur construcziuns bassas - economisaziun dil rumien	-146'100.00	-184'406.40		38'306.40
14040.01	Construcziuns aultas - finanzas generalas	2'738'115.03	2'738'115.03		
14040.99	Rectificaziun dalla valur da construcziuns aultas - finanzas generalas	-249'000.00	-332'000.00		83'000.00
14042.01	Construcziuns aultas - dismessa dall'aua piarsa	63'612.93	63'612.93		
14042.99	Rectificaziun dalla valur da construcziuns aultas - dismessa d'aua piarsa	-6'000.00	-8'000.00		2'000.00
14060.01	Mobiliias, indrezs, vehichels	407'625.09	639'369.79	231'744.70	
14060.99	Rect. dalla valur da mobiliias, indrezs e vehichels - finanzas generalas	-206'020.00	-292'920.00		86'900.00
14070.01	Stabiliments en construcziun - finanzas generalas	3'047'211.12	2'502'376.43	2'438'444.38	2'983'279.07
14090.01	Ulteriuras investiziuns materialas - finanzas generalas	190'706.80	190'706.80		

Bilanza

1.1.2022 - 31.12.2022

Conto	Bilanza	01.01.2022	31.12.2022	Augment	Sminuaziun
14090.99	Rect. dalla valur da ulteriuras investiziuns materialas - finanzas generalas	-71'700.00	-95'600.00		23'900.00
142	Investiziuns immaterialas				
14290.01	Ulter. investiziuns immaterialas - finanz. generalas	23'065.76	23'065.76		
14290.99	Rect. dalla valur ulter. investiziuns immaterialas	-23'065.76	-23'065.76		
145	Participaziuns	3'030'009.00	3'030'009.00		
14550.01	Participaziuns	3'030'009.00	3'030'009.00		

Bilanza

1.1.2022 - 31.12.2022

Conto	Bilanza	01.01.2022	31.12.2022	Augment	Sminuaziun
	PASSIVAS	30'751'225.22	32'437'421.75	21'208'311.50	19'522'114.97
20	Capital jester	9'681'652.94	8'777'905.83	18'072'006.67	18'975'753.78
200	Obligaziuns currentas	1'960'267.53	1'196'297.82	18'041'601.07	18'805'570.78
20000.01	Crediturs	1'707'654.64	930'081.40	11'516'616.72	12'294'189.96
20000.10	Crediturs / Bons Bogn	34'329.10	35'650.10	9'552.00	8'231.00
20001.01	Assicuranzas socialas (AVS/UCG/CCF)	-2'321.30		483'584.95	481'263.65
20001.02	Cassa da pensiun ÖKK	-253.60	-569.10	216'673.30	216'988.80
20001.03	Cassa da pensiun cantun	1'372.00		224'778.60	226'150.60
20001.04	Assicuranza d'accidents SUVA			38'662.90	38'662.90
20001.05	Assicuranza d'accidents ÖKK		-672.65	24'099.70	24'772.35
20001.06	Assicuranza da schurnada da malsogna			46'050.55	46'050.55
20001.07	Segirada supplementara d'accident ÖKK			7'952.55	7'952.55
20010.10	Conto current pleiv rom.-cat.	165'509.55	173'943.00	271'797.10	263'363.65
20010.11	Conto current pleiv evangelica cantun	6'479.40	6'114.25	9'779.65	10'144.80
20010.12	Conto current pleiv evangelica	31'448.70	29'648.20	47'484.80	49'285.30
20010.20	Vignettas da mopeds			1'426.35	1'426.35
20020.01	Obligaziuns ord taglia communalas generalas	6'271.05	11.10	9'959.95	16'219.90
20022.21	TPV conto economisaziun dil rumien			2'303.53	2'303.53
20022.80	TPV conto anticipau	-2'299.91	10'593.62	188'709.84	175'816.31
20053.01	Conto rendaquen - pagas			3'044'270.70	3'044'270.70
20055.01	Conto transitoric - divers			1'895'777.88	1'895'777.88
20060.01	Depot Laptop	8'500.00	7'700.00	1'900.00	2'700.00
20060.02	Cartas depot Bogn	3'577.90	3'797.90	220.00	
204	Limitaziuns passivas	157'908.05	30'405.60	30'405.60	157'908.05
20400.01	Limitaziun passiva dil quen da gudogn e sperdita	157'908.05	30'405.60	30'405.60	157'908.05
206	Obligaziuns finanziaias a liung termin	7'000'000.00	7'000'000.00		
20640.01	Emprest Banca raiffeisen / 11.2037	3'000'000.00	3'000'000.00		
20640.02	Emprest SUVA 11.2030	2'000'000.00	2'000'000.00		
20640.03	Emprest GKB 01.2035	1'000'000.00	1'000'000.00		
20640.04	Emprest Raiffeisenbank / 01.2035	1'000'000.00	1'000'000.00		
209	Obligaziuns enviers finanziaziuns specialas e fondos el capital jester	563'477.36	551'202.41		12'274.95
20910.10	Deposit forestal	541'827.31	529'552.36		12'274.95
20910.11	Reservat ual natural Prau Nausch	21'650.05	21'650.05		
29	Agen Capital	21'069'572.28	23'659'515.92	3'136'304.83	546'361.19
290	Obligaziuns resp. anicipaziuns enviers finanziaziuns specialas	4'890'359.18	5'282'398.02	402'391.72	10'352.88
29001.01	Finanziaziun speciala provediment d'aua	1'500'000.00	1'500'000.00		
29002.01	Finanziaziun speciala purificaziun dall'aua	3'388'786.33	3'791'178.05	402'391.72	
29003.01	Finanziaziun speciala economisaziun dil rumien	1'572.85	-8'780.03		10'352.88
291	Fondos	307'460.63	317'460.63	36'058.65	26'058.65
29100.01	Fond per il svilup economic	300'000.00	300'000.00	26'058.65	26'058.65
29100.03	Legat Gertrud Zepf	7'460.63	7'460.63		
29100.04	Legat anonym museum		10'000.00	10'000.00	
293	Prefinanziaziuns	4'700'000.00	4'875'000.00	175'000.00	
29300.01	Prefinanziaziun sanaziun Bogn Sedrun	4'200'000.00	4'200'000.00		
29300.02	Prefinanziaziun archiv cultural	500'000.00	675'000.00	175'000.00	
299	Surpli/deficit da bilanza	11'171'752.47	13'184'657.27	2'522'854.46	509'949.66
29900.01	Resultat annual	509'949.66	2'012'904.80	2'012'904.80	509'949.66
29990.01	Resultats cumulai dils onns precedents	10'661'802.81	11'171'752.47	509'949.66	

Credits (concedi ordeifer il preventiv) per igl onn da quen 2022

Quen da gudogn e sperdita

210.3153.00	Acquists d'informatica	(frs. 5'000.00)
Specificaziun	Program E-Mitwirkung	frs. 4'846.50
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	07-02-2022	
220.3132.00	Indemnisaziun da cussegladers	(frs. 30'898.80)
Specificaziun	Uffeci da baghegiar – controllar rodund 300 objects	frs. 21'663.20
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	02-08-2021	
220.3132.00	Indemnisaziun da cussegladers	(frs. 22'500.00)
Specificaziun	Incumbensa (examinaziun damonda da baghegiar) project resort Dieni	frs. 15'016.60
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	07-03-2022	
1621.3132.00	Indemnisaziun da cussegladers	(frs. 6'224.75)
Specificaziun	Analisa segirtad da tiaratriembel casa da scola	frs. 6'463.25
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	03-08-2020	
1621.3810.00	Cuosts extraordinaris	(frs. 20'000.00)
Specificaziun	Center da test (Coronavirus)	frs. 7'833.00
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	20-12-2021	
2170.3110.01	Acquist mobillas, maschinas, utensils	(frs. 3'672.55)
Specificaziun	Nova scaffa ell'aula dalla casa da scola Sedrun	frs. 3'828.20
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	06-12-2021	
3290.3636.01	Promoziun dalla cultura	(frs. 8'500.00)
Specificaziun	Film "sils fastitgs dils Americans"	frs. 8'500.00
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	27-01-2020	
3290.3636.02	Contribuziuns ad uniuns	(frs. 6'821.00)
Specificaziun	Damonda da sustegn - biatlon	frs. 6'821.00
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	19-12-2022	
3412.3140.05	Manteniment dil lag da Claus	(frs. 10'500.00)
Specificaziun	sablun, trampolin	frs. 10'819.20
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	14-11-2022	
5440.3199.00	Ulteriurs cuosts da menaschi (giuventetgna)	(frs. 1'000.00)
Specificaziun	Cumpra baghetg parcella nr. 886	frs. 1'000.00
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	27-06-2022	
6220.3130.00	Traffic regional	(frs. 36752.55)
Specificaziun	Secunda part dil concept da traffic	frs. 33'222.30
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	17-02-2022	
7201.3144.17	Manteniment dalla serenera	(frs. 12'065.00)
Specificaziun	Planisaziun per la serenera en vesta al resort Dieni	frs. 12'062.40
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	02-05-2022	

8110.3144.10	Manteniment baghetgs d'alp	(frs. 4'200.00)
Specificaziun	Humiditad dallas tegias d'alp Val Giuv e Val Maighels	frs. 3'841.45
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	09-01-2023	
8400.3140.30	Manteniment Loipa	(frs. 14'373.35)
Specificaziun	Remplazzament dall'illuminaziun dalla loipa	frs. 10'342.95
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	30-05-2022	
8400.3635.32	Contribuziuns per purschidas turisticas	(frs. 20'000.00)
Specificaziun	Finanziaziun dils viadis cul tren per gruppas dallas casas da colonias	frs. 7'403.65
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	04-04-2022	
8500.3130.21	Promoziun dil liug e marketing	(frs. 20'412.95)
Specificaziun	Spar Rueras	frs. 14'299.45
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	09-01-2023	
8500.3130.21	Promoziun dil liug e marketing	(frs. 10'000.00)
Specificaziun	Uniun da commerci e professiun - magazin	frs. 10'000.00
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	11-10-2021	
8500.3130.21	Promoziun dil liug e marketing	(frs. 10'000.00)
Specificaziun	Coworking Space a Tujetsch	frs. 10'080.70
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	27-06-2022	
8500.3635.00	Contribuziuns ad interpresas privatas	(frs. 300'191.30)
Specificaziun	Susteniment investiziuns pratica dalla nova miedia	frs. 26'058.65
Instanza	Cussegl da vischnaunza	
Decidiu	28-07-2021	
9630.3430.00	Manteniment dils baghetgs	(frs. 13'597.20)
Specificaziun	Climatisaziun biros dall'administraziun communal	frs. 13'094.65
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	23-03-2022	
9630.3430.00	Manteniment dils baghetgs	(frs. 27'323.50)
Specificaziun	Sanaziun biro uffeci da baghegiar	frs. 31'051.75
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	08-08-2022	
9630.3439.90	Ulteriurs cuosts dils baghetgs	(frs. 23'295.50)
Specificaziun	Analisa substanza nuscheivla Tgèsa S. Vigeli	frs. 21'307.40
Instanza	Suprastonza communal	
Decidiu	11-07-2022	

Annexa tiel quen 2022

1. Principis da presentaziun dalla contabilitad, bilanziaziun e valetaziun

Principi da presentaziun dalla contabilitad

La presentaziun dalla contabilitad ei conforma allas leschas da finanzas dil cantun Grischun (FHG, BR 710.100) sco era all'ordinaziun da finanzas per vischnauncas (FHVG, BR 710.200). Ella muossa in maletg dallas finanzas che corrispunda alla situaziun dalla facultad, alla situaziun finanziaria ed alla situaziun da rendita efectiva (true and fair view).

Principi da bilanziaziun e valetaziun

La facultad finanziaria cuntegn quellus valurs dalla facultad che san vegnir vendidas senza impedir l'ademplida dallas incumbensas publicas (art. 2, alinea 1 FHG). La valetaziun succeda il di da controlla dalla bilanza tenor ils principis commercials. Excepiu ein parcelas e stabiliments che vegnan valetai silmeins mintga 10 onns (art. 26 FHG e art. 20 FHVG).

La facultad administrativa cuntegn las valurs dalla facultad che surveschan immediat ed a liunga vesta per ademplir las incumbensas publicas (art. 2, alinea 2 FHG). Valurs dalla facultad administrativa vegnan bilanzadas sch'ei sa vegnir fatg diever sur plirs onns dad ellas e sch'ellas surpassan il cunfin d'activaziun che vala per la vischnaunca (art. 12 FHVG). La facultad administrativa vegn bilanzada tenor ils cuosts d'acquist ni da producziun. Sch'ei ha dau negins cuosts, vegn bilanzau tenor la valur da marcau. La facultad administrativa che vegn reducida entras l'utilisaziun, vegn amortisada linear sin fundament dalla categoria d'investiziun ed il temps d'utilisaziun supponiu. Sch'ina reducziun permanenta che surpassa il diever ordinari per ina posiziun da facultad administrativa ei previsibla, vegn la valur contabilisada rectificada (art. 27, alinea 4 FHG). Emprests, participaziuns e parcelas vegnan buca amortisai aschiditg ch'ei dat negina reducziun dalla valur.

2. Cumprova dil capital agen

La cumprova dil capital agen muossa ils motivs per las midadas el capital agen.

conto	num	01-01-2022	31-12-2022	midada	motiv dalla midada
29001.01	FS Provediment d'aua	1'500'000	1'500'000	0	
29002.01	FS Purificaziun dall'aua	3'388'786	3'791'178	402'392	Deposit finanziaziun speciala e taxas da colligiazun
29003.01	FS dall'economisaziun dil rumien	1'573	-8'780	-10'353	Prelevaziun finanziaziun speciala
29100.01	Fond per il svilup economic	300'000	300'000	0	Deposit e prelevaziun
29100.03	Legat Gertrud Zepf	7'461	7'461	0	
29100.04	Legat anonim	0	10'000	10'000	per museum
29300.01	Prefinanziaziuns	4'200'000	4'200'000	0	Prefinanziaziun Bogn
29300	Prefinanziaziuns	500'000	675'000	175'000	Prefinanziaziun archiv cultural
29900.01	Resultat annual	509'950	2'012'905	1'502'955	Gudogn 2021 / 2022
29990.01	Resultats cumulai dils onns precedents	10'661'803	11'171'752	509'950	
Total capital agen		21'069'573	23'659'516	2'589'943	

3. Survesta dallas retenziuns

Las retenziuns vegnan bilanzadas el capital jester. Ei vegn differenziau denter retenziuns a liunga ed a cuorta vesta. Las retenziuns e lur midadas ein da declarar ella survesta dallas retenziuns. La survesta dallas retenziuns cuntegn en special il stan dallas singulas retenziuns ed in commentari vitier (art. 14, alinea 3 FHVG).

Per la fin dil onn 2022 ha la vischnaunca da Tujetsch neginas retenziuns.

4. Survesta dallas participaziuns

La survesta dallas participaziuns cuntegn emprests e participaziuns che stattan en connex cun l'ademplida dallas incumbensas ed interessenzas communalas. Plinavon cuntegn ella fuormas dalla collaboraziun intercomunala e purtaders externs, als quals la vischnaunca separticipescha sco commembra ni purtadra (art. 25, alinea 1 FHVG).

Emprests dalla facultad administrativa che stattan en connex cun l'ademplida dallas incumbensas ed interessenzas communalas:

Per la fin digl onn 2022 ein negins emprests bilanziai ella facultad administrativa.

Perencunter ein ils suandonts emprests bilanziai ella facultad finanziaria:

	valeta 01-01-2022	deducziun	valeta 31-12-2022
- Emprest Pendicularas Mustér (2018 – 2038)	2'125'000	125'000	2'000'000
- Emprest La Conditoria Sedrun SA (2020-2030)	100'000	10'000	90'000
- Emprest Uniun NEATural (2021-2047)	75'000	3'000	72'000
- Emprest Campadi Rein SA (2021-2031)	50'000	5'000	45'000

Ils emprests vegnan pagai anavos e/ni ord tals seresultan tscheins. Ord quei motiv ein ils emprests bilanziai ella facultad finanziaria.

Participaziuns dalla facultad administrativa che stattan en connex cun l'ademplida dallas incumbensas ed interessenzas communalas.

Num e fuorma giuridica	Activitad		Diember	Valur nominala	Participaziun %	Valeta 31-12-2022
Ovra Electricas Reinanterior SA	Energia	acziias	280	5'000	1.75%	1'400'000
Andermatt- Sedrun Sport SA*	Turissems	acziias	237'151	25	9.00%	630'000
energia alpina	Energia	capital da dotaziun			100.00%	1'000'000
Grischelectra SA	Energia	acziias	1	200	< 1%	1
Viafier Matterhorn Gotthard SA	Traffic	acziias	108	75	< 1%	1
Viafier Retica SA	Traffic	acziias	10	500	< 1%	1
Dampfbahn Furka Bergstrecke SA	Traffic	acziias	5	200	< 1%	1
Plazza da golf Sedrun SA	Turissems	acziias	280	400	5.33%	1
Repower SA	Energia	acziias	240	1	< 1%	1
Sennaria Surselva SA	Victualias	acziias	36	650	< 1%	1
Campadi Rein SA	Turissems	acziias	30	500	6.60%	1
Residenza Dulezi SA	Habitaziuns p. seniurs	acziias	95	1'000	95.00%	1
Sedrun-Mustér Turissems SA	Turissems	acziias	50	1'000	50.00%	0
Total						3'030'009

*Tenor la gliesta dall'administraziun da taglia corrispunda la valur dil cuors dallas acziias a frs. 1'375'475.80.

Fuormas dalla collaboraziun intercommunal e purtaders externs

Num dall'organisaziun	Fuorma giuridica	Activitad ed incumbensa	Participaziun	Ulteriurs commembers
0 Administraziun generala				
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public			vischnauncas Surselva
1 Segirtad publica				
Uffeci funsil Cadi	Corporaziun			vischnauncas dalla Cadi
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Uffeci civil		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	APUC Surselva (KESB)		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Uffeci da stumadira e concurs		vischnauncas Surselva
Pumpiers Sursassiala	Corporaziun	Pumpiers		vischnauncas Medel/Lucmagn, Mustér
2 Scolaziun e formaziun				
Inspectorat dil district Surselva	Legislaziun cantunala	Inspectorat da scola		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Scola da musica		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Scola da talents		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Survetsch logopedic		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Gimnasi a Mustér		vischnauncas Surselva
3 Cultura e temps liber				
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Finanziaziun museums		vischnauncas Surselva
4 Sanadad				
Sana Surselva	Consozi	Prestaziuns da sanadad		vischnauncas Surselva
Spital regional Surselva SA	Societad acziunara	Prestaziuns da spital		vischnauncas Surselva
Spitex Cadi	Uniun	Prestaziuns ambulontas		vischnauncas dalla Cadi
Puntreis Center da sanadad SA	Societad acziunara	Prestaziuns da tgira		vischnauncas Medel/Lucmagn, Mustér
5 Ovras socialas				
Survetsch social dalla Regiun Surselva	Legislaziun cantunala	Cussegliaziun sociala		vischnauncas Surselva
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Curatella professiunala		vischnauncas Surselva
6 Traffic				
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Traffic public regional		vischnauncas Surselva
7 Ambient e planisaziun				
Corporaziun Aua cristalla	Corporaziun	Provediment d'aua		
Provediment d'aua Milez				
Corporaziun d'aua s. Leci	Corporaziun	Provediment d'aua		
Corporaziun d'aua Bugnei	Corporaziun	Provediment d'aua		
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Reciclad Surselva		vischnauncas Surselva
Deposit da cadavers	Corporaziun	Dismessa da cadavers		vischnauncas Medel/Lucmagn, Mustér
Corporaziun per l'economisaziun da gliet dallas sereneras dalla Cadi	Corporaziun	Economisaziun da gliet		vischnauncas dalla Cadi
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Planisaziun directiva Surselva		vischnauncas Surselva
8 Economia publica				
Sedrun Mustér Turissem	Uniun	Promozion dil turissem		vischnaunca Mustér
Sedrun Disentis Tourismus SA	Societad acziunara	Promozion dil turissem		vischnaunca Mustér
Regiun Surselva	Corporaziun dil dretg public	Svilup regional Surselva		vischnauncas Surselva

5. Survesta dallas garanzias

Ella survesta dallas garanzias vegnan tut ils fatgs numnai ord ils quals in'obligaziun impurtonta sa seresultar el futur (art. 25, alinea 2 FHVG). Ella cuntegn en special:

- Obligaziuns eventualas tier las qualas la vischnaunca va en ina obligaziun en favur da tiarzas personas, en special garanzias, obligaziuns da garanzias e garanzias da deficit;
- Obligaziuns da leasing;
- Auters fatgs cun caracter eventual; pil cass che quels ein buca cudischai sco retenziuns, sco castitgs convenziunals e riclas .

Tier las obligaziuns eventualas setracta ei d'obligaziuns che la vischnaunca va en favur da tiarzas personas. Las obligaziuns ein dependentas che certas premissas ein dadas. Ellas determinaziuns da finanzas munta la vigur d'ina obligaziun eventuala in'expensa. Perquei basegna ella ina lubientscha d'expensa entras l'instanza responsabla.

La vischnaunca Tujetsch ha actualmeins suandontas obligaziuns eventualas:

Num e sez dall'organisaziun	Caracter dalla garanzia	Decisiun	Prestaziuns segiradas	Pagaments onn da rapport	Declaraziuns tier las rescas specificas
Residenza Dulezi SA	garanzia	23-06-17 rc	9'000'000.00	nuot	Banca Raiffeisen
Residenza Dulezi SA	garanzia da deficit	09-04-21 rc		81'567.91	
Cassa da pensiun			Obligaziun da far in pagament supplementar	nuot	
Academia Vivian	garanzia da deficit	22-09-16 sp		11'101.90	Participaziun cun Mustér, Medel

Gremis competents: radunonza communal (rc), cussegl da vischnaunca (cv), suprastonza communal (sp)

6. Survesta dils retscheviders da gronds pagaments

En quei register ein pagaments a vischnauncas e tiarzas personas (divisiun da caracter 363) indicai, ch'ei vegni prestai sin basa d'ina obligaziun. Quels pagaments han negina cunterprestaziun adequata e la vischnaunca separticipescha buca sezza alla societad. Sco gronds pagaments valan tier vischnauncas tochen 5000 habitonts pagaments naven da frs. 500'000.00

Conto	Retschevider	Fuorma giuridica	Activitad ed incumbensa	Pagau onn da gestiun
8400.3635.30	Sedrun Disentis Tourismus SA		Turissem	1'000'000

7. Survesta dalla facultad finanziaria

Per documentar ed informar davart la valetaziun dalla facultad sto la survesta dalla facultad vegnir elavurada. Ella survescha alla publicaziun tenor il principi da presentaziun dalla contabilitad, dil qual vegn fatg diever ella contabilitad da facultad. Las valurs ella survesta dalla facultad vegnan generadas ord la contabilitad da facultad e corrispundan alla contabilitad da finanzas (bilanza).

Investiziuns materialas	Valeta dils 01-01-2022	Entradas (+)	Transfer dalla FA (+)	Expensas (-)	Transfer ella FA (-)	Adattaziun valur commercial a (+/-)	Valeta dils 31-12-2022
Terren da baghegiar	797'800.00						797'800.00
Terren dretg da bagh.*	1'677'635.00	391'506.25					2'069'141.25
Ulteriur terren	871'420.00						871'420.00
Baghetgs	770'000.00						770'000.00
Total	4'116'855.00						4'508'361.25

*Cumprau parcella nr. 577 Dentervitgs Sedrun e parcella nr. 2355 Plaun Pazzola Rueras.

8. Survesta dallas investiziuns bilanziadas ella facultad administrativa

	Valurs d'acquist				Amortisaziuns cumuladas							Valur da cudischaziun
	stan dils 01-01-2022	Expensas (+) Entradas (-) QI	Sortidas (-)	Spustaments	stan dils 31-12-2022	stan dils 01-01-2022	Amortisaziuns ordinarias	Amortisaziuns extraordinarias	Amortisaziuns suppl.	Sortidas (-)	stan dils 31-12-2022	Stan dils 31-12-2022
Facultad administrativa												
Vias	932'887.94	174'068.65		2'861'678.12	3'968'634.71	395'374.47	92'300.00				487'674.47	3'480'960.24
Construcziuns bassas - finanzas generalas	1'678'505.79				1'678'505.79	49'100.00	43'700.00				92'800.00	1'585'705.79
Construcziuns bassas - dismessa d'aua piarsa	441'941.29				441'941.29	28'200.00	8'900.00				37'100.00	404'841.29
Construcziuns bassas - economisaziun dil rumien	212'306.56				212'306.56	146'100.00	38'306.40				184'406.40	27'900.16
Construcziuns aultas - finanzas generalas	2'738'115.03				2'738'115.03	249'000.00	83'000.00				332'000.00	2'406'115.03
Construcziuns aultas - dismessa d'aua piarsa	63'612.93				63'612.93	6'000.00	2'000.00				8'000.00	55'612.93
Mobilias, indrezs, vehichels	407'625.09	231'744.70			639'369.79	206'020.00	86'900.00				292'920.00	346'449.79
Uter. investiziuns materialas - finanz. generalas	190'706.80				190'706.80	71'700.00	23'900.00				95'600.00	95'106.80
Uter. investiziuns immaterialas - finanz. generalas	23'065.76				23'065.76	23'065.76	0.00				23'065.76	0.00
Stabiliments en construcziun	3'047'211.12	2'316'843.43		-2'861'678.12	2'502'376.43						0.00	2'502'376.43
Total	9'735'978.31	2'722'656.78	0.00	0.00	12'458'635.09	1'174'560.23	379'006.40	0.00	0.00	0.00	1'553'566.63	10'905'068.46
Participaziuns	3'030'009.00				3'030'009.00							3'030'009.00
Total facultad administrativa	12'765'987.31	2'722'656.78	0.00	0.00	15'488'644.09	1'174'560.23	379'006.40	0.00	0.00	0.00	1'553'566.63	13'935'077.46
Taxas da colligiazion*		-352'142.39										
Investiziuns nettas		2'370'514.39										

* Las taxas da colligiazion vegnan cudischadas directamein el conto d'obligaziun dalla finanziaziun speciala «Purificaziun dall'aua».

9. Ulteriuras indicaziuns

9.1 Fatschentas extraordinarias

Fatschentas extraordinarias ston vegnir declaradas ell'annexa. Cheutier s'audan expensas ed entradas sco era expensas ed entradas d'investiziun, sch'ellas eran buca previsiblas e sch'ellas seretrain all'influenza e controlla ni sch'ellas s'audan buca tier il sector operativ. Sco expensas extraordinarias valan era amortisaziuns supplementaras sin la facultad administrativa, finanziaziun preliminar (prefinanziaziun) ed igl import d'in deficit da bilanza (art. 12 FHG)

nr. conto	descripziun	summa	motiv
3110.3893.00	Prefinanziaziun archiv cultural	175'000	Supplement vid la prefinanziaziun pil project pendent
1621.3810.00	Corona	7'833	Cuosts stab communal
6150.4861.00	Donns da malaura vid las vias	-25'000	Contribuziun Alpinfra
7410.4861.00	Donns da malaura vid il Drun	-70'000	Contribuziun Alpinfra
8200.3810.00	Donns da malaura forestalesses	455'400	Finanziaziun dils donns da malaura
8200.4861.00	Donns da malaura forestalesses	-55'000	Contribuziun Alpinfra
8200.4861.00	Donns da malaura forestalesses	-385'000	Surpriu dil cantun

3110: Sin fundament dil bien resultat dil rendaquen 2022 ei ina summa da frs. 175'000.00 vegnida contribuida al capital agen. Ei setracta cheu d'in supplement vid la contribuziun approvada igl onn vargau.

1621: Per la vischnaunca ein cuosts per il center da tests ella summa da frs. 7'833.00 en connex cul coronavirus seresultai.

6150/7410/8200/8400: Ils donns da malaura vid las vias ed ils praus han caschunau cuosts extraordinaris ella summa da frs. 455'400.00 netto. Da l'autra vart ha la vischnaunca survegniu contribuziuns dil cantun e dall'Alpinfra per quels donns da malaura.

9.2 Contribuziuns garantidas dil stadi, cantun e tiarzs

In'identificaziun cun effect sil success al punct dalla garanzia da contribuziun dil stadi, cantun e tiarzs per expensas d'investiziuns dalla vischnaunca san ins (sut circumstanzas) administrar mo grev. Per quei motiv vegnan questas contribuziuns sulettamein presentadas ell'annexa (art. 27 FHVG).

Contribuziuns garantidas

Per engrondir il Bogn Sedrun, ein las suandontas prestaziuns da promoziun vegnidas concedidas:

- Emprest NPR dalla Confederaziun dad 1.065 milliuns francs sut las suandontas cundiziuns:
 - durada: 15 onns
 - amortisaziun: enteifer 15 onns cun ratas d'amortisaziun constantas
 - tscheins: vegnan fixai annualmein dal Departement da finanzas e vischnauncas; per igl onn 2022 valan 0%.
- Ina contribuziun cantunala da frs. 800'000 (che cumpeggia era la prestaziun equivalenta da frs. 247'264 agl emprest NPR) sut il tetel "infrastructuras relevanta per il sistem".

9.3 Regulaziuns dalla branscha per amortisaziuns linearas tier ils secturs da provediment e dismessa che vegnan finanziazi cun taxas

Pils secturs da provediment e dismessa che vegnan finanziazi cun taxas, san las tariffas dallas amortisaziuns linearas ord las regulaziuns dallas branschas corrispudentas vegni applicadas. Quellas regulaziuns vegnan publicadas ella annexa.

Ei vegn applicau neginas regulaziuns da branschas per las amortisaziuns linearas. Las amortisaziuns succedan tenor il sistem da contabilitad HRM 2. Il provediment d'aua vegn garantius ella vischnaunca Tujetsch entras las differentas corporaziuns d'aua.

9.4 Valetaziun dils beins materials dalla facultad finanziaria – divergenzas dalla valor commerciala

Las parcelas ed ils stabiliments vegnan valetai silmeins mintga 10 onns tier la valor da fiera al di da controlla dalla bilanza (art. 26 alinea 2 FHG, art. 20 FHVG). Da principi vegn sereferiu alla valor commerciala tenor schazetg official. Divergenzas dalla valor commerciala ein da giustificar ell'annexa. La valetaziun dils beins materials ella facultad finanziaria corrispundan alla valor commerciala realistica.

9.5 Indicaziuns dalla facultad da gudiment buca bilanziada

La vischnaunca da Tujetsch ei proprietaria da 347 parcelas. Quei corrispunda ad ina surfatscha da rodund 83.5 milliuns m².

9.6 Controlla dils credits d'impegn

Ei sto vegnir fatg controllas dils credits surpigliai, dils credits pretendi, dils pagaments succedi sco era la divisiun da credits generals sin ils projects singuls (art. 7 FHVG). Quella controlla da credits d'obligaziuns ei da publicar ell'annexa (art. 27 FHVG).

9.6 Controlla dils credits d'impegn

La vischnaunca ei obligada da menar ina gliesta da controlla davart ils credits d'impegn. Quella cumpeglia il stadi dils projects, ils pagamenti resultai sco era la spartgida dils credits da rama tenor ils singuls intents. La controlla davart ils credits d'impegn vegn publicada ella annexa.

Credit				Quen d'investiziun		controlla dils credits						
						Expensas			Contribuziuns			credit restont
datum	organ	summa da credit	contribuziuns	conto	object	stan 01-01-2022	QI 2022	stan 31-12-2022	stan 01-01-2022	QI 2022	stan 31-12-2022	
16-12-2021	cv	59'000		3413.5040.03	Bogn Sedrun - planisaziun	62'810	0	62'810				-3'810
17-06-2022	rc	9'810'000		3413.5040.05	Sanaziun Bogn Sedrun	0	202'155	202'155				9'607'845
17-12-2021	rc	1'236'000		6150.5010.01	Via Dentervitgs (incl. canalisaziun)	11'705	649'356	661'061				574'939
08-12-2017*	rc	400'000	160'000	6150.5010.05	Via Strem (incl. canalisaziun)	310'354	0	310'354	83'767	44'231	127'998	89'646
07-11-2018	cv	120'000		6150.5010.09	Preproject Sanaziun dalla Via dalla Staziun	69'886		69'886			0	50'114
26-06-2020	rc	2'305'857	570'000	6150.5010.09	Sanaziun dalla Via dalla Staziun e Punt Tgamaura (incl. canalisaziun)	1'503'842	535'868	2'039'710			0	266'147
24-11-2021	cv	103'000		6150.5030.07	Plazza sut Tgès'Alva	4'919	2'758	7'677			0	95'323
28-04-2021*	cv	96'000		6150.5010.17	Via d'access zona d'industria	49'800	28'200	78'000				18'000
17-12-2021	rc	2'412'215		6150.5010.16	Sanaziun via Cavorgia (incl. canalisaziun)	0	384'119	384'119				2'028'096
27-10-2021*	cv	100'000		6150.5010.18	Sanaziun senda enviers museum	0	85'619	85'619				14'381
17-06-2022	rc	900'000		6220.5040.05	Staziun Sedrun			0				0
17-12-2021	rc.	1'500'000		7201.5092.01	Sanaziun indrez d'electrotecnica sere	0	27'600	27'600				27'600
08-12-2017	rc	2'065'000	1'726'340	7410.5030.04	Project Scharinas	1'470'680	87'328	1'558'008	1'202'025	41'468	1'243'493	506'992
06-04-2022	cv	202'130		8110.5030.01	Alp Val Giuv - puschinera e plaz	0	23'271	23'271				178'859
14-12-2018	rc	700'000	475'000	8200.5010.01	Via da maschina dil Tgom	605'083	122'488	727'571	412'756	80'133	492'889	-27'571
11-07-2022	cv	200'000		8290.5060.01	Maschina stradala	0	231'745	231'745				845
10-08-2022*	sp	30'900										
01-07-2019	sp	47'400		8400.5010.00	Preproject senda "sur vitg"	44'237		44'237				3'163
27-10-2021	cv	300'000		8400.5010.00	Senda "sur vitg"	325	105'340	105'665				194'335
28-07-2021* ³	cv	417'000		8400.5010.02	Punt Salins e parcadis	175'199	188'529	363'728				53'272
16-06-2021	cv	343'000		8400.5010.03	Sendas da bike	254'222	81'433	335'655				7'345
24-11-2021*	rc	131'000		8400.5010.04	Ruta da bike - Pass Alpsu-Tschamut	0	132'681	132'681				-1'681
		23'247'602	2'931'340	Bilanza / FF		4'563'062	2'888'489	7'451'551	1'698'548	165'832	1'864'380	13'683'840

Gremis cumpetents: radunonza communal (rc), cussegl da vischnaunca (cv), suprastonza communal (sp)

*Credit ei serraus giu per ils 31-12-2022

³28-07-2021 (cv) frs. 357'000.00 / 27-10-2021 (cv) frs. 60'000.00

RAPPORT DA GESTIUN 2022

energi Ipina

BILANZA BILANZ

	31.12.2022	31.12.2021
	frs.	frs.
Mieds liquids Flüssige Mittel	7'850'708	8'708'614
Pretensiuns ord furniziuns e prestaziuns Forderungen aus Lieferungen und Leistungen		
Enviers tiarzs Gegenüber Dritten	1'358'280	1'565'977
Enviers il maun public Gegenüber der öffentlichen Hand	54'632	45'785
Ulteriuras pretensiuns a cuort termin Übrige kurzfristige Forderungen	8	4
Reservas e prestaziuns buca facturadas Vorräte und nicht fakturierte Dienstleistungen	230'001	16'001
Limitaziun activa dil quen Aktive Rechnungsabgrenzungen	B) 1'144'567	198'068
Capital en circulaziun Umlaufvermögen	10'638'196	10'534'450
Investiziun finanziala Finanzanlagen	932	932
Investiziuns materialas moviblas Mobile Sachanlagen	9	9
Investiziuns materialas nunmoviblas Immobilien Sachanlagen	44'000	118'018
Facultad d'investiziun Anlagevermögen	44'941	118'959
Total activas Total Aktiven	10'683'136	10'653'409
Passivas / Passiven		
	frs.	frs.
Obligaziuns ord furniziuns e prestaziuns Verbindlichkeiten aus Lieferungen und Leistungen		
Enviers tiarzs Gegenüber Dritten	849'899	471'481
Enviers il maun public Gegenüber der öffentlichen Hand	769'283	622'667
Ulteriuras obligaziuns a cuort termin Übrige kurzfristige Verbindlichkeiten	C) 256'153	103'907
Limitaziun passiva dil quen Passive Rechnungsabgrenzungen	D) 814'421	706'884
Retenziuns Rückstellungen	4'036'579	4'036'579
Capital jester Fremdkapital	6'726'335	5'941'518
Capital da dotaziun Dotationskapital	1'000'000	1'000'000
Reservas generalas Gesetzliche Gewinnreserve	450'000	420'000
Reservas voluntaras da gudogn Freiwillige Gewinnreserven	2'506'802	3'291'891
Capital agen Eigenkapital	3'956'802	4'711'891
Total passivas Total Passiven	10'683'136	10'653'409

QUEN DA GUDOGN E SPERDITA ERFOLGSRECHNUNG

	2022	2021
	frs.	frs.
Entradas energia Energieertrag	3'735'771	3'788'562
Entradas reit Netzertrag	3'180'209	3'059'568
Entradas installaziun / planisaziun / stizun Ertrag Installationen / Planung / Laden	2'434'662	2'412'020
Sperdita da debiturs Debitorenverluste	-1'033	-7'369
Ulteriuras entradas da menaschi Übriger betrieblicher Ertrag	A) 354'521	261'377
Total entradas dil menaschi Total Betriebsertrag	9'704'130	9'514'158
Expensas energia Energieaufwand	2'910'627	1'830'492
Expensas reit Netzaufwand	1'401'050	1'364'717
Consegna da concessiun Vischnaunca Tujetsch Konzessionsabgabe an die Gemeinde Tujetsch	338'361	273'474
Material e prestaziuns jastras Materialaufwand und Fremdleistungen	970'892	921'950
Expensas personal Personalaufwand	1'975'791	1'791'573
Ulteriuras expensas da menaschi Übriger betrieblicher Aufwand	696'423	668'992
Total expensas da menaschi Total Betriebsaufwand	8'293'144	6'851'197
Resultat da gestiun Betriebsergebnis	1'410'985	2'662'961
Entradas da finanzas Finanzertrag	501	635
Expensas da finanzas Finanzaufwand	1'827	1'038
Ulteriuras entradas jastras Betriebsfremder Ertrag	0	0
Ulteriuras expensas jastras Betriebsfremder Aufwand	0	0
Gudogn ord vendita da facultad d'investiziun Gewinn aus Verkauf von Anlagevermögen	5'385	464
Gudogn da menaschi Unternehmungsgewinn	1'415'044	2'663'022
Deducziuns e remessas Abschreibungen und Rückstellungen	1'110'135	1'097'475
Gudogn digl onn Jahresgewinn	304'909	1'565'547

ANNEXA TIEL QUEN ANNUAL 2022

ANHANG ZUR JAHRESRECHNUNG 2022

1. Indicaziuns davart ils principis applicai el quen annual

1. Angaben über die in der Jahresrechnung angewandten Grundsätze

Il quen annual present ei vegnius realisaus tenor las prescripziuns dalla lescha svizra, cunzun tenor ils artechels davart la contabilitad commerciala e la presentaziun dil quen tenor il dretg d'obligaziuns (art. 957 tochen 962).

La presentaziun dil quen pretenda dil cussegl d'administraziun valetaziuns e giudicats che san influenzer las valurs da facultad e las obligaziuns declaradas, obligaziuns eventualas il mument dalla bilanzaziun sco era expensas ed entradas dalla perioda da rapport. Il cussegl d'administraziun decida mintgamai tenor agen beinmanegiar co duvrar il spazi d'agir legal da valetar e bilanzar. El rom dil principi da precauziun san vegnir fatgas amortisaziuns, rectificaziuns dalla valur e reservas egl interess dalla fundaziun che surpassan la dimensiun necessaria tenor criteris dall'economia da menaschi.

Die vorliegende Jahresrechnung wurde gemäss den Vorschriften des Schweizer Gesetzes, insbesondere der Artikel über die kaufmännische Buchführung und Rechnungslegung des Obligationenrechts (Art. 957 bis 962) erstellt.

Die Rechnungslegung erfordert vom Verwaltungsrat Schätzungen und Beurteilungen, welche die Höhe der ausgewiesenen Vermögenswerte und Verbindlichkeiten sowie Eventualverbindlichkeiten im Zeitpunkt der Bilanzierung, aber auch Aufwendungen und Erträge der Berichtsperiode beeinflussen könnten. Der Verwaltungsrat entscheidet dabei jeweils im eigenen Ermessen über die Ausnutzung der bestehenden gesetzlichen Bewertungs- und Bilanzierungsspielräume. Zum Wohle der Gesellschaft können dabei im Rahmen des Vorsichtsprinzips Abschreibungen, Wertberichtigungen und Rückstellungen über das betriebswirtschaftlich benötigte Ausmass hinaus gebildet werden.

2. Sligaziun netta dallas reservas tgeuas	31.12.2022	31.12.2021
2. Nettoaflösung stiller Reserven		
	196'888	90'615

3. Participaziuns	31.12.2022	31.12.2021
3. Beteiligungen		
neginas		
keine		

4. Ulteriuras indicaziuns	31.12.2022	31.12.2021
4. Sonstige Angaben		
4.1 Obligaziuns da leasing buca bilanzadas	0	0
4.1 Nichbilanzierte Leasingverbindlichkeiten		
4.2 Deivets enviers instituziuns da prevenziun	0	0
4.2 Verbindlichkeiten gegenüber Vorsorgeeinrichtungen		
4.3 Activas impegnadas ni cedidas ed activas sut reservas da proprietad	0	0
4.3 Verpfändete oder abgetretene Aktiven und Aktiven unter Eigentumsvorbehalt		
Valeta da bilanza dil schischom engreviau	0	0
Bilanzwert der belasteten Liegenschaft		
Valeta nominala dalla hipoteca	0	0
Nominalwert der Grundpfandverschreibung		
fatg diever da quella	0	0
davon beansprucht		
4.4 Valeta dall'assicuranza da fiug sin indrezs		
4.4 Brandversicherungswert der Sachanlagen		
Structura dalla reit, mobiglias e maschinas	36'353'000	36'353'000
Netzstruktur, Mobilien und Maschinen		
Immobilias	10'756'341	10'561'764
Immobilien		

5. Diember conluvrers (plazzas cumpleinas en media)	31.12.2022	31.12.2021
5. Anzahl Mitarbeiter (Anzahl Vollzeitstellen im Jahresdurchschnitt)		
	19.7	20.4

6. Schabetgs essenzials suenter il di da tagl da bilanza	31.12.2022	31.12.2021
6. Wesentliche Ereignisse nach dem Bilanzstichtag		
negins		
keine		

PROPOSTA DAVART L'UTILISAZIUN DIL GUDOGN ANTRAG ÜBER DIE GEWINNVERWENDUNG

	31.12.2022	31.12.2021
Reservas generalas da bilanza onn precedent Freiwillige Gewinnreserven aus dem Vorjahr	3'291'891	2'724'959
Attribuziun allas reservas legalas Zuweisung an die gesetzliche Gewinnreserve	-30'000	-30'000
Remessa susteniment per interpresas pertuccadas da Covid19 Rückstellung Unterstützung für Covid19 betroffene Unternehmungen	-	31'385
Conderschida alla Vischnaunca Tujetsch Ausschüttung an Gemeinde Tujetsch	-1'060'000	-1'000'000
Gudogn digl onn Jahresgewinn	304'909	1'565'547
Total Total	2'506'800	3'291'891

	31.12.2022	31.12.2021
Il cussegl d'administraziun propona dad utilisar las reservas sco suonda: Der Verwaltungsrat beantragt, die freiwillige Gewinnreserve wie folgt zu verwenden:		
Attribuziun allas reservas legalas Zuweisung an die gesetzliche Gewinnreserve	30'000	30'000
Conderschida alla Vischnaunca Tujetsch Gewinnausschüttung an Gemeinde Tujetsch	270'000	1'060'000
Transport sil quen niev Vortrag auf neue Rechnung	2'206'800	2'201'891
Total Total	2'506'800	3'291'891

Rapport digl organ da revisiun
sur dalla revisiun restrenschida
dall'energia alpina, 7188 Sedrun
al cussegl da vischnaunca dalla
Vischnaunca Tujetsch

Sco organ da revisiun havein nus controllau il quen annual (bilanza, quen da gudogn e sperdita ed annexa) dalla energia alpina pigl onn da gestiun ch'ei ius a fin cun ils 31 da december 2022.

Il cussegl d'administraziun ei responsabels per il quen annual, ferton che nus havein il pensum da controllar el. Nus confirmein d'ademplier las pretensiuns per l'admissiun da professiun e d'independenza conform alla lescha.

Nossa controlla ei succedida tenor ils standards svizzers per ina revisiun restrenschida. Tenor quels ha la controlla dad esser planisada ed exequida aschia, che sbagls essenzials el quen annual vegnan tschaffai cun ina certa segirtad. Ina revisiun restrenschida cumpeglia principalmein interrogaziuns e controllas analiticas sco era controllas da detagls adequatas allas circumstanzas dil menaschi che vegn controllaus sin fundament dils acts avon maun. Cuntercomi ein controllas dils process da menaschi e dil sistem intern da controllas sco era interrogaziuns ed autras controllas per scuvierer accziuns da delicts ni auters surpassaments da leschas buca part dalla revisiun.

Sin fundament da nossa revisiun essan nus buca dai sin fatgs, ord ils quals nus stuessen trer la consideraziun, ch'il quen annual corrispundes buca alla lescha ed als statuts.

Sedrun, ils 28 da mars 2023

conversa.gr fiduziaria sa

Beat Hosang
Revisur cun admissiun federala
Revisur responsabel

André Schmid
Revisur cun admissiun federala

Annexa: quen annual

Rapport da gestiun e quen 2022

Preziadas convischinas, preziai convischins

Igl onn 2022 ei stau il secund onn da menaschi cumplein, aschia ch'igl ei pusseivel da cumparegliar meglier las cefras dil quen annual. Las habitaziuns dalla residenza ein stadas occupadas igl onn 2022 per 96.3% - pia ina fetg buna occupaziun. Sulettamein duas habitaziuns dad 1-½ combras ein buca stadas occupadas per total 8 meins. Manteniment vid la casa eisi stau da far negin. Per ils affittaders eisi vegniu installau mobillas per in cantun da leger e setener si e quei ella stanza gronda davos l'ustria.

Sin fundament da reclamaziuns d'ina part dils affittaders ei la repartiziun dils cuosts accessorics vegnida revedida. Aschia ein ils cuosts accessorics per la stanza plurivalenta ed la stanza da zambergiar buca pli vegni reparti sils affittaders naven digl onn 2022. Vinavon ein era ils cuosts per l'energia generala vegni reduci cun ina pitga summa e quei per risguardar il fatg che l'electricidad per ils stans da fiera vegn retratga ord la reit dall'electricidad generala.

Finanzas

Il quen annual 2022 siara giu cun in deficit da frs. 81'567.91. En cumparegliaziun cun il quen digl onn vargau che ha mussau ora in deficit da frs. 121'651.89 ei quei ina sminuaziun da frs. 40'083.98. Quella reducziun ei segiramein da contribuir alla buna occupaziun dallas habitaziuns. Il resultat sedat denton era ord il fatg ch'egl onn 2021 eran aunc cuosts dubels resp. cuosts digl onn 2020 ed cuosts extraordinaris cunteni. Il gudogn brut ei visavi igl onn 2021 numnadamein carschius sulettamein per frs. 10'899.19. Quei che ha influenzau il bien resultat 2022 ei la reducziun dils cuosts per frs. 17'130.17. Sco davos ha la taglia sin schischom igl onn 2022 muntau a frs. 9'410.00. Egl onn 2021 eisi era vegniu pagau suenter la taglia sin schischom per igl onn 2020 e 2021. Pia era en quella posiziun ina sminuaziun da frs. 9'410.00. Las remessas ordinarias da frs. 36'000.00 ein puspei vegnidadas fatgas e cun il pagament dil deficit dalla vischnaunca da frs. 81'567.91 crescha la liquididad sin frs. 741'469.25.

Engraziament

In cordial engraziament admittel jeu a mes collegas dil cussegl d'administraziun, a Nicole Giossi ed a Renato Decurtins. Era in grond engraziament allas administraturas internas, a Judith Decurtins e Corina Flury. Per l'administraziun tecnica in grond engraziament a Pio Hendry ed als pedels communal.

Sco davos lessel jeu engraziar da tut cor a nossas duas personas dall'assistenza dils affittaders, a Elvira Deplazes e Rosvita Lorertz. Ellas miran di per di che tut seigi en uorden e che l'assistenza funcziuneschi per plena cuntentientscha dils cussadents e cussadentas. Cun lur preschientscha, survetscheivladad e creatividad dattan ellas alla casa da seniors in bien spert beinvulent aschia che tuts sesentan bein e protegi.

Residenza Dulezi SA
7188 Sedrun

QUEN ANNUAL 2022

Bilanza	1
Quen da gudogn e sperdita	3
Annexa	4
Quen da liquiditad	5

Sedrun, ils 12 da mars 2023

Rapport da gestiun e quen 2022

Preziadas convischinas, preziai convischins

Igl onn 2022 ei stau il secund onn da menaschi cumplein, aschia ch'igl ei pusseivel da cumparegliar meglier las cefras dil quen annual. Las habitaziuns dalla residenza ein stadas occupadas igl onn 2022 per 96.3% - pia ina fetg buna occupaziun. Sulettamein duas habitaziuns dad 1-½ combras ein buca stadas occupadas per total 8 meins. Manteniment vid la casa eisi stau da far negin. Per ils affittaders eisi vegniu installau mobillas per in cantun da leger e setener si e quei ella stanza gronda davos l'ustria.

Sin fundament da reclamaziuns d'ina part dils affittaders ei la repartiziun dils cuosts accessorics vegnida revedida. Aschia ein ils cuosts accessorics per la stanza plurivalenta ed la stanza da zambergiar buca pli vegni reparti sils affittaders naven digl onn 2022. Vinavon ein era ils cuosts per l'energia generala vegni reduci cun ina pitga summa e quei per risguardar il fatg che l'electricidad per ils stans da fiera vegn retratga ord la reit dall'electricidad generala.

Finanzas

Il quen annual 2022 siara giu cun in deficit da frs. 81'567.91. En cumparegliaziun cun il quen digl onn vargau che ha mussau ora in deficit da frs. 121'651.89 ei quei ina sminuaziun da frs. 40'083.98. Quella reducziun ei segiramein da contribuir alla buna occupaziun dallas habitaziuns. Il resultat sedat denton era ord il fatg ch'egl onn 2021 eran aunc cuosts dubels resp. cuosts digl onn 2020 ed cuosts extraordinaris cunteni. Il gudogn brut ei visavi igl onn 2021 numnadamein carschius sulettamein per frs. 10'899.19. Quei che ha influenzau il bien resultat 2022 ei la reducziun dils cuosts per frs. 17'130.17. Sco davos ha la taglia sin schischom igl onn 2022 muntau a frs. 9'410.00. Egl onn 2021 eisi era vegniu pagau suenter la taglia sin schischom per igl onn 2020 e 2021. Pia era en quella posiziun ina sminuaziun da frs. 9'410.00. Las remessas ordinarias da frs. 36'000.00 ein puspei vegnidadas fatgas e cun il pagament dil deficit dalla vischnaunca da frs. 81'567.91 crescha la liquididad sin frs. 741'469.25.

Engraziament

In cordial engraziament admittel jeu a mes collegas dil cussegl d'administraziun, a Nicole Giossi ed a Renato Decurtins. Era in grond engraziament allas administraturas internas, a Judith Decurtins e Corina Flury. Per l'administraziun tecnica in grond engraziament a Pio Hendry ed als pedels communal.

Sco davos lessel jeu engraziar da tut cor a nossas duas personas dall'assistenza dils affittaders, a Elvira Deplazes e Rosvita Lorertz. Ellas miran di per di che tut seigi en uorden e che l'assistenza funcziuneschi per pleina cuntentientscha dils cussadents e cussadentas. Cun lur preschientscha, survetscheivladad e creatividad dattan ellas alla casa da seniors in bien spert beinvulent aschia che tuts sesentan bein e protegi.

BILANZA PER 31 DA DECEMBER 2022

A C T I V A S	31-12-2022	cumparegliaziun 31-12-2021
	CHF	CHF
CAPITAL EN CIRCULAZIUN		
Mieds liquids	741'469.25	576'891.11
Pretensiuns ord furniziuns e prestaziuns		
Enviers tiarzs	898.61	0.00
Enviers acziunaris	85'491.95	121'651.89
Ulteriuras pretensiuns		
Enviers tiarzs	0.00	0.00
Enviers acziunaris	0.00	0.00
Reservas e prestaziuns buca facturadas	0.00	0.00
Limitaziun activa dil quen	0.00	0.00
Total capital en circulaziun	827'859.81	698'543.00
FACULTAD D'INVESTIZIUN		
Vaglias		
Scret da participaziun Banca Raiffeisen	200.00	200.00
	200.00	200.00
Investiziuns materialas moviblas		
Mobiliars ed indrezs	162'308.00	184'000.00
	162'308.00	184'000.00
Investiziuns materialas nunmoviblas		
Immobilia	8'630'000.00	8'810'000.00
	8'630'000.00	8'810'000.00
TOTAL FACULTAD D'INVESTIZIUN	8'792'508.00	8'994'200.00
TOTAL ACTIVAS	9'620'367.81	9'692'743.00

BILANZA PER 31 DA DECEMBER 2022

P A S S I V A S	31-12-2022	cumparegliaziun	31-12-2021
	CHF		CHF
CAPITAL JESTER			
Obligaziuns ord furniziuns e prestaziuns			
Enviers tiarzs	10'455.18		48'653.87
Ulteriuras obligaziuns a cuort termin			
Enviers tiarzs	0.00	§	
Enviers acziunaris	0.00		0.00
Limitaziun passiva dil quen			
Expensas aunc buca liquidadas	17'340.00		1'230.00
TOTAL CAPITAL JESTER A CUORT TERMIN	27'795.18		49'883.87
Pretensiuns da tscheins a liung termin			
Pretensiuns da banca	6'540'000.00		6'620'000.00
Retenziuns			
Fondo da renovaziun ordinari	99'000.00		63'000.00
Fondo d'accumpignament	7'460.60		7'460.60
TOTAL CAPITAL JESTER A LIUNG TERMIN	6'646'460.60		6'690'460.60
TOTAL CAPITAL JESTER	6'674'255.78		6'740'344.47
CAPITAL AGEN			
Capital d'aczias	100'000.00		100'000.00
Agio ord transmissiun da facultad	2'900'000.00		2'900'000.00
Sperdita da bilanza	- 53'887.97	-	53'887.97
TOTAL CAPITAL AGEN	2'946'112.03		2'946'112.03
TOTAL PASSIVAS	9'620'367.81		9'686'456.50

QUEN DA GUDOGN E SPERDITA

	2022		cumparegliaziun
	CHF		2021
			CHF
Entradas da furniziun e prestaziun	269'170.00		259'040.00
Ulteriuras entradas	10'639.24		9'880.05
Gudogn brut	279'809.24		268'920.05
Expensas da personal	- 50'970.75	-	50'030.75
Manteniment, reparatura e remplazzament	- 20'526.52	-	31'931.80
Deposit el fondo da renovaziun	- 36'000.00	-	36'000.00
Cuosts d'administraziun	- 4'116.65	-	4'709.25
Ulteriuras expensas da menaschi	- 935.48	-	2'162.27
Assicuranza da caussas e taxas	- 7'205.25	-	12'387.45
Cuosts accessorics	- 44'954.58	-	47'978.40
Contribuziuns cuosts accessorics dils affittaders	58'704.58		63'005.10
Ulteriuras expensas da menaschi	- 55'033.90	-	72'164.07
Resultat da gestiun avon deducziuns, tscheins e taglias	173'804.59		146'725.23
Deducziuns	- 206'000.00	-	208'871.92
Resultat da gestiun avon tscheins e taglias	- 32'195.41	-	62'146.69
Expensas da finanzas	- 39'974.50	-	40'685.20
Entradas da finanzas	12.00		0.00
Resultat da gestiun avon taglias	- 72'157.91	-	102'831.89
Contribuziun da sperdita dalla vischnaunca	81'567.91		121'651.89
Ulteriuras expensas jastras	0.00		0.00
Ulteriuras entradas jastras	0.00		0.00
Entradas extraordinarias	0.00		0.00
Expensas extraordinarias	0.00		0.00
Gudogn digl onn avon taglias	9'410.00		18'820.00
Taglia da schischom	- 9'410.00	-	18'820.00
Gudogn digl onn	0.00		0.00

ANNEXA TIEL QUEN ANNUAL 2022

1. Indicaziuns davart ils principis applicai el quen annual

Il quen annual present ei vegnius realisaus tenor las prescripziuns dalla lescha svizra, cunzun tenor ils artechels davart la contabilitad commerciala e la presentaziun dil quen tenor il dretg d'obligaziuns (art. 957 tochen 962).

La presentaziun dil quen pretenda dil cussegl d'administraziun valetaziuns e giudicats che san influenzar las valurs da facultad, las obligaziuns declaradas e las obligaziuns eventualas il mument dalla bilanzaziun sco era expensas ed entradas dalla perioda da rapport. Il cussegl d'administraziun decida mintgamai tenor agen beinmanegiar co duvra il spazi d'agir legal da valetar e bilanzar. El rom dil principis da precauziun san vegnir fatgas amortisaziuns, rectificaziuns dalla valur e reservas egl interess dalla fundaziun che surpissan la dimensiun necessaria tenor criteris dall'economia da menaschi.

	2022	cumparegliaziun
	CHF	2021
		CHF
1. Survesta dils mieds liquids		
Contos bancars:		
Contocurrent	429'386.32	386'460.07
Fondo da renovaziun ordinari	63'000.00	63'000.00
Fondo da renovaziun dalla garanzia dalla vischnaunca	249'082.93	127'431.04
	<u>741'469.25</u>	<u>576'891.11</u>
2. Sligiazioni netta dallas reservas tgeuas		
Sligiazioni netta dallas reservas tgeuas impurtontas	<u>0.00</u>	<u>0.00</u>
3. Obligaziuns da leasing buca bilanzadas		
Obligaziuns da leasing buca bilanzadas cun temps restont > 1 onn	<u>0.00</u>	<u>0.00</u>
4. Summa totala per la segirtad dallas obligaziuns atgnas dallas activas applicadas		
Valeta da bilanza dil schischom engreviau	8'630'000.00	8'810'000.00
Valeta nominala dalla hipoteca	0.00	0.00
Summa dil deivet hipotecar	6'540'000.00	6'620'000.00
Il deivet hipotecar ei segiraus cun ina garanzia solidarica dalla vischnaunca Tujetsch.		
5. Diember da conluvrers		
Diember da plazzas cumpleinas ella media digl onn	<u>0.10</u>	<u>0.10</u>

6. Eveniments essenzials suenter il di da bilanz

Ei dat negins eveniments suenter il rendaquen dils 31-12 che fussen da menziunar. Suenter il di da bilanza e tochen alla deliberaziun dil quen annual entras il cussegl d'administraziun ein succedi negins eveniments essenzials che savessen influenzar il quen annual resp. che stuessen vegnir menziunai en quei liug.

QUEN DA LIQUIDITAD

	2022	cumparegliazium 2021
	CHF	CHF
<u>SVIULTA</u>		
Resultat digl onn tenor quen annual	0.00	0.00
+ Deducziuns	206'000.00	208'871.92
Cash Drain dalla fatschenta	206'000.00	208'871.92

INVESTIZIUNS

Augment da pretensiuns ord furniziuns e prestaziuns	- 898.61	- 496.97
Sminuaziun ulteriuras pretensiuns	36'159.94	1.35
Augment reservas e prestaziuns buca facturadas	0.00	0.00
Sminuaziun limitaziun activa dil quen	0.00	3'355.60
Investiziuns vaglias	0.00	0.00
Investiziuns immobilias	0.00	- 102'318.15
Investiziuns installaziuns	0.00	0.00
Ivestiziuns mobilias	- 4'308.00	0.00
Investiziuns maschinas	0.00	0.00
Investiziuns nettas	30'953.33	- 99'458.17
Deficit da capital	236'953.33	109'413.75

SPARTA DA FINANZIAZIUN

Sminuaziun deivets ord furniziuns e prestaziuns	- 38'198.69	19'638.94
Sminuaziun ulteriuras pretensiuns a cuort termin	- 6'286.50	6'274.85
Augment limitaziun passiva dil quen	16'110.00	870.00
Sminuaziun pretensiuns da banca	- 80'000.00	- 380'000.00
Augment pretensiuns da tiarzs	0.00	0.00
Augment fondo da renovaziun	36'000.00	36'000.00
Augment fondo d'accumpignament	0.00	0.00
Augment fondo garanzia da deficit	0.00	0.00
Finanziaziun netta	- 72'375.19	- 317'216.21
Alzament mieds liquids 2022	164'578.14	- 207'802.46

MUSSAMENT DA LIQUIDITAD

Mieds liquids per 01.01.2022	576'891.11	784'693.57
Mieds liquids per 31.12.2022	741'469.25	576'891.11
Alzament mieds liquids 2022	164'578.14	- 207'802.46

Rapport digl organ da revisiun
sur dalla revisiun restrenschida
per mauns dalla radunonza generala
dalla Residenza Dulezi SA

Sco organ da revisiun havein nus controllau il quen annual (bilanza, quen da gudogn e sperdita ed annexa) dalla Residenza Dulezi SA pigl onn da gestiun ch'ei ius a fin cun ils 31 da december 2022.

Il cussegl d'administraziun ei responsabels per il quen annual, ferton che nus havein il pensum da controllar el. Nus confirmein d'ademplier las pretensiuns per l'admissiun da professiun e d'indipendenza conform alla lescha.

Nossa controlla ei succedida tenor ils standards svizzers per ina revisiun restrenschida. Tenor quels ha la controlla dad esser planisada ed exequida aschia, che sbagls essenzials el quen annual vegnan tschaffai cun ina certa segirtad. Ina revisiun restrenschida cumpeggia principalmein interrogaziuns e controllas analiticas sco era controllas da detagls adequatas allas circumstanzas dil menaschi che vegn controllaus sin fundament dils acts avon maun. Cuntercomi ein controllas dils process da menaschi e dil sistem intern da controllas sco era interrogaziuns ed autras controllas per scuvierer acziuns da delicts ni auters surpassaments da leschas buca part dalla revisiun.

Sin fundament da nossa revisiun essan nus buca dai sin fatgs, ord ils quals nus stuessen trer la consideraziun, ch'il quen annual corrispundes buca alla lescha ed als statuts.

Sedrun, ils 12 da mars 2023

conversa.gr fiduziaria sa

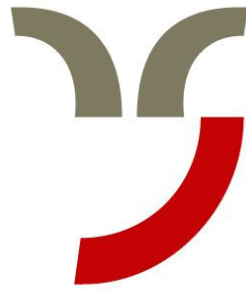

André Schmid
Revisur cun admissiun federala
Revisur responsabel

Beat Hosang
Revisur cun admissiun federala

Aschunta quen annual 2022

Disentis Sedrun

JAHRESRECHNUNG 2022
Sedrun Disentis Tourismus SA

	Seite
Bilanz	1-2
Erfolgsrechnung	3-6
Mittelflussrechnung	7
Anhang	8
Antrag Gewinnverwendung	9

Disentis/Mustér, den 07. März 2023

Disentis Sedrun

BILANZ PER 31.12.2022

		<u>31.12.2022</u>	<u>31.12.2021</u>
AKTIVEN		636'896.72	401'410.91
Umlaufvermögen		576'195.72	336'009.91
	Flüssige Mittel	452'059.79	193'910.65
1000	Kassa Disentis	500.00	400.00
1001	Kassa Sedrun	500.00	500.00
1002	Tresor	324.30	3'409.60
1010	Postkonto	0.00	146.17
1020	RB Cadi 70261.18	246'435.19	112'314.33
1022	GKB CK 193.892.400	0.00	69'938.47
1023	RB Cadi / Gästekarten	175'638.30	0.00
1026	RB Cadi / Anteilschein	200.00	200.00
1030	RB Cadi / TOMAS	28'462.00	6'267.13
1032	RB Cadi / TOMAS Dires	0.00	734.95
	Forderungen aus Lieferungen und Leistungen	77'384.00	99'794.58
1100	Debitoren	13'691.00	34'376.68
1150	Debitor TOMAS	59'134.00	54'594.90
1120	Debitoren Infobüchlein	8'523.00	13'563.00
1140	Forderungen Kreditkarte	36.00	260.00
1105	Delkrede	-4'000.00	-3'000.00
	Andere Forderungen	0.00	3.73
1180	Forderungen gegenüber Sozialversicherungen	0.00	0.00
1190	Forderungen gegenüber Verrechnungssteuer	7.93	3.73
	Vorräte	11'235.00	8'678.00
1200	Büromaterial	1'300.00	690.00
1210	Verkaufsmaterial	9'935.00	7'988.00
1300	Aktive Rechnungsabgrenzung	35'509.00	33'622.95
Anlagevermögen		60'701.00	65'401.00
	Sachanlagen	10'701.00	15'401.00
1410	Mobiliar	6'800.00	9'000.00
1420	Maschinen	1.00	1.00
1400	EDV	3'900.00	6'400.00
Grundkapital		50'000.00	50'000.00
1800	Nicht liberiertes Aktienkapital	50'000.00	50'000.00

Disentis Sedrun

BILANZ PER 31.12.2022

		<u>31.12.2022</u>	<u>31.12.2021</u>
PASSIVEN		636'896.72	401'410.91
Fremdkapital		486'766.63	260'087.80
	Kurzfristiges Fremdkapital	291'533.63	143'134.80
2000	Verbindlichkeiten aus Lieferungen und Leistungen	274'156.98	134'434.00
2010	Verbindlichkeiten gegenüber MWST	8'156.65	2'371.05
2100	KK Viseca Card	0.00	399.75
2300	Passive Rechnungsabgrenzung	9'220.00	5'930.00
	Langfristiges Fremdkapital	195'233.00	116'953.00
2610	Rückstellung Gästegutscheine	20'233.00	16'953.00
2620	Rückstellung Projekte	175'000.00	100'000.00
Eigenkapital		150'130.09	141'323.11
2800	Aktienkapital	100'000.00	100'000.00
2810	Gesetzliche Reserven	2'000.00	0.00
2900	Gewinnvortrag	39'323.11	-70'039.24
	Jahresgewinn	8'806.98	111'362.35

ERFOLGSRECHNUNG 01.01.2022 - 31.12.2022

	ER 2022	Budget 2022	Abweichung	ER 2021	Abweichung
TOTAL ERTRAG	2'300'239.30	2'318'500.00	-18'260.70	1'953'307.81	346'931.49
Total Gästetaxen und Tourismustaxen	2'000'000.00	2'000'000.00	0.00	1'850'000.00	150'000.00
3000 Gästetaxen Sedrun	711'420.85	750'000.00	-38'579.15	632'876.96	78'543.89
3010 Gästetaxen Disentis	695'814.65	750'000.00	-54'185.35	625'824.55	69'990.10
3020 Tourismustaxen Sedrun	288'579.15	250'000.00	38'579.15	292'123.04	-3'543.89
3030 Tourismustaxen Disentis	304'185.35	250'000.00	54'185.35	299'175.45	5'009.90
Total Kommissionen und Reservationen	56'599.35	66'500.00	-9'900.65	56'360.95	238.40
3100 Kommissionen aus TOMAS	63'506.15	70'000.00	-6'493.85	65'552.75	-2'046.60
3101 Nutzungsgebühren TOMAS	3'519.05	3'000.00	519.05	3'020.45	498.60
3110 Annulationsversicherung	0.00	4'500.00	-4'500.00	0.00	0.00
3130 Kreditkartenkommissionen TOMAS	-10'425.85	-8'000.00	-2'425.85	-9'821.85	-604.00
3140 Kulanzfälle SDT/DIRES	0.00	-3'000.00	3'000.00	-2'390.40	2'390.40
Total Verkauf Gästekarten	190'270.00	200'000.00	-9'730.00	0.00	190'270.00
3700 Einnahmen aus Verkauf Gästekarten	190'270.00	200'000.00	-9'730.00	0.00	190'270.00
Total Diverses	53'369.95	52'000.00	1'369.95	46'946.86	6'423.09
3400 Einnahmen aus Verkaufsartikel	10'626.90	11'000.00	-373.10	10'587.06	39.84
3500 Inserate Infobüchlein	27'763.25	35'000.00	-7'236.75	30'728.40	-2'965.15
3600 Einnahmen Provisionen	296.20	0.00	296.20	165.20	131.00
3610 Einnahmen FEWO Klassifikation	852.50	0.00	852.50	438.25	414.25
3800 Diverses	13'831.10	6'000.00	7'831.10	5'027.95	8'803.15
TOTAL AUFWAND	-2'291'432.32	-2'283'100.00	8'332.32	-1'841'945.46	449'486.86
Total Betriebsaufwand	-719'965.00	-677'600.00	17'974.25	-650'611.86	69'353.14
Personalkosten	-469'970.17	-485'000.00	-15'029.83	-436'352.55	33'617.62
5000 Löhne und Gehälter	-370'116.05	-420'000.00	-49'883.95	-378'015.50	-7'899.45
5010 Versicherungsleistungen	0.00	0.00	0.00	9'426.20	9'426.20
5030 Drittpersonal	-12'001.30	0.00	12'001.30	0.00	12'001.30
5700 AHV/IV/EO/FAK-Beiträge	-31'101.20	-32'000.00	-898.80	-30'730.35	370.85
5710 Pensionskasse	-12'855.15	-12'000.00	855.15	-6'511.80	6'343.35
5720 Unfallversicherung	-96.70	-1'000.00	-903.30	-91.90	4.80
5730 Krankentaggeldversicherung	-2'390.25	-1'000.00	1'390.25	-1'256.00	1'134.25
5900 Spesen	-20'634.90	-8'000.00	12'634.90	-17'455.50	3'179.40
5910 Weiterbildungen	-5'505.90	-1'000.00	4'505.90	0.00	5'505.90
5920 Übrige Personalkosten	-15'268.72	-10'000.00	5'268.72	-11'717.70	3'551.02
Bürolokalitäten und Bürokosten	-105'981.59	-97'600.00	8'381.59	-104'981.92	999.67
6000 Miete Büro Sedrun	-30'000.00	-30'000.00	0.00	-31'500.00	-1'500.00
6002 Miete Büro Disentis	-8'158.90	-10'000.00	-1'841.10	-9'899.60	-1'740.70
6010 Strom, Heizung, Diverses	-5'210.00	-5'000.00	210.00	-5'178.75	31.25
6100 Telefon, Fax	-5'333.85	-5'000.00	333.85	-6'001.45	-667.60
6110 Porti	-1'273.93	-3'000.00	-1'726.07	-1'526.99	-253.06
6120 Büromaterial	-2'405.25	-2'000.00	405.25	-2'171.45	233.80
6140 Leasing, Fotokopien	-10'646.61	-6'000.00	4'646.61	-5'462.12	5'184.49
6150 Buchhaltung	-19'831.50	-20'000.00	-168.50	-20'146.60	-315.10
6155 Beratungen	-1'972.00	-3'000.00	-1'028.00	-7'688.00	-5'716.00
6160 Revision der Jahresrechnung	-3'144.05	-3'600.00	-455.95	-3'063.50	80.55
6170 Diverses	-18'005.50	-10'000.00	8'005.50	-12'343.46	5'662.04

ERFOLGSRECHNUNG 01.01.2022 - 31.12.2022

	ER 2022	Budget 2022	Abweichung	ER 2021	Abweichung
EDV-Anlage	-90'112.50	-50'000.00	40'112.50	-47'665.90	42'446.60
6200 Support und Kosten TOMAS	-47'371.85	-40'000.00	7'371.85	-34'140.50	13'231.35
6210 Support und Kosten EDV	-11'557.30	-3'000.00	8'557.30	-13'525.40	-1'968.10
6220 Anschaffungen EDV	-4'420.15	-7'000.00	-2'579.85	0.00	4'420.15
6230 Lizenzkosten EDV	-26'763.20	0.00	26'763.20	0.00	26'763.20
Diverses	-53'173.13	-43'500.00	9'673.13	-61'018.11	-7'844.98
6300 Einkauf Verkaufsartikel	-9'761.13	-7'000.00	2'761.13	-7'496.46	2'264.67
6310 Verbandbeiträge	-19'159.00	-20'000.00	-841.00	-37'858.95	-18'699.95
6320 Sachversicherung	-3'226.35	-2'000.00	1'226.35	-3'630.10	-403.75
6330 Honorare Verwaltungsrat	-5'860.00	-10'000.00	-4'140.00	-9'600.00	-3'740.00
6340 Jahresrapport und Generalversammlung	-2'014.00	-4'500.00	-2'486.00	0.00	2'014.00
6350 Ferienwohnungs-Klassifikation	-1'075.00	0.00	1'075.00	-510.60	564.40
6360 Gästegutscheine	-4'277.00	0.00	4'277.00	-1'922.00	2'355.00
6370 Ausgaben Corona-Testzentrum	-20'959.00	0.00	20'959.00	0.00	20'959.00
6371 Einnahmen Corona-Testzentrum	14'158.35	0.00	-14'158.35	0.00	-14'158.35
6380 Delkredereanpassung	-1'000.00	0.00	1'000.00	0.00	1'000.00
6390 Debitorenverluste	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Abschreibungen	-4'700.00	-1'500.00	3'200.00	-7'247.17	-2'547.17
6500 Abschreibungen	-4'700.00	-1'500.00	3'200.00	-7'247.17	-2'547.17
Bankzinsen, PC- und Bankspesen	-727.61	-1'500.00	-772.39	-593.38	134.23
6400 Bankzinsen	12.00	0.00	-12.00	9.17	-2.83
6420 Bankzinsen und Spesen	-297.51	-1'000.00	-702.49	-502.89	-205.38
6430 Kommission Kreditkarte	-442.10	-500.00	-57.90	-90.58	351.52
6440 Kursdifferenzen	0.00	0.00	0.00	-9.08	-9.08
LV Rhätische Bahn	-21'863.20	-21'000.00	863.20	-21'878.20	-15.00
7210 Leistungsvereinbarung Rhätische Bahn	-21'863.20	-21'000.00	863.20	-21'878.20	-15.00
Total Marketing	-603'174.87	-553'000.00	50'174.87	-345'610.33	257'564.54
8000 Marketing Graubünden Ferien	41'472.99	0.00	-41'472.99	-214'334.05	-255'807.04
8010 Marketing ASD Marketing AG	-522'482.49	-500'000.00	22'482.49	-52'154.20	470'328.29
8100 Marketing Sedrun Disentis Tourismus	-122'165.37	-53'000.00	69'165.37	-79'122.08	43'043.29
Total Gästekarte	-639'609.25	-664'000.00	-24'390.75	-593'791.15	45'818.10
8300 Gästekarte	-623'681.85	-622'000.00	1'681.85	-575'023.45	48'658.40
8310 Distribution Gästekarte	-15'927.40	-42'000.00	-26'072.60	-18'767.70	-2'840.30
Total Produktmanagement	-400'980.35	-366'000.00	34'980.35	-452'638.32	-51'657.97
8101 Druckerzeugnisse	-36'826.32	-30'000.00	6'826.32	-49'336.08	-12'509.76
8103 Medienreisen	-8'034.95	0.00	8'034.95	-3'750.55	4'284.40
8200 Veranstaltungen Winter	-44'500.00	-46'000.00	-1'500.00	-24'000.00	20'500.00
8210 Veranstaltungen Sommer	-191'477.28	-200'000.00	-8'522.72	-87'980.00	103'497.28
8211 Bialas vacanzas Sommer	-4'080.00	-10'000.00	-5'920.00	-5'040.00	-960.00
8212 Bialas vacanzas Winter	0.00	-10'000.00	-10'000.00	0.00	0.00
8230 Tour de Suisse (Ausgaben)	0.00	0.00	0.00	-151'309.79	-151'309.79
8231 Tour de Suisse (Einnahmen)	0.00	0.00	0.00	465.10	465.10
8400 Produktmanagement San Gottardo	-41'061.80	-60'000.00	-18'938.20	-31'687.00	9'374.80
8500 Projekte	-75'000.00	-10'000.00	65'000.00	-100'000.00	-25'000.00

ERFOLGSRECHNUNG 01.01.2022 - 31.12.2022

	ER 2022	Budget 2022	Abweichung	ER 2021	Abweichung
Total ausserordentlicher Erfolg	98'860.35	0.00	-98'860.35	229'831.57	130'971.22
8900 Ausserordentlicher Ertrag	98'860.35	0.00	-98'860.35	229'831.57	130'971.22
TOTAL ERTRAG	2'300'239.30	2'318'500.00	-18'260.70	1'953'307.81	346'931.49
TOTAL AUFWAND	-2'291'432.32	-2'283'100.00	8'332.32	-1'841'945.46	449'486.86
JAHRESERFOLG	8'806.98	35'400.00	-9'928.38	111'362.35	796'418.35

Anhang zur Jahresrechnung 2022

1. Angaben über die in der Jahresrechnung angewandten Grundsätze

Die vorliegende Jahresrechnung wurde gemäss der Vorschriften des Schweizer Gesetzes, insbesondere der Artikel über die kaufmännische Buchführung und Rechnungslegung des Obligationenrechts (Art. 957 bis 962) erstellt.

Die Rechnungslegung erfordert vom Verwaltungsrat Schätzungen und Beurteilungen, welche die Höhe der ausgewiesenen Vermögenswerte und Verbindlichkeiten sowie Eventualverbindlichkeiten im Zeitpunkt der Bilanzierung, aber auch Aufwendungen und Erträge der Berichtsperiode beeinflussen könnten. Der Verwaltungsrat entscheidet dabei jeweils im eigenen Ermessen über die Ausnutzung der bestehenden gesetzlichen Bewertungs- und Bilanzierungsspielräume. Zum Wohle der Gesellschaft können dabei im Rahmen des Vorsichtsprinzips Abschreibungen, Wertberichtigungen und Rückstellungen über das betriebswirtschaftlich benötigte Ausmass hinaus gebildet werden.

2. Angabe, Aufschlüsselungen und Erläuterungen zu Positionen der Bilanz und der Erfolgsrechnung

Durch die klare Betitelung der diversen Positionen sind diese selbsterklärend.

3. Erläuterungen zu ausserordentlichen, einmaligen oder periodenfremder Positionen

In der Jahresrechnung wurden Verpflichtungen gegenüber dem Verein Sedrun Disentis Tourismus in der Höhe von CHF 98'860.35 aufgelöst.

4. Gesetzlich vorgeschriebene und weitere Angaben

4.1 Beteiligungen

Keine wesentlichen Beteiligungen in der Jahresrechnung.

4.2 Forderungen und Verbindlichkeiten gegenüber nahestehenden Parteien

Keine Verbindlichkeiten gegenüber Aktionäre oder nahestehende Personen

4.3 Anzahl Mitarbeiter

	31.12.2022	31.12.2021
Anzahl Vollzeitstellen im Jahresdurchschnitt	5.50	5.50

4.4 Sonstige Angaben

	31.12.2022	31.12.2021
Nicht bilanzierte Leasing Verbindlichkeiten mit Restlaufzeit	0.00	0.00
Verbindlichkeiten gegenüber Vorsorgeeinrichtungen	4'645.70	0.00
Gesamtbetrag der Aktiven unter Eigentumsvorbehalt	0.00	0.00
Gesamtbetrag der für Verbindlichkeiten Dritter bestellten Sicherheiten	0.00	0.00
Nettoauflösung stiller Reserven	0.00	0.00
Eigene Anteile	0.00	0.00
Beteiligungsrechte und Optionen für Organe und Mitarbeiter	0.00	0.00
Eventualverbindlichkeiten	0.00	0.00

5. Wesentliche Ereignisse nach dem Bilanzstichtag

Nach dem Bilanzstichtag und bis zur Verabschiedung der Jahresrechnung durch den Verwaltungsrat am 06. März 2023 sind keine wesentlichen Ereignisse eingetreten, welche die Aussagefähigkeit der Jahresrechnung beeinträchtigen könnten bzw. an dieser Stelle offengelegt werden müssten.

Disentis Sedrun

Antrag über die Gewinnverwendung

Bezeichnung	31.12.2022	31.12.2021
Gewinnvortrag Anfangs Geschäftsjahr	41'323.11	-70'039.24
Jahreserfolg	<u>8'806.98</u>	<u>111'362.35</u>
Zwischentotal	50'130.09	41'323.11
Zuweisung an die Reserven aus Jahresrechnung	-2'000.00	0.00
Dividendenzahlung 2022 (Brutto)	<u>0.00</u>	<u>0.00</u>
Vortrag auf neue Rechnung	48'130.09	41'323.11

31.03.2023

Survesta dalla situaziun finanziaria

	Quen 2022	Preventiv 2022	Quen 2021
Quen da gudogn e sperdita			
Cuosts	13'763'256.95	13'631'650	15'633'926.02
Recavs	15'776'161.75	14'039'030	16'143'875.68
Surpli recavs	2'012'904.80	407'380	509'949.66
Quen d'investiziun			
Investiziuns	2'888'489.13	5'494'200	2'366'145.77
Entradas investiziuns	517'974.74	280'400	501'270.87
Investiziuns nettas	2'370'514.39	5'213'800	1'864'874.90
Finanziaziun			
Surpli recavs quen da gudogn e sperdita	2'012'904.80	407'380	509'949.66
Prelevaziun ord finanziaziuns specialas	-48'686.48	-78'100	-180'873.06
Amortisaziuns facultad administrativa	379'006.40	364'600	271'600.00
Deposit en finanziaziuns specialas	86'307.98	120'000	160'856.47
Amortisaziuns supplementaras			
Deposit ella prefinanziaziun dil capital agen	175'000.00	0	1'200'000.00
Atgna finanziaziun	2'604'532.70	813'880	1'961'533.07
Investiziuns nettas	2'370'514.39	5'213'800	1'864'874.90
Resultat da finanziaziun	234'018.31	-4'399'920	96'658.17
Grad d'atgna finanziaziun	109.87	15.61	105.18
Deivets a miez e liung termin			
Emprests	7'000'000.00	7'000'000	7'000'000.00
Cefras indicativas			
Atgna finanziaziun	2'604'533	813'880	1'961'533
Facultad netta absolut	9'724'438	5'586'449	9'478'145
Facultad netta per habitont (1256)	7'742	4'441	7'546
Grad d'atgna finanziaziun	109.87	15.61	105.18
Quota d'atgna finanziaziun	18.66	6.58	13.74
Quota dil survetsch da capital	3.00	3.10	2.19
Quota da debitaziun dil tscheins	0.29	0.16	0.28

Revisionsbericht zur Eingeschränkten Revision
an die Generalversammlung der
Sedrun Disentis Tourismus SA, 7180 Disentis/Mustér

Als Revisionsstelle haben wir die Jahresrechnung (Bilanz, Erfolgsrechnung und Anhang) der Sedrun Disentis Tourismus SA für das am 31. Dezember 2022 abgeschlossene Geschäftsjahr geprüft.

Für die Jahresrechnung ist der Verwaltungsrat verantwortlich, während unsere Aufgabe darin besteht, diese zu prüfen. Wir bestätigen, dass wir die gesetzlichen Anforderungen hinsichtlich Zulassung und Unabhängigkeit erfüllen.

Unsere Revision erfolgte nach dem Schweizer Standard zur Eingeschränkten Revision. Danach ist diese Revision so zu planen und durchzuführen, dass wesentliche Fehlaussagen in der Jahresrechnung erkannt werden. Eine Eingeschränkte Revision umfasst hauptsächlich Befragungen und analytische Prüfungshandlungen sowie den Umständen angemessene Detailprüfungen der beim geprüften Unternehmen vorhandenen Unterlagen. Dagegen sind Prüfungen der betrieblichen Abläufe und des internen Kontrollsystems sowie Befragungen und weitere Prüfungshandlungen zur Aufdeckung deliktischer Handlungen oder anderer Gesetzesverstösse nicht Bestandteil dieser Revision.

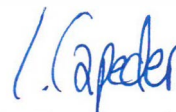
Bei unserer Revision sind wir nicht auf Sachverhalte gestossen, aus denen wir schliessen müssten, dass die Jahresrechnung sowie der Antrag über die Verwendung des Bilanzgewinns nicht dem schweizerischen Gesetz und den Statuten entsprechen.

Ilanz, 3. April 2023

ADDISSA AG

Marcus Cathomas
Revisor

Ladina Capeder
Revisionsexpertin

Beilagen

- Jahresrechnung 2022 (Bilanz, Erfolgsrechnung, Mittelflussrechnung, Anhang sowie Antrag des Verwaltungsrates über die Verwendung des Bilanzgewinns)

Vischnaunca
Tujetsch

Lescha da pumpiers e status Pumpiers Sursassiala

Situaziun da partenza

L'organisaziun dils Pumpiers Sursassiala ei ina historia da grond success. La fusiun dils treis corps da pumpiers da Mustér, Medel/Lucmagn e Tujetsch igl onn 2008 ha possibilitau ina reorganisaziun professiunala ed ina migliur dil temps da reacziun. Da Fuorns entochen Tschamut eis ei garantiu ch'ils pumpiers ein sil plaz maximalmein 15 minutas suenter l'alarmaziun. Grazia al grond engaschi dils pumpiers indigens, s'audan ils Pumpiers Sursassiala ozildi tier in dils corps da pumpiers grischuns cun ault renum e survescha sco exempel per autras organisaziuns.

1. Incarica per surluvrar basas legalas

La repartiziun dils cuosts per quei survetsch oreifer ha meinsvart menau tier discussiuns els gremis politics cunzun dalla vischnaunca da Mustér. Actualmein vegnan ils cuosts reparti sin fundament d'ina clav da repartiziun che sebase sil diember da habitonts e la summa dalla valeta dils edifecis segirai tier la 'Assicuranza d'edifecis dil Grischun enteifer mintga vischnaunca. La clav da repartiziun sepresenta actualmein suandontamein:

Vischnaunca	Habitonts (50%)	Valeta d'edifecis (50%)	Clav da repartiziun
Mustér	2262	1'346'000'000.-	55.60 %
Tujetsch	1258	964'000'000.-	35.11 %
Medel/Lucmagn	337	252'000'000.-	9.29 %

Sin giavisch dil cussegl da vischnaunca da Mustér ha la suprastonza dalla corporaziun Pumpiers Sursassiala elaborau en collaboraziun cun l'Assicuranza d'edifecis dil Grischun (GVG) ina revisiun dalla lescha da pumpiers (2015) e dils statuts dils Pumpiers Sursassiala (2008). La revisiun duei formar la basa per la collaboraziun futura e garantir ina gesta e persistenta repartiziun dils cuosts.

L'Assicuranza d'edifecis dil Grischun elaborascha mintga 10 onns in concept d'organisaziun per mintga corp da pumpiers. En quei concept vegn definiu il diember da pumpiers ch'ei necessari per saver garantir la segirtad. Questa directiva duei survir egl avegnir sco basa per ina nova clav da repartiziun. Il concept dall'Assicuranza d'edifecis dil Grischun actual ei vegnius elaboraus igl onn 2022. En leu ei definiu il suandont diember da pumpiers:

Vischnaunca	Diember pumpiers tenor GVG	Clav da repartiziun
Mustér	45	52.9 %
Tujetsch	30	35.3 %
Medel/Lucmagn	10	11.8 %

La revisiun dalla lescha e dils statuts preveda sper la nova repartiziun dils cuosts ina simplificaziun, explicaziun ed adattaziun da differents artechels vertents.

La suprastonza dalla corporaziun Pumpiers Sursassiala ha en differentas sedutas cun representants cantunals e dallas administraziuns communalas preparau minuziusamein la revisiun totala dalla lescha da pumpiers e la revisiun parziala dils statuts dils Pumpiers Sursassiala. Igl ei vegniu sespruau d'anflar ina slegiazion cuntenteivla per tuts cumpigliai. La finamira ei che las revisiuns vegnien approbadas en tuttas treis vischnauncas, sinaquei ch'ils novs documents entrien en vigur cun l'entschatta 2023.

2. Lescha da pumpiers - midadas

En quest capetel vegnan las impurtontas adattaziuns enviars la lescha actuala commentadas.

Artechel 3 - Obligaziun da prestar survetsch

Da niev sa la suprastanza communal sbassar la vegliadetgna da survetsch entochen al 18avel onn sch'igl effectiv pretendiu sa buca vegnir contonschius cul cuoz da survetsch previu.

Artechel 4 - Deliberaziun dil survetsch activ da pumpiers

La nova lescha preveda niev che persunas en scola da recrut ni en survetsch da militar cuntinuau ein deliberadas dil survetsch activ da pumpiers, denton buca dalla taxa da cumpensaziun.

Artechel 5 - Deliberaziun dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers

L'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers ei reglada ella nova lescha pli detagliadamein tier las suandontas gruppas:

- c. Tier persunas maridadas, persunas en concubinats, persunas en partenadi registrau che vivan el medem tenercasa ei mo ina persuna obligada da prestar survetsch da pumpiers. La vegliadetgna dalla persuna cul gudogn principal decida davart la fin dall'obligaziun da prestar survetsch.

Plinavon preveda la lescha da niev che las sutnumnadas gruppas ein deliberadas dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers:

- f. persunas che lavuran tier in survetsch da cazzola blava (front/pichet) (tenor la lescha existenta ein talas persunas mo deliberadas dil survetsch activ).
- h. persunas digl exteriur cun lubientschas L, G, F ni N.
- i. persunas cun ina menda spirtala cumprovabla ni ina menda corporala cun in grad d'invaliditad da 50% ensi.
- j. students en studi cumplein ed emprendists en emprema scolaziun el rom d'ina scolaziun reconuschida entochen la vegliadetgna da 25 onns.

Las novas reglamentaziuns ein vegnidadas fatgas sebasond sin las experiencias fatgas ils davos onns en connex cun damondas da deliberaziun e cugl incasso dallas taxas da cumpensaziun.

Artechel 6 - Relaschada prematura

Enviars la lescha existenta eisi da niev stipulau che persunas deliberadas per motivs medicinal han da pagar la taxa da cumpensaziun. Exclaus da questa regulaziun ein persunas cun ina menda spirtala cumprovabla ni ina menda corporala cun in grad d'invaliditad da 50% ensi. Cheutras eisi claramein reglau tgi che ha da pagar ina taxa da cumpensaziun.

Artechel 8 – Suprastonza communal

Ella nova lescha ein ils suandonts pensums dalla suprastonza communal vegni amplificai:

b. recutar ed annunziar candidats pusseivels pil survetsch al cumandant da pumpiers.

Plinavon ei la suprastonza communal buca pli cumpetenta da confirmar relaschadas anticipadas dil survetsch activ (quei ch'era entochen oz il cass).

Artechel 15 – Taxa da cumpensaziun

La suprastonza communal fixescha l'altezia dalla taxa da cumpensaziun. Cheu han ins adattau l'altezia maximala da frs. 500.-- sin frs. 600.--. La taxa minimala munta vinavon a frs. 300.--. La fixaziun dalla taxa efectiva duei succeder en concordanza cun las ulteriuras suprastonzas da Tujetsch e Medel/Lucmagn.

Artechel 16 – Surpassaments

Ils pumpiers che cunterfan alla lescha da pumpiers ni a camonds da lur superiors san vegnir castigai cun ina multa da tochen frs. 1'000.--. Quei era gia reglau aschia ella lescha existentia. La nova lescha possibilitescha ultra da quei d'admonir persunas tier cass levs.

Artechel 18 – Protestas

Encunter decisziuns dil cumandant sa da niev vegnir recurriu tier la suprastonza dall'organisaziun da pumpiers.

Artechels 20 e 21 – Annullaziun dil dretg vertent ed entrada en vigur

Ei setracta cheu d'ina revisiun totala dalla lescha. Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan tuttas prescripziuns communalas che stattan en cuntradiziun cun ella cassadas, specialmein la lescha da pumpiers dils 12 da december 2014.

3. Statuts dils pumpiers - midadas

En quest capetel vegnan las impurtontas adattaziuns dils statuts declaradas.

Artechel 7 – Suprastonza dalla corporaziun

a) *Cumposiziun*: Ins ha cumpletau la cumposiziun taluisa, ch'ils substituents dils geraus responsabels pils fatgs da pumpiers san far part alla suprastonza dalla corporaziun.

b) *Incaricas*: Da niev elegia la suprastonza dalla corporaziun ils representants dils pumpiers per las sedutas dalla suprastonza dalla corporaziun (commando ed ulteriurs commembers dil stab).

La *cumpetenza finanziaria* per fatschentas extraordinarias ed unicas vegn augmentada da frs. 5'000.-- sin frs. 10'000.--. Cheutras sa la suprastonza reagir immediat en cass urgents el mintgadi.

Artechel 15 – Finanzas e repartiziun dils cuosts

Alinea 1: Da niev vegn fixau la summa da frs. 50'000.-- per expensas extraordinarias che vegnan decididas en ina procedura separada e medemamein finanziadas entras las vischnauncas participadas.

Alinea 4: Il punct principal da questa revisiun ei la repartiziun dils cuosts. Ils cuosts per las expensas dils pumpiers vegnan reparti sin las vischnauncas tenor il diember da pumpiers per vischnaunca definiu (tenor planisaziun) sco suandont:

Disentis/Mustér, 45 pumpiers, 52.9%;

Medel/Lucmagn, 10 pumpiers, 11.80%;

Tujetsch, 30 pumpiers, 35.30%;

Artechel 18 – Entrada en vigur e revisiun parziala

Ei setracta cheu dall'emprema revisiun parziala dils statuts da pumpiers.

4. Propostas

Ord las surnumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca:

- a) d'approbar la revisiun totala dalla lescha da pumpiers.**
- b) d'approbar la revisiun parziala dils statuts da pumpiers.**
- c) da suttametter la revisiun totala dalla lescha da pumpiers sco era la revisiun parziala dils statuts dils Pumpiers Sursassiala al referendum facultativ tenor art. 21 lit. b dalla constituziun communal.**

Las fatschentas vegnan aunc suttamessas alla radunonza da vischnaunca.

Vischnaunca da Tujetsch

Lescha da pumpiers

SBOZ dils 07-03-2023

2024

I. Determinaziuns generalas/incaricas

- Art. 1 Intent
Art. 2 Incaricas

II. Obligaziun da prestar survetsch

- Art. 3 Obligaziun da prestar survetsch
Art. 4 Deliberaziun dil survetsch activ da pumpiers
Art. 5 Deliberaziun dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers
Art. 6 Relaschada prematura

III. Organisaziun

- Art. 7 Survigilanza suprema
Art. 8 Suprastonza communal
Art. 9 Duers da survetsch dils pumpiers
Art. 10 Segirada

IV. Alarmaziun/intervenziun da seracass

- Art. 11 Alarmaziun
Art. 12 Persunal da vischnaunca

V. Survetsch d'exercezi

- Art. 13 Survetsch d'exercezi
Art. 14 Objects d'exercezi

VI. Finanziaziun

- Art. 15 Taxa da cumpensaziun

VII. Ordinaziuns penalas

- Art. 16 Surpassaments
Art. 17 Exclusiun

VIII. Mieds legals

- Art. 18 Protestas

IX. Determinaziuns finalas

- Art. 19 Execuziun
Art. 20 Annullaziun dil dretg vertent
Art. 21 Entrada en vigur

Sebasond sin art. 26 alinea 3 dalla lescha davart la protecziun preventiva encunter incendis ed ils fatgs da pumpiers el cantun Grischun (BR 840.100; lescha davart la protecziun encunter incendis) ed artechel 63 dalla constituziun communal relai la vischnaunca la suandonta lescha.

I. Determinaziuns generalas/incaricas

Art. 1 Intent

Questa lescha regla las incaricas e l'organisaziun dils pumpiers dalla vischnaunca da Tujetsch aschilunsch che quellas cumpetan buc ad organs cantunals.

Art. 2 Incaricas

¹Ils pumpiers prevegnan a donns generalas. Els prestan agid immediat, en special tier:

- a. incendis ed explosiuns;
- b. donns elementars e donns da natira;
- c. la tscherca ed il salvament da personas ed animals;
- d. cass che donnegeschan ni pericliteschan igl ambient;
- e. intervenziuns el senn dalla protecziun dalla populaziun.

²Sper quellas incumbensas generalas sa la suprastonza communal ni il stab da catastofas clamar ils pumpiers encunter indemnisaziun ad ulteriurs survetschs ed autras intervenziuns sche:

- a. la savida dil fatg ed igl equipament dils pumpiers ein necessaris;
- b. las intervenziuns secunfan cullas incumbensas generalas dils pumpiers e
- c. la promptadad d'intervegnir ei garantida da tut temps.

³La vischnaunca Tujetsch meina ils fatgs da pumpiers ensemen cullas vischnauncas da Medel e Mustér.

II. Obligaziun da prestar survetsch

Art. 3 Obligaziun da prestar survetsch

¹Persunas cun domicil da dretg civil ella vischnaunca da Tujetsch ein obligadas al survetsch da pumpiers.

²L'obligaziun da prestar survetsch entscheiva all'entschatta digl onn ch'ins cumplenescha il 21avel onn da naschientscha e cuoza entochen la fin digl onn ch'il 45avel onn da naschientscha vegn cumplenus. La suprastonza communal sa sbassar la vegliadetgna da survetsch entochen al 18avel onn da naschientscha ni alzar quella entochen il 55avel onn da naschientscha sch'igl effectiv pretendiu sa buca vegnir contonschius cul cuoz da survetsch previu.

³L'obligaziun da prestar survetsch vegn ademplita entras survetsch activ ni entras pagar ina taxa da cumpensaziun. Negin ha il dretg da vegnir partius tier al survetsch activ.

⁴La suprastanza dall'organisaziun da pumpiers decida sin proposta dil cumandant tgi ch'ademplescha ils criteris pil survetsch activ. Suandonts criteris ston vegnir risguardai:

- a. qualificaziun persunala;
- b. contonschibladad;
- c. basegns tenor igl effectiv pretendiu.

⁵Il cumandant da pumpiers sa ordinar da tut temps ina examinaziun medicinala per cumprovar la habilitad da prestar survetsch.

Art. 4 Deliberaziun dil survetsch activ da pumpiers

¹Dil survetsch activ da pumpiers, denton buca dalla taxa da cumpensaziun, ein deliberai:

- a. persunas ch'exequeschan incaricas officialas ch'ein buca cumpatiblas cul survetsch activ da pumpiers;
- b. persunas che san cumprovar impediments corporals;
- c. persunas en scola da recrut ni en survetsch militar cuntinuau.

²En cass motivai sa la suprastanza communal deliberar ulteriuras gruppas da persunas dil survetsch activ da pumpiers.

Art. 5 Deliberaziun dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers

¹Dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers ein deliberai:

- a. commembras/commembers dalla suprastanza communal (incl. actuar);
- b. spirituals e persunas d'uordens religios dallas baselgias cantunalas;
- c. tier persunas maridadas, persunas en concubinad, persunas en partenadi registrau che vivan el medem tenercasa ei mo ina persuna obligada da prestar survetsch da pumpiers. La vegliadetgna dalla persuna cul gudogn principal decida davart la fin dall'obligaziun da prestar survetsch;
- d. geniturs ch'educheschan persuls affons ella vegliadetgna prescolara e scolara;
- e. dunnas en speranza e dunnas d'affons pigns tochen la vegliadetgna da 12 meins;
- f. persunas che lavuran tier in survetsch da cazzola blaua (front/pichet);
- g. persunas che prestan survetsch activ en in menaschi da pumpiers renconuschiu dil cantun;
- h. persunas digl exteriur cun lubientschas L, G, F ni N;
- i. persunas cun ina menda spirtala cumprovabla ni ina menda corporala cun in grad d'invaliditad da 50% ensi;
- j. students en studi cumplein ed emprendists en emprema scolaziun el rom d'ina scolaziun renconuschida entochen la vegliadetgna da 25 onns.

²En cass motivai sa la suprastanza communal deliberar ulteriuras gruppas da persunas dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers.

Art. 6 Relaschada prematura

¹En cass ch'in attest medicinal lubescha buca pli d'exequir in survetsch da pumpiers activ, finescha quel prematuradamein.

²Persunas deliberadas per motivs medicinals han da pagar la taxa da cumpensaziun. Exclaus da questa regulaziun ein las persunas tenor artechel 5 alineia i.

III. Organisaziun

Art. 7 Survigilanza suprema

La suprastonza communal exequescha la survigilanza suprema dils pumpiers ensemen culs commembers da suprastonza da Medel/Lucmagn e Mustér, aschilunsch che quei cumpeta a sia obligaziun. Ella engascha per quei intent ina suprastonza dalla organisaziun da pumpiers.

Art. 8 Suprastonza communal

Alla suprastonza communal cumpetan ils suandonts pensums:

- a. fixar il cuoz da survetsch tenor art. 3;
- b. recrutar ed annunziar candidats pusseivels pil survetsch al cumandant da pumpiers tenor art. 3;
- c. deliberar persunas dil survetsch activ tenor art. 4;
- d. deliberar persunas dall'obligaziun da prestar survetsch da pumpiers tenor art. 5;
- e. fixar la taxa da cumpensaziun tenor art. 15;
- f. surprendre cumpetenzas buca adossadas ad in auter organ.

Art. 9 Duers da survetsch dils pumpiers

¹Ils pumpiers ein obligai da dar suatientscha ad in clom da survetsch.

²Els han da surprendre las incaricas adossadas ad els.

³Els san vegnir obligai da sescolar vinavon e da surprendre obligaziuns da cader. Leutier ein els obligai d'absolver ils cuors ed exerchezis corrispundents e da prestar il survetsch tenor lur grad e funcziun.

Art. 10 Segirada

L'organisaziun da pumpiers Sursassiala procura che las persunas en siu survetsch seigien segiradas a moda usitada encunter consequenzas finanzialas en cass da malsognas ni accidents caschunai entras il survetsch da pumpiers e che las persunas vegnien informadas corrispundentamein.

IV. Alarmaziun/intervenziun da seracass

Art. 11 Alarmaziun

¹Persunas che constateschan in fiug ein obligadas d'alarmar ils pumpiers (118).

²L'alarmaziun dils pumpiers succeda sur il sistem d'alarmaziun dall'Assicuranza d'edifecis dil cantun Grischun. L'organisaziun da pumpiers Sursassiala metta a disposiziun eventuals apparats necessaris.

Art. 12 Personal da vischnaunca

Il personal da vischnaunca e dallas corporaziuns d'aua, sco cau-fontauna e cau dil menaschi tecnic, la gruppa forestala e tecnica stattan a disposiziun al meinacziun tier in seracass.

V. Survetsch d'exercezi**Art. 13 Survetsch d'exercezi**

Mintga persuna che presta survetsch activ da pumpiers survegn all'entschatta digl onn da pumpiers in plan d'exercezi. Quei plan vala sco clom da survetsch.

Art. 14 Objects d'exercezi

¹Habitonts da casas, respectivamein ils possessurs da quellas, ein obligai da schar exercitar ils pumpiers en e vid lur objects e da lubir access a quels entochen allas 21³⁰.

²Objects d'exercezi e parts da quels ein da tractar culla megliera pusseviva precauziun. Tier l'elecziun dils objects ein proprietaris, respectivamein ils habitonts dad informar ad uras. Ils pumpiers han da prender risguard sin eventuels cass da malsogna ed ulteriuras circumstanziass specialas.

VI. Finanziaziun**Art. 15 Taxa da cumpensaziun**

¹Persunas obligadas al survetsch da pumpiers, ch'ein buca deliberadas tenor art. 5 da quel, han da pagar ina taxa da cumpensaziun annuala, sch'ellas prestan buca survetsch activ.

²La suprastonza communal fixescha l'altezia dalla taxa da cumpensaziun sche pussevivel en concordanza cun las ulteriuras suprastonzas da Medel/Lucmagn e Mustér. Quella importa sil pli pauc frs. 300.– e sil pli bia frs. 600.–.

³La taxa da cumpensaziun vegn incassada pigl onn calendar. Termin da tagl ei ils 30 da settember. Ei dat negins quens pro rata.

⁴Per dimorants dall'jamna sa la suprastonza communal conceder ina reducziun. Sclaus d'ina tala reducziun ein dimorants dall'jamna sin intschess dallas vischnaucas dall'organisaziun da pumpiers Sursassiala. En conflicts cun auters cantuns ei il domicil da taglia decisiv.

⁵Tgi che absolve en in onn la mesadad ni pli pauc dils exercexis ordinaris sto pagar, sper ils castitgs, era la taxa da cumpensaziun.

VII. Ordinaziuns penalas

Art. 16 Surpassaments

Pumpiers che cunterfan alla lescha da pumpiers ni a camonds da lur superiors san vegnir castigai cun ina multa da tochen frs. 1'000.-. Tier cass levsa la persuna era vegnir admonida. Per castitgs ei la suprastanza dall'organisaziun da pumpiers responsabla sin proposta dil commando.

Art. 17 Exclusiun

Tier cuntravenziuns grevas e repetidas viers la lescha ed ils reglaments da pumpiers ni camonds dils superiors sa la persuna pertuccada, sper il castitg, era vegnir exclausa dil corp da pumpiers. Davart ina exclusiun decida la suprastanza dall'organisaziun da pumpiers sin proposta dil commando.

Art. 18 Protestas

¹Encunter decisiuns dil cumandant sa vegnir recurriu tier la suprastanza dall'organisaziun da pumpiers enteifer 30 dis suenter la comunicaziun.

²Encunter decisiuns dalla suprastanza dall'organisaziun da pumpiers ni dalla suprastanza communal sa vegnir recurriu tier la Dertgira administrativa dil cantun Grischun enteifer 30 dis.

IX. Determinaziuns finalas

Art. 19 Execuziun

La suprastanza dils Pumpiers Sursassiala relai ils reglaments executoris tier questa lescha.

Art. 20 Annullaziun dil dretg vertent

Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan tuttas prescripziuns communalas che stattan en cuntradicziun cun ella cassadas, specialmein la lescha da pumpiers dils 24 da mars 2015.

Art. 21 Entrada en vigur

Questa lescha passa en vigur igl 1. da schaner 2024. Approbau entras la votaziun dil pievel dils..... resp. dil cussegl da vischnaunca ils

Il president communal: Il vicepresidente communal:

Martin Cavegn

Guido Monn

Approbau cun decret entras l'Assicuranza d'edifecis dil Grischun.

Cuera, ils

Assicuranza d'edifecis dil Grischun

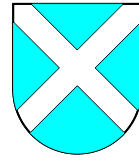
Il directur:

Igl inspectur cantunal
da pumpiers:

Marc Handlery

Conradin Caduff

SBOZ dils 07-03-2023

Statuts Pumpiers Sursassiala

Revisiun parziala

I. **Disposiziuns generalas**

1. Num e domicil legal
2. Intent e finamiras
3. Fundaziun
4. Legislaziun da pumpiers dallas vischnauncas

II. **Organisaziun**

5. Organs
6. Radunonzas communalas ni cuminonza dils votants
7. Suprastonza dalla corporaziun
8. Cumissiun da gestiun
9. Administraziun finanziala
10. Dretg da sutscriver

III. **Basa da pumpiers**

11. Il cader
12. La basa da pumpiers
13. Material dil corp

IV. **Iniziativa**

14. Iniziativa

V. **Finanzas**

15. Finanzas e repartiziun dils cuosts

VI. **Mieds legals**

16. Dretg da recuors
17. Plogn administrativ

VII. **Disposiziuns finalas**

18. Entrada en vigur e revisiun parziala
19. Dissoluziun, extrada

I. Disposiziuns generalas

Art. 1 Num e domicil legal

- ¹ Sut il num Pumpiers Sursassiala ein las vischnaucas politicas da Medel/Lucmagn, Mustér e Tujetsch s'unidas ad ina corporaziun da vischnaucas el senn dils artechels 50 ss. dalla lescha da vischnaucas dil cantun Grischun (175.050).
- ² Il domicil legal da Pumpiers Sursassiala ei Mustér.

Art. 2 Intent e finamiras

- ¹ La finamira dall'organisaziun ei d'exequir tuttas lavurs ed incaricas che cumpetan als pumpiers. Plinavon valan la lescha davart la protecziun preventiva encunter incendis ed ils fatgs da pumpiers en il cantun Grischun e l'ordinaziun corrispundenta cun tut las directives e prescripziuns dils pumpiers dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun (GVG).
- ² Sco basa vala la planisaziun dils pumpiers dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun.

Art. 3 Fundaziun

La fundaziun sut il num Pumpiers Sursassiala succeda cun l'approbaziun dils statuts d'organisaziun entras las radunonzas communalas ni la cuminonza dils votants dallas treis vischnaunca Medel/Lucmagn, Mustér e Tujetsch e cun l'approbaziun entras la regenza dil cantun Grischun.

Art. 4 Legislaziun da pumpiers dallas vischnaucas

Las vischnaucas mantegnan lur legislaziun cun s'adattar alla structura dalla corporaziun. La fixaziun ed igl incasso dallas taxas da cumpensaziun cumpeta allas vischnaucas.

II. Organisaziun

Art. 5 Organs

Ils organs dalla corporaziun da pumpiers ein:

- la radunonza communal ni la cuminonza dils votants, aschinavon che las fatschentas cumpetan buc ad in auter organ communal;
- la suprastonza dalla corporaziun che secumpona da treis commembers;
- la cumissiun da gestiun che secumpona mintgamai d'in representant dallas cumissiuns da gestiun dallas vischnaucas.

Art. 6 Radunonzas communalas ni cuminonza dils votants

Las radunonzas communalas ni la cuminonza dils votants fuorman igl organ suprem dalla corporaziun da pumpiers. Ad ellas ni agl organ communal cumpetent cumpetan las suandontas incaricas:

- approbar e midar ils statuts dall'organisaziun;
- approbar expensas extraordinarias ed autras propostas dalla suprastonza dalla corporaziun, aschinavon che las fatschentas cumpetan buc ad in auter organ communal.

Art. 7 Suprastonza dalla corporaziun

a) Cumposiziun

- ¹ La suprastonza secumpona dils geraus responsabels dallas treis vischnauncas ni **da lur substituts**.
- ² **Ils representants dils pumpiers** assistan allas sedutas cun vusch cusseglionta.
- ³ La suprastonza seconstituescha sezza (president, vicepresidente **ed actuar**). Davart las tractativas eisi da menar in protocol che cuntegn silmeins ils conclus ed ils resultats dallas votaziuns. El ei da suttascriver digl actuar e dil president e da suttametter allas suprastonzas communalas per informaziun.

b) Incaricas

- ¹ Alla suprastonza dalla corporaziun cumpetan las suandontas incaricas:
 - representar la corporaziun anoviars e liquidar tuttas fatschentas ch'appartegnan allas cumpetenzas dalla suprastonza;
 - elaborar propostas per mauns dallas vischnauncas;
 - applicar las ordinaziuns dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun;
 - fixar sin fundament dalla planisaziun dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun igl effectiv dil corp da pumpiers;
 - eleger il cumandant, ils vicecumandants, il cau da material ed ils furiers;
 - eleger ils representants dils pumpiers per las sedutas dalla suprastonza dalla corporaziun (commando ed ulteriurs commembers dil stab);
 - tractar ils recuors da recrutaziun;
 - relaschar ils reglaments necessaris per il menaschi da pumpiers;
 - tgirar il contact cun las autoritads involucadas (partiziun pumpiers dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun);
 - preparar il quen ed il preventiv dalla corporaziun per mauns dallas suprastonzas communalas;
 - informar regularmein las suprastonzas communalas.
- ² Ella sa era disponer per fatschentas extraordinarias ed unicas d'ina summa da tochen frs. 10'000.-.

c) *Sedutas*

La suprastonza dalla corporaziun vegn convocada dil president ni dil vicepresidente sco era sin damonda dil commando da pumpiers, quei tenor basegns, denton sil pli pauc inagada ad onn. La suprastonza dalla corporaziun ei competenta da decider sche tuts commembers ein presents. En cass specials eisi era pusseivel da decider sin via da circulaziun.

Art. 8 Cumissiun da gestiun

La cumissiun da gestiun controllescha annualmein la gestiun ed igl entir menaschi finanziel e dat rapport allas vischnauncas. Ella suttametta mintgamai entochen la fin fevrer siu rapport cun las propostas allas suprastonzas communalas.

Art. 9 Administraziun finanziaria

- 1 Il quen vegn procuraus d'ina dallas treis canzlias communalas ni d'ina persuna qualificada.
- 2 La suprastonza dalla corporaziun relai las disposiziuns necessarias.

Art. 10 Dretg da suttascriber

Il president ed in ulteriur commember da suprastonza suttascrivan collectivamein en dus.

III. Basa da pumpiers

Art. 11 Il cader

- 1 Il cader dil Pumpiers Sursassiala secumpona dallas suandontas personas:
 - il cumandant;- ils vicecumandants;
 - ils officiers;
 - ils meinagruppas;
 - ils furiers ed il cau da material.
- 2 Las personas da cader vegnan recrutadas tenor pusseivladad ord tuttas vischnauncas partecipadas. Lur incaricas sedrezzan tenor las prescripziuns e directives respectivas dalla partiziun da pumpiers dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun.

Art. 12 La basa da pumpiers

- 1 Il diember da pumpiers secumpona tenor las stipulaziuns ella planisaziun dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun.
- 2 La basa da pumpiers vegn per regla recrutada sco suonda: la mesadad tenor la summa dall'Assicuranza da baghetgs e la mesadad tenor il diember da habitonts dallas vischnauncas partecipadas. Igl effectiv sa vegnir adattaus dalla suprastonza dalla corporaziun tenor curvegna cun l'Assicuranza da baghetgs dil Grischun.

Art. 13 Material dil corp

- 1 Il material dil corp dallas vischnauncas ei vegnius inventarisaus l'entschatta december 2008 e surdaus alla corporaziun da pumpiers per il diever.
- 2 Ils locals da pumpiers existents restan en possess dallas treis vischnauncas. Las vischnauncas ein obligadas da metter a disposiziun localitads adattadas per ils pumpiers. Quellas localitads vegnan indemnisadas entras la corporaziun sebasond sin las directives ella planisaziun dall'Assicuranza da baghetgs dil Grischun.

IV. Iniziativa

Art. 14 Iniziativa

- 1 Cun ina iniziativa san las suprastonzas communalas dalla corporaziun ni silmeins 150 personas cun dretg da votar dallas vischnauncas partecipadas inoltrar alla suprastonza dalla corporaziun ina proposta davart ina fatschenta ch'appartegn alla cumpetenza dallas vischnauncas partecipadas ni ina proposta per reveder ils statuts d'organisaziun.
- 2 L'iniziativa sa vegnir inoltrada en fuorma d'ina proposta ni dad in sboz formulau. Ella ei da motivar.
- 3 La suprastonza ha da presentar la proposta, eventualmein cumbinai cun ina cunterproposta, enteifer 180 dis dapi l'inoltraziun allas vischnauncas dalla corporaziun per decisiun.

V. Finanzas

Art. 15 Finanzas e repartiziun dils cuosts

- 1 Las expensas ed entradas ordinaras dil menaschi ein cuntenidas el quen respectiv el preventiv dils Pumpiers Sursassiala. Investiziuns sur frs. 50'000.- ed expensas extraordinarias vegnan decididas en ina procedura separada e medemamein finanziadas entras las vischnauncas partecipadas. Excepiu ein investiziuns che surveschan buca agl interess general dalla corporaziun.
- 2 Mintga vischnaunca garantisce per las consequenzas finanzialas che seresultan d'intervenziuns sin siu intschess, q.v.d. ils pumpiers fan il quen final per mintga cass e per mintga vischnaunca.
- 3 Scadina vischnaunca separticipescha alla assicuranza da cuosts per intervenziuns da pumpiers dall'Assicuranza da baghetgs cantunala.
- 4 Ils cuosts per las expensas dils pumpiers vegnan reparti sin las vischnauncas tenor il diember da pumpiers per vischnaunca definiu sco suandont:
Disentis/Mustér, 45 pumpiers, 52.90%;
Medel/Lucmagn, 10 pumpiers, 11.80%;
Tujetsch, 30 pumpiers, 35.30%;

Sco basa survescha la planisaziun per ils Pumpiers Sursassiala elaborada dall'Assicuranza da baghetgs cantunala.

- 5 Las vischnauncas prestan all'entschatta digl onn calendari pagaments a conto a norma dil preventiv approbau.

VI. Mieds legals

Art. 16 Dretg da recuors

Encunter conclus e disposiziuns dalla suprastanza dalla corporaziun, dallas suprastanzas communalas sco era dallas radunonzas communalas ni dalla cuminonza dils votants sa vegnir recurriu enteifer 30 dis alla Dertgira administrativa dil cantun Grischun.

Art. 17 Plogn administrativ

Tier dispetas denter ina vischnaunca e Pumpiers Sursassiala ni denter las singulas vischnauncas decida la Dertgira administrativa dil cantun Grischun en ina procedura da plogn administrativ.

VII. Disposiziuns finalas

Art. 18 Entrada en vigur e revisiun parziala

- 1 Cun l'approbaziun dallas radunonzas communalas ni dalla cuminonza dils votants dallas vischnauncas dalla corporaziun e l'approbaziun entras la regenza dil cantun Grischun entran quests statuts en vigur igl emprem da schaner 2009.
- 2 L'emprema revisiun da quests statuts entra en vigur cun l'approbaziun dils gremis competents e l'approbaziun entras l'Assicuranza d'edificis dil cantun Grischun igl 1. da schaner 2024.

Art. 19 Dissoluziun, extrada

- 1 La dissoluziun dalla basa da Pumpiers Sursassiala sa vegnir decidida dils votants. La suprastanza dalla corporaziun prepara ina proposta per mauns dallas radunonzas communalas ni dalla cuminonza da votants dallas vischnauncas dalla corporaziun davart il diever digl equipament e d'in eventual recav che seresulta suenter haver liquidau tut las obligaziuns finanzialas. In deficit vegn repartius tenor art. 15, al.4.
- 2 L'extrada d'ina vischnaunca sa succeder cun risguardar in termin da visada da dudisch meins sin la fin digl onn calendar e cul consentiment dall'Assicuranza d'edificis dil Grischun.

Vischnaunca da Medel/Lucmagn

il president:

igl actuar:

Approbaziun dalla revisiun parziala dils statuts alla radunonza communal dils

Vischnaunca da Tujetsch

il president:

igl actuar:

Approbaziun dalla revisiun parziala dils statuts alla radunonza communal dils

Vischnaunca da Disentis/Mustér

il president:

igl actuar:

Approbaziun dalla revisiun parziala dils statuts entras il cussegl da vischnaunca ils

Approbau dalla Assicuranza d'edifecis dil Grischun cun disposiziun dils

Cuera,

Assicuranza d'edifecis dil Grischun

Il directur

Igl inspectur da pumpiers cantunal

Marc Handlery

Conradin Caduff

Tabella da las modificaziuns - tenor conclus

<i>Conclus</i>	<i>Entrada en vigur</i>	<i>Element</i>	<i>Modificaziun</i>
02-06-2008		relasch	Emprema versiun
		Art. 1 al. 1	Midada
		Art. 2 al. 1	Midada
		Art. 6 al. 1	Midada
		Art. 7 a) b) c)	Midada
		Art. 11	Midada
		Art. 12 al. 1	Midada
		Art. 13 al. 2	Midada
		Art. 15 al 1, 2, 4	Midada
		Art. 18 a	Integraziun
		Art. 19	Midada

Tabella dallas modificaziuns - tenor artechel

<i>Conclus</i>	<i>Entrada en vigur</i>	<i>Element</i>	<i>Modificaziun</i>
02-06-2008		relasch	Emprema versiun
		Art. 1 al. 1	Midada
		Art. 2 al. 1	Midada
		Art. 6	Midada
		Art. 7 a) b) c)	Midada
		Art. 11 al. 1 e 2	Midada
		Art. 12 al. 1	Midada
		Art. 13 al. 1 e 2	Midada
		Art. 15 al 1, 2, 4	Midada
		Art. 18	Amplificaziun
		Art. 19	Midada